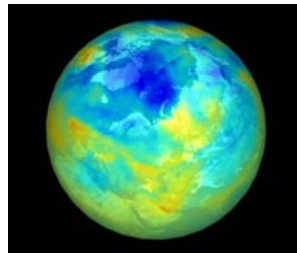

Glossary

High School Level

Living Environment Glossary

English / Khmer

Translation of Living Environment terms
based on the Coursework for Living
Environment Grades 9 to 12.

Word-for-word glossaries are used for testing
accommodations for ELL/LEP students

THE STATE EDUCATION DEPARTMENT / THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK / ALBANY, NY 12234

P-16

Office of Elementary, Middle, Secondary and Continuing Education and Office of Higher Education

Office of Bilingual Education and Foreign Language Studies

<http://www.emsc.nysed.gov/biling/>

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK

Regents of the University

BETTY A. ROSA, <i>Chancellor</i> , B.A., M.S. in Ed., M.S. in Ed., M.Ed., Ed.D.	Bronx
T. ANDREW BROWN, <i>Vice Chancellor</i> , B.A., J.D.	Syracuse
NAN EILEEN MEAD, B.A.	Manhattan
JOSEPHINE VICTORIA FINN, B.A., J.D.	Albany
BEVERLY L. OUDERKIRK, B.S., M.S.	Saratoga
ELIZABETH S. HAKANSON	Onondaga
CATHERINE COLLINS, B.S., M.S., Ph.D.	West New York
JAMES R. TALLON, R., B.A., M.A.	Binghamton
ROGER TILLES, B.A., J.D.	Great Neck
JUDITH JOHNSON, B.A., M.A., Ed.D.	Mid-Hudson
LUIS O. REYES, B.A., M.A., Ph.D.	New York
LESTER W. YOUNG, JR., B.S., M.S., Ed. D.	Oakland Gardens
CHRISTINE D. CEA, B.A., M.A., Ph.D.	Staten Island
WADE S. NORWOOD, B.A.	Rochester
JUDITH CHIN, B.S., M.S.,	Queens
KATHLEEN M. CASHIN, B.S., M.S., Ed.D.	Brooklyn
JAMES E. COTTRELL, B.S., M.D.	New York

Commissioner of Education

President of The University of the State of New York

MARY ELLEN ELIA

Executive Deputy Commissioner

ELIZABETH BERLIN

The State Education Department does not discriminate on the basis of age, color, religion, creed, disability, marital status, veteran status, national origin, race, gender, genetic predisposition or carrier status, or sexual orientation in its educational programs, services and activities. Portions of this publication can be made available in a variety of formats, including Braille, large print or audio tape, upon request. Inquiries concerning this policy of nondiscrimination should be directed to the Department's Office for Diversity, Ethics, and Access, Room 530, Education Building, Albany, NY 12234. Requests for additional copies of this publication may be made by contacting the Publications Sales Desk, Room 319, Education Building, Albany, NY 12234.

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
A	
abandon	បោះបង់ចោល, បំភ្លេចចោល
abbreviation	ពាក្យបំព្រួញ ការសរសេរកាត់
ability	លទ្ធភាព
abiogenesis	ជីវិតកើតឡើងពីមិនជីវិត អជីវៈកំណើត
abiotic	ដែលគ្មានជីវិត
abiotic factor	កត្តាដែលគ្មានជីវិត
abortion	ការពន្លត
absorption	ការស្រូបយក
accomplish	សម្រេច, បំពេញ
according to	យោងទៅតាម
account	គណនី
accumulate	កើនឡើង, មានច្រើនឡើង
accurate	ត្រឹមត្រូវ
acetylcholine	សារធាតុដែលបញ្ជូនព័ត៌មានពីចុងបញ្ចប់នៃសរសៃប្រសាទ
acid	អាស៊ីត
acid rain	ភ្លៀងអាស៊ីត
acidity	ភាពជួរ
acne	រោគសើរស្បែក (មុន)
acquire	ទទួលបាន
acquired characteristics	លក្ខណៈសម្របតម្រូវ ៖ លក្ខណៈទាំងឡាយរបស់ភារវន្តដែលប្រែប្រួល ឬបង្កឡើងក្នុងអំឡុងពេលរស់នៅរបស់វា
acquired immunity	ភាពស៊ាំនឹងមេរោគដែលទទួលបាន
acquired immunodeficiency syndrome (AIDS)	សហរោគសញ្ញាបន្ថយភាពស៊ាំ (ជម្ងឺអេដស៍)
acromegaly	ជំងឺដែលធ្វើឱ្យរីកលូតលាស់យឺតនៃប្រអប់ដៃដើមនិងថ្ពា មធ្យមពោះមនុស្សពេញវ័យ
activation energy	ថាមពលដែលបានធ្វើឱ្យសកម្ម
active immunity	ភាពស៊ាំនឹងមេរោគដែលសកម្ម
active site	ទីតាំងដែលសកម្ម
active transport	ការដឹកជញ្ជូនដែលសកម្ម
activity	សកម្មភាព
adaptation	ការផ្សំឬតម្រូវ, ការធ្វើឱ្យសមតាម ការប្រែប្រួលទៅតាម
adaptive	ដែលយកលំនាំតាម, អាចប្រែប្រួលទៅតាម, អាចផ្លាស់ប្តូរបាន
adaptive radiation	សំណាយបន្ទុះ ៖ ការវិវត្តរបស់ក្រុមផ្សេងៗពីបុព្វរួម
adaptive value	តម្លៃដែលអាចផ្លាស់ប្តូរបាន
addiction	ភាពញៀន
additional	ជាបន្ថែម
adenine	អាដេនីន ៖ សារធាតុមួយក្នុងចំណោមសារធាតុប្រភេទនៃ DNA
adenosine diphosphate (ADP)	អាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត ៖ សមាសធាតុក្នុងស៊ីមដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងពីអា

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ដេនីន រីបូស និងអាស៊ីដូស្វីតិម៉ូលេគុល ដែលអាចត្រូវបានបំបែកទៅជា ATP
adenosine monophosphate (AMP)	អាដេណូស៊ីនម៉ូណូផូស្វាត : ម៉ូលេគុលដែលរួមមាន អាដេណូស៊ីនភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមផូស្វាតដោយសម្ព័ន្ធខ្សោ យ ។ វាគឺជាទម្រង់គ្រឹះរបស់ ADP និង ATP
adenosine triphosphate (ATP)	អាដេណូស៊ីនត្រីផូស្វាត : នុយក្លេអូទីតមួយដែលរួមមានអាដេនីន ស្កររីបូស និងក្រុមផូស្វាត ។ វាជាប្រភពថាមពលគីមីដ៏សំខាន់ ដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងមេតាបូលីស ។ នៅពេលដែលធ្វើអ៊ីដ្រូលីស ATP បាត់បង់ផូស្វាតមួយ ដើម្បីក្លាយទៅជាអាដេណូស៊ីនឌីផូស្វាត (ADP) និងផ្តល់នូវថាមពលដែលអាចប្រើប្រាស់បាន
adequate	ដែលគ្រប់គ្រាន់, ដែលសមរម្យ, សមស្រប, ត្រឹមត្រូវ
adhesion	ការជាប់ផ្ទៃកម្មនៃខ្លួនទៅនឹងផ្ទៃកម្មទៀតខុសធម្ម តា
adipose tissue	ជាលីកាដែលផ្ទុកទៅដោយសារជាតិដែលធ្វើឱ្យឆាត់
adolescence	ពេញវ័យ, វ័យជំទង់
adrenal cortex	ស្រោមក្រពេញស្ថិតក្បែរតំរងនោម
adrenal gland	ក្រពេញបញ្ចេញក្នុងពីរដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងលើនៃតំរ ងនោម
adrenal medulla	ផ្នែកទន់នៃក្រពេញស្ថិតក្បែរតំរងនោម
adrenaline	អាដ្រេណាលីន
adrenocorticotrophic hormone (ACTH)	អ័រម៉ូនដែលបានផលិតនៅខាងមុខក្រពេញម្យ៉ាងស្ថិត នៅខាងក្រោមខួរក្បាល
adsorption	ភាពស្ថិតជាប់គ្នានៃអាក្រក់ អ៊ីយ៉ុង ឬម៉ូលេគុលពីហ្គាស សារធាតុរាវ ឬសារធាតុរឹងដែលរលាយ ទៅនឹងផ្ទៃ
adult	ពេញវ័យ
advantage	អត្ថប្រយោជន៍
aerobe	សរីរាង្គ ជាពិសេសបាក់តេរីដែលត្រូវការខ្យល់ ឬអុកស៊ីសែនដោយសេរី ដើម្បីរស់រាន
aerobic	ដែលធ្វើចលនាដើម្បីស្របយកអុកស៊ីហ្សែន, ដែលត្រូវការអុកស៊ីសែនដើម្បីរស់
aerobic respiration	ការធ្វើចលនាដើម្បីដកដង្ហើម
aerosol	ការបំបែកគុណភាពរឹងឬរាវទៅជាឧស្ម័ន, ដំណក់តូចៗនៃអង្គធាតុរាវដែលក្លាយជាឧស្ម័នក្រោមសំ ពាធ
afterbirth	សុកកូន
agar	អាហ្កា : សារធាតុនៅក្នុងសារ៉ាយក្រហមដែលត្រូវ បានយកមកប្រើនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ដើម្បី បណ្តុះបាក់តេរី និងផ្សិត
agarose	សារធាតុដែលបង្កើតបានជាបារាយ និងប្រើជាពិសេសសម្រាប់អេឡិចត្រូហ្វូរេស
agglutination	ភាពស្ថិត, ការបិទភ្ជាប់, ការបង្កើតជាក្រុម, ការកក
agglutinin	សារជាតិដែលធ្វើឱ្យកោសិការួមចូលគ្នា

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
agglutinin	សារជាតិដែលធ្វើឱ្យជាប់ស្អិត, កត្តាក្នុងកោសិកាគ្រាប់ឈាមក្រហមដែលមានប្រតិកម្ម
aging	ភាពក្លាយទៅជាចាស់
agricultural	នៃកសិកម្ម
agriculture	កសិកម្ម
AIDS (acquired immunodeficiency syndrome)	ជំងឺអេដស៍ (សហរោគសញ្ញាបន្ថយភាពសុំ)
ailment	ការឈឺចាប់
air pollution	បំពុលខ្យល់
air sac	ថង់ខ្យល់
air space	លំហខ្យល់
albinism	ភាពភៀក ៖ ជាលក្ខណៈតូច ដែលកើតមានចំពោះ ការរស់ជាច្រើន
albino	មនុស្សដែលខ្វះជាតិមេឡានីន
albumen	ជាតិសរសៃសុក, ផ្ទៃកសនៃស៊ុត
alcoholic fermentation	មេស្រា
algae	ស្ពៃ, សារាយសមុទ្រ
algal bloom	ការរីកនៃស្ពៃ
alimentary canal	ផ្លូវអាហារ
alkaline	ទាក់ទងនឹងជាតិក្បូង, មានជាតិអាល់កាឡាំងឬបាស
all or none response	ឆ្លើយតបទាំងអស់ ឬមិនមានការឆ្លើយតបណាមួយ
allantois	ភ្នាសសំខាន់ស្ថិតនៅពីក្រោមស្រោមស្បូនរបស់សត្វដែល មានឆ្អឹងកងមួយចំនួន ដែលវិវត្តន៍បានទៅជាពោះវៀនរបស់ទារក
allele (s)	អាឡែល ៖ ទម្រង់ខុសគ្នានៃសែនដែលចម្លងក្រុម សម្រាប់លក្ខណៈខុសគ្នាបន្តិចបន្តួច
allergic	មហល់ឡើងចំពោះអ្វីមួយ
allergic reactions	ប្រតិកម្មអាល់ឡើងចំពោះអ្វីមួយ
allergy	ការមានប្រតិកម្មចំពោះវត្ថុអ្វីមួយ (ទាស់, ចាញ់)
alter (ed)	បំផ្លែង, កែប្រែ
altered gene	ហ្សែនដែលបានបំផ្លែង
alternation of generation	ការកែប្រែជំនាន់
alveolus	ថង់ខ្យល់តូចៗ (របស់សួត)
ameba	សត្វទឹកខ្លួនតូចមានត្រឹមតែកោសិកាមួយ
amoeboid movement	ចលនាមេរោគអាមីប
amino acid (s)	អាស៊ីដអាមីណូ
amino group	ក្រុមអាមីណូ
ammonia	អាម៉ូញាក់
amniocentesis	ការបោះភ្នាសទឹកភ្លោះក្នុងអំឡុងពេលមានផ្ទៃពោះ ដោយប្រើប្រាស់ម្ជុល ឬស្បែក
amnion	ថង់ទឹកភ្លោះ, ភ្នាសស្តើង ដែលគ្របដណ្តប់ទារកក្នុងផ្ទៃមិនទាន់កើត
amniotic fluid	ទឹកភ្លោះ
amount	បរិមាណ
amphibian	សត្វដែលរស់នៅក្នុងទឹកក៏បានលើគោកក៏បាន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
amylase	អង់ស៊ីមម្យ៉ាងនៃការរំលាយអាហារដែលជួយឱ្យម្សៅធូញជាតិទៅជាជាតិស្ករ
anabolism	ការបង្កើតកោសិកា
anaerobe	មេរោគដែលអាចរស់នៅដោយមិនត្រូវការខ្យល់អាកាស
anaerobic	ដែលដុះលូតលាស់ដោយមិនបាច់ខ្យល់ ឬអុកស៊ីសែនដែលរស់នៅ, មិនត្រូវការខ្យល់អាកាស, គ្មានអុកស៊ីសែនឬខ្យល់
analgesic	ថ្នាំបំបាត់ការឈឺចាប់
analogous structure	រចនាសម្ព័ន្ធដែលស្រដៀងគ្នា
anaphase	ដំណាក់កាលនៃការបំបែកកោសិកា
anatomy	កាយវិភាគសាស្ត្រ
androgen	អ័រម៉ូនភេទឈ្មោល
anemia	រោគខ្វះឈាមក្រហម
angina pectoris	ជម្ងឺចុកដើមទ្រូង
animal	សត្វ
ant	ស្រមោច
antenna (e)	ប្រមោយ
anterior	ខាងមុខ
anther	សំបុកកេសរឈ្មោល, ថង់លំអង
antibiotic (s)	អង់ទីប៊ីយ៉ូទិក
antibodies	អង់ទីប្លាស្មា
antibody	អង់ទីប្លាស្មា
anticodon	អង់ទីកូដុង : បាសនុយក្លេអូទីតបីនៅលើ RNA ដឹកនាំនីមួយៗ ដែលចម្លងក្រុមសម្រាប់អាស៊ីដ អាមីណេយថាប្រភេទ និងបំពេញជាមួយកូដុងរបស់ RNA នាំសារ
antigen	អង់ទីហ្សែន
antihistamine	អង់ទីហ៊ីស្តាមីន (ថ្នាំប្រើសម្រាប់ព្យាបាលជម្ងឺប្រតិកម្មចំពោះវត្ថុអ្វីមួយ)
antiseptics	អង់ទីសិបទឹក (ថ្នាំសម្លាប់មីក្រូប)
antitoxin	ឱសថសំរាប់បន្ស៊ាបពិសនៅក្នុងរាងកាយ, ការប្រឆាំងនឹងជាតិពុល
anus	ទ្វារធំ ឬទ្វារលាមក
aorta	សរសៃអាទែធំចេញពីបេះដូង (អាអក)
aortic arch	ផ្នែកកោងនៃអាទែធំចេញពីបេះដូង (ផ្លូវអាអក)
aphotic zone	តំបន់គ្មានពន្លឺដល់
appearance	លក្ខណៈខាងក្រៅ, ទំនង
appendage	ខ្នង : ទម្រង់ដែលដុះចេញពីផ្នែកសំខាន់នៃខ្លួន
appendicitis	រោគរលាកខ្នងពោះវៀន
appendix	ខ្នងពោះវៀន
apply	ដាក់, លាប
appropriate	លៃទុក, ដកទុក, សមរម្យ
approval	កិច្ចព្រមព្រៀង, ការយល់ព្រម, អំពើដែលនាំអោយពេញចិត្ត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
aquaculture	វារីប្បកម្ម
aquarium	ផលរប្បដ្ឋានអាងសម្រាប់ចិញ្ចឹមត្រីឬដំណូងជាតិ
aquatic	នៃសារជាតិដែលរស់នៅក្នុងទឹក
arid	ស្ងួតកក្រោះ
arrow	ព្រួញ
arteriole	អាទែតូចៗ
artery	សរសៃអាទែ
arthritis	ការរលាកសន្លាក់
artificial selection	ការបន្តពូជទៅតាមការជ្រើសរើស
asbestos	រូបធាតុម្យ៉ាងដែលមិននេះ
ascending colon	ផ្នែកដំបូងនៃពោះវៀនធំដែលឡើងលើនៅផ្នែកខាងស្តាំនៃដងខ្លួន
ascorbic acid	អាស៊ីដអាស្កូប៊ិច
asexual	ខ្ចីយ, ដែលគ្មានភេទ, ដែលមិនរួមភេទ
asexual reproduction	ការបន្តពូជដែលមិនរួមភេទ
asexually	ដោយមិនរួមភេទ
ash	ផេះ
aspen	រុក្ខជាតិមួយប្រភេទ
assembled	ផ្គុំ, ផ្គុំ, ប្រមូល, ប្រជុំ, ប្រមូល
assimilation	សមានកម្ម : ដំណើរសរីរៈដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងសាររស់ដោយរាប់លែងចំណីអាហារឲ្យទៅជាម៉ូលេគុលយថាប្រភេទដែលម៉ូលេគុលនោះត្រូវការ
associate	ដែលចូលរួម, តូចទាបជាង
association neuron	កោសិកាប្រសាទ (កោសិកាខួរក្បាល) ដែលចូលរួម
assuming	ទទួលកាន់កាប់, ស្មាន, សន្មតទុក
assumption	ការទទួលកាន់កាប់, ការសន្មត, ការទទួលបន្ទុក
aster	ផ្កាម្យ៉ាងស្រដៀងនឹងផ្កាយករិត្ត
asthma	ជំងឺប៊ីត
astigmatism	ចក្ខុវិកលភាព, ការខូចភ្នែក
atherosclerosis	ការកកសាវធាតុខ្លាញ់លើបំពង់អាទែដែលធ្វើឲ្យឈាមហូរមិនបានស្រួល
athlete's foot	ជំងឺទឹកស៊ីជើង
atmosphere	បរិយាកាស
atmospheric	នៃបរិយាកាស
atmospheric temperature	សីតុណ្ហភាពបរិយាកាស
atom	អាតូម
atomic mass	ម៉ាស់អាតូម
atomic number	ចំនួនអាតូម
ATP (adenosine tri-phosphate)	ATP (អាឌីណូស៊ីនទ្រីហ្សូផាត) : សមាសធាតុដែលស្លឹកថាមពលចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់សកម្មភាពទាំងអស់របស់កោសិកា
atria	ថតបេះដូងខាងលើ, ថតក្នុងត្រចៀក ដែលស្ថិតនៅខាងក្រោយក្រដាសត្រចៀក

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
atrium	ថតបេះដូងខាងលើ, ថតក្នុងត្រចៀក ដែលស្ថិតនៅខាងក្រោយក្រដាសត្រចៀក
attach	ភ្ជាប់, ចងជាសម្ព័ន្ធ, ចូលចិត្ត, ភ្ជាប់ជាមួយ, ចូលរួម, រឹបអូសយក, ទាក់ទង, ផ្លាស់ចូល
attack	ការវាយប្រហារ, វាយប្រហារវិភាគនយោបាយខ្លាំងៗ, ឆ្កើមធ្វើការ, ចាត់ការ
attempt	ល្បង, ខំប្រឹងសាក, ហាត់, ប្រឹងប្រែង, ធ្វើលុះត្រាតែ
auditory canal	រន្ធត្រចៀកខាងក្រៅនិងខាងក្នុង
auditory nerve	ឈ្មោះសរសៃប្រសាទខួរក្បាលទី៨
auricle	ភាគលើនៃបេះដូង
autoclave	ប្រដាប់រំដាប់មេរោគ ដែលចំហុយដោយសម្ពាធន
automobile	រថយន្ត
autonomic nervous system	ភាគសរសៃវិញ្ញាណដែលត្រួតពិនិត្យសរីរាង្គខាងក្នុងដោយ យន្តន័យ (ឧ. ការឈាមរត់, ការរំលាយអាហារការដកដង្ហើមជាដើម) ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទស្វ័យប្រវត្តិ
autosome	ក្រូម៉ូសូមធម្មតា (ដែលមិនមែនជាក្រូម៉ូសូមភេទ)
autotroph	សរីរាង្គដែលអាចបង្កើតសារធាតុអាហារសរីរាង្គពីសារធាតុ អសរីរាង្គសាមញ្ញដូចជា កាបូនឌីអុកស៊ីដ
autotrophic	ដែលធ្វើស្តីសំយោគដោយពន្លឺព្រះអាទិត្យនៃរុក្ខជាតិពណ៌ បៃតង
autotrophic nutrition	សារជាតិអាហារ ដែលធ្វើស្តីសំយោគដោយពន្លឺព្រះអាទិត្យនៃរុក្ខជាតិពណ៌ បៃតង
auxin	ជាតិអ័រម៉ូនរុក្ខជាតិដែលធ្វើឲ្យជាលិការុក្ខជាតិលូតលាស់ និងធ្វើឲ្យរុក្ខជាតិជំនាត់
availability	ភាពដែលអាចរកបាន
available	ដែលអាចរកបាន
axis	អ័ក្ស
axon	សរសៃប្រសាទដែលបញ្ជូនចរន្ត ពិភោគិកាសរសៃប្រសាទមួយទៅមួយទៀត
B	
bacteria	បាក់តេរី
bacterial	បាក់តេរី
bacterial infections	ជំងឺបង្កដោយបាក់តេរី
bacterial pneumonia	ជម្ងឺហើមសួតបណ្តាលពីបាក់តេរី
bacteriophage	វីរុសដែលមានឥទ្ធិពលលើបាក់តេរី, កោសិកាដែលមានស៊ីលេបបាក់តេរី
bacterium	បាក់តេរី
balance	សមតុល្យ
balanced diet	សមតុល្យរបបអាហារ
ball and socket joint	សន្លាក់ក្បាលឆ្អឹងមូល
bare	ដែលអាក្រក់, ដែលរើចេញ, ដែលស្ងួត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
bark	សំបក
barnacle	កូនខ្មៅឬខ្យងសមុទ្រតោងនៅថ្មឬបាតទូក
basal metabolic rate	អត្រាប្រើថាមពលរបស់រាងកាយក្នុងពេលសម្រាក
base	បាស
base-pairing	ការចាប់គូបាស
bass	ត្រីដែលមានឆ្អឹងច្រើន
beak	ច្រមុះ, ឧបដូចចំពុះសេក, ចំពុះ
bear	ខ្លាឃ្មុំ
beaver	សត្វចតុប្បាទម្យ៉ាងដែលមានពួកចង្កា
beetle	សត្វល្អិតមួយចំពូក (អណ្តើកមាស ។ល។)សត្វកញ្ជ្រៃ, អន្លូងក្បាលស្វាជ
behavior	ឥរិយាបថ
behavioral	នៃឥរិយាបថ
benedict's solution	សូលុយស្យុងសំរាប់រកស្ករក្នុងទឹកនោម
benthos	រុក្ខជាតិ ឬសត្វដែលរស់នៅបាតបឹង ឬសមុទ្រ
beriberi	រោគស្លឹក (កើតមកពីខ្វះវីតាមីន B1)
bias	ភាពលំអៀងទៅម្ខាង
bicarbonate	ប៊ីកាបូណាត
biceps	សាច់ដុំដើមដៃផ្នែកខាងមុខនិងខាងក្រៅ
bicuspid valve	ប្រិសក្នុងបេះដូងនៅចន្លោះថតលើ និងថតក្រោមឆ្វេង
bilateral symmetry	ការឆ្លុះគ្នាទ្វេរខាង
bile	ទឹកប្រមាត់
bile duct	ទងប្រមាត់
bile pigment	ជាតិពណ៌ទឹកប្រមាត់
binary fission	ការបែងចែកទ្វេរភាគ
binomial nomenclature	នាមរលីទ្វេនាម ៖ ប្រព័ន្ធឈ្មោះពីរនៃការដាក់ឈ្មោះភារវស្សដោយពួក និងប្រភេទ
biochemical processes	ដំណើរការជីវគីមីសាស្ត្រ
biochemistry	ជីវគីមីសាស្ត្រ, វិជ្ជាគីមី
biodegradable	រលួយ ស្លុយ (ដោយបាក់តេរី), ដែលងាយរំលាយបាន, ដែលអាចបំបែកបាន
biodiversity	ជីវចម្រុះ
biogenesis	ជីវពន្លឺ, ជីវដើមកំណើត, ទ្រឹស្តីដែលថាភារៈមានជីវិតអាច វិវត្ត
biogeochemical cycle	វដ្តនៃជីវគីមីសាស្ត្រ
biological catalysis	ដំណើរនៃប្រតិកម្មគីមីជីវសាស្ត្រដែលមានការជួយពីកាតាលីករ
biological control	ការគ្រប់គ្រងជីវសាស្ត្រ
biological magnification	ការពង្រីកជីវសាស្ត្រ
biology	ជីវវិទ្យា, ជីវសាស្ត្រ, ការសិក្សាពីភារៈមានជីវិត
biomass	ជីវម៉ាស់
biome	ជីវសហព័ន្ធ, ជីវសហនិកាយ, ជីវសមាគមន៍ (នៅក្នុងតំបន់ណាមួយ)

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
bioremediation	ការកែបំបាត់ហេតុអាក្រក់ជីវសាស្ត្រ
biosphere	ជីវគោល, ជីវដេន
biotechnological	នៃបច្ចេកវិជ្ជាជីវសាស្ត្រ
biotechnology	បច្ចេកវិជ្ជាជីវសាស្ត្រ
biotic	ដែលមានជីវិត
biotic factor	កត្តាជីវិត
birch	ដើមឈើបីច
birth canal	ស្បូន, រន្ធយោនី ឬទ្វារមាស
birth control	ការពន្យារកំណើត
birth rate	អត្រាកំណើត
biuret test	ជាការធ្វើតេស្តគីមីដែលគេប្រើដើម្បីរកវត្ថុមានបណ្តុំប៊ុបទីត
bladder	ក្រពះនោម, ថង់ម៉ូត្រ, ប្លោកនោម
blade	ផ្លែកាំបិត
blastula	ជីវាណូត្រូណាកោសិកា, ដំណាក់កាលដំបូងនៃការវិវត្តន៍នៃអំប្រិយ៉ុងនៃសត្វ
blending inheritance	ការលាយចូលគ្នានៃហ្សែនពីដូនតា
blind spot	ចំណុចងងឹត
blinking	ពព្រិច, ព្រិច
block	រាវាំង, ស្ទះ
blood	ឈាម
blood cavity	ការថយចុះនៃឈាម
blood circulation	ឈាមរត់
blood clotting	កំណកឈាម
blood group	ក្រុមឈាម
blood plasma	ប្លាស្មាឈាម
blood platelet	ប្លាតឺត
blood pressure	សម្ពាធជាឈាម
blood smear	ការវាយតម្លៃកោសិកាឈាម
blood sugar	ជាតិស្ករក្នុងឈាម
blood transfusion	ការបញ្ចូលឈាម
blood vessel	សរសៃឈាម
boil	បូសទ្រនិច ពងបែក
bond	សម្ព័ន្ធ
bone	ឆ្អឹង
bone marrow	ខួរឆ្អឹង
booklet	កូនសៀវភៅ
botany	រុក្ខសាស្ត្រ, រុក្ខវិទ្យា
Bowman's capsule	កន្សោមបូម៉ែន ៖ ផ្នែកនៃនេហ្រ្លុងមានរាងដូចពែងនៃតម្រងនោមសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ទាំងអស់
brain	ខួរក្បាល
brain stem	តួខួរក្បាល ៖ ផ្នែករបស់ខួរក្បាលរបស់សត្វឆ្អឹងកងដោយមិនរួមបញ្ចូលខួរក្បាលនិងអង្គគោលខួរ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
bread mold	ផ្សិតនំប៉័ង
breathing	ការដកដង្ហើម
breeding	ការបង្កាត់ពូជ
briefly	យ៉ាងសង្ខេប
broccoli	ស្ពៃផ្កាម្យ៉ាងពណ៌បៃតង
bronchitis	រោគរលាកទងសួត, ជំងឺទងសួត
bronchus	ទងសួតធំ
bubble	ពពុះ
bud	ផ្កាក្រពុំ ពន្លក
budding	ការចេញពន្លក
buffer	តំប៉ង : ល្បាយនៃភាគស្មើគ្នារវាងអាស៊ីតខ្សោយ និងអំបិលរបស់អាស៊ីតនោះ ដែល pH របស់វាប្រែប្រួលតិចនៅពេលបន្ថែមបរិមាណក៏ចត្តចនៃ អាស៊ីតឬបាសទៅក្នុងល្បាយ
bulb	មើមស្រទាប់
burn	កន្លែងដែលរលាក រលាក
C	
cabbage	ស្ពៃក្តោប
calcium	កាល់ស្យូម
calcium carbonate	កាល់ស្យូមកាបូណាត
calibrate	ត្រួតតាមខ្នាត
calorie	កាឡូរី
calorimeter	ប្រដាប់វាស់កាឡូរី
cancer	មហារីក
canopy	ព្រៃដំបូល : គម្របស្លឹកត្រឈឹងត្រឈៃនៃដើមឈើខ្ពស់ៗ
capacity	សមត្ថភាព, ចំណុះ, មុខងារ
capillary	សរសៃឈាមតូចៗ, សរសៃឈាមតូចបំផុតមានភ្លាសស្តើងដែលដាក់នៃឈាម ឧស្ម័ន និងសារធាតុចិញ្ចឹម
capillary action	ដែលស្រូបចូលតាមសរសៃតូចៗ
carbohydrate	កាបូនអ៊ីដ្រាត, ពពួកស្ករផ្សេងៗ
carbohydrate (s)	កាបូនអ៊ីដ្រាត, ពពួកស្ករផ្សេងៗ
carbon	កាបូន
carbon cycle	រង្គនៃកាបូន
carbon dioxide	ឧស្ម័នកាបូនិក
carbon fixation	ការស្រូបចូលនូវកាបូន
carbon monoxide	ឧស្ម័នពិស
carbon-containing	ដែលមានលាយជាតិកាបូន
carboxyl group	ក្រុមកាបូកស៊ីល
carcinogen	សារធាតុដែលបង្កើតជម្ងឺមហារីក
cardiac muscle	សាច់ដុំបេះដូង
cardiovascular disease	ជំងឺដែលប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធឈាមរត់
carnivore	សត្វស៊ីសាច់ជាអាហារ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
carnivorous	ដែលស៊ីសាច់ជាអាហារ
carotene	ការ៉ូទីន
carrier	អ្វីៗដែលនាំមេរោគ
carrying capacity	សមត្ថភាពនាំមេរោគ
cartilage	ស្ទឹងខ្នង, ស្ទឹងទន់
catabolism	អាហាររំលាយក្នុងរាងកាយទៅជាអណ្តូ
catalase	អង់ស៊ីមដែលមានក្នុងឈាម និងថ្លើមដែលដើរតួជាកាតាលីករបំបែក
catalyst	សារធាតុដាក់បន្ថែមដើម្បីឱ្យឆាប់មានប្រតិកម្មគីមី(កាតាលី)
caterpillar	ដង្កូវមេអំបៅ
catfish	ពពួកត្រីអណ្តែង/ឆ្កែ
cattail	រុក្ខជាតិទឹកម្យ៉ាង
caudal fin	ព្រុយកន្ទុយត្រី
caudal vertebra	ស្ទឹងព្រុយត្រី
caudatum	សរីរៈដែលមានកោសិកាទោល ស្ថិតក្នុងក្រុមសត្វទឹកសាបដែលមានដុះរោម
cauliflower	ផ្កាខាត់ណា
cell	កោសិកា
cell body	រាងកាយកោសិកា
cell cycle	វដ្តនៃកោសិកា
cell division	ការបំបែកកោសិកាដោយមីតូស
cell membrane	គ្រាសកោសិកា
cell plate	បន្ទះកោសិកា : ទម្រង់មានរាងជាថាស ដែល កើតឡើងពីការរលាយចូលគ្នា នៃថង់នៅលើអ័ក្សអេក្វាទ័រនៃត្រួយ៉ុងអាក្រូម៉ាទីចក្នុង ដើមរុក្ខជាតិសាច់ដុះរុក្ខជាតិ និងសារាយមួយចំនួន ។ ពេលពេញវ័យ បន្ទះកោសិកានេះ ក្លាយជាបន្ទះស្តើងកណ្តាល
cell respiration	ការដកដង្ហើមរបស់កោសិកា
cell specialization	ឯកទេសកម្មកោសិកា
cell theory	ទ្រឹស្តីកោសិកា
cell wall	ជញ្ជាំងកោសិកា
cell-mediated immunity	សន្ទានការវិនិច្ឆ័យភាពសុំកោសិកា
cellular respiration	ការដកដង្ហើមរបស់កោសិកា
cellulose	សែលុយឡូស
Celsius	អង្សាសេ
Celsius scale	កម្រិតអង្សាសេ
centigrade	សង់ទីក្រាត
centimeter	សង់ទីម៉ែត្រ
central nervous system	ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទកណ្តាល, ចេញពីខួរក្បាល
centrifuge	ម៉ាស៊ីនបំបែកធាតុរំលាយ
centriole	សង់ទ្រីយ៉ូល : ធាតុកោសិកាដែលស្ថិតនៅ ស្ថិតនៅជិតណ្វៃយ៉ូនៅចន្លោះវគ្គ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ហើយធ្វើដំណើរទៅប៉ូលពេលធ្វើមីកូស
centromere	សង់ត្រូមេ : កន្លែងដែលក្រូម៉ាទីតទាំងពីរភ្ជាប់គ្នា និងត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសរសៃអាក្រម៉ាទីច
centrosome	សង់ត្រូសូម : តំបន់នៃស៊ីតូប្លាស ដែលមានសង់ទ្រីយ៉ូល
cereal group	ក្រុមធុញជាតិ
cerebellum	ខួរតូច, ខួរក្បាលភាគក្រោម
cerebral cortex	ស្រទាប់ខាងក្រៅរបស់ខួរក្បាល, សារធាតុប្រផេះដែលសុទ្ធសឹងជាតួកោសិកាប្រសាទ
cerebrospinal fluid	ទឹកខួរឆ្អឹង
cerebrum	ខួរតូច : តំបន់ខួរក្បាលនៅខាងក្រោម អ្នកគោលខួរ និងខាងលើទងខួរដែលត្រួតពិនិត្យចលនាសាច់ដុំ និងលំនឹង
certain	ជាក់ស្តែង, ពិតប្រាកដ
cervix	កស្សន
challenge	ការប្រឆាំង
chemical	ដែលជាធាតុគីមី, ផលិតផលពីជាតិគីមី
chemical bond	ការចាប់គ្នាជាលក្ខណៈគីមី
chemical equation	សមីការគីមី
chemical formula	រូបមន្តគីមី
chemical reaction	ប្រតិកម្មគីមី
chemoautotroph	ស្វ័យសំយោគគីមី (ដែលធ្វើឱ្យសរីរៈលូតលាស់)
chemosynthesis	សំយោគគីមី
chemotherapy	ការព្យាបាលជំងឺដោយប្រើថ្នាំ ឬជាតិគីមី
chemotropism	សរីរៈគីមីជំនាត់
chicken pox	អុតធំ
chipmunk	រន្ទកំប្រុកក្នុងដី
chitin	ភ្នាសខាងក្រៅនៃកោសិកាផ្សិត
chlorine	ក្លរ
chlorophyll	សារធាតុពណ៌បៃតងនៃស្លឹករុក្ខជាតិ, ក្លរ៉ូហ្វីល
chloroplast	ប្លាស្ទីតដែលមានសារធាតុក្លរ៉ូហ្វីល
cholera	ជំងឺអាសន្នរោគ
cholesterol	កូលេស្តេរ៉ូល, វត្ថុធាតុដូចគ្នាដែលនៅក្នុងឈាម ហើយបើវាលើសពីធម្មតាអាចបង្កបង្កើតជាស្រទាប់ដែលធ្វើឱ្យ ប្រហោងសរសៃឈាមនោះរួមតូច
chordate	ករដេ : ការរស់ដែលមានពួរឆ្អឹងខ្នង ពួរប្រសាទឆ្អឹងខ្នង និងរង្វះស្រកី
chorion	ស្រោមស្បូន(សត្វ)
chromatid	ក្រូម៉ាទីត
chromatin	ក្រូម៉ាទីន
chromatography	ការបំបែកធាតុចម្រុះដោយប្រើសូលុស្យុង ឬខ្យល់ ឬធ្វើឱ្យរាវហូត តាមវិធីដែលសមាសធាតុនីមួយៗត្រូវហើរចេញ ដោយអត្រាខុសៗគ្នា
chromosomal alteration	ការក្លែងរកទក្រមូសូម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
chromosomal recombination's	ការបង្កមគ្នាឡើងវិញនូវក្រូម៉ូសូម
chromosome	ក្រូម៉ូសូម
chyme	អាហារដែលមានលាយទឹកក្រពះ
cilia	រោមញ័រ ៖ រោមឆ្មារៗសម្រាប់ធ្វើចលនាបង្ហាត់ទីនៃប្រូទីស្តមួយចំនួនដែលបង្កឡើងដោយកូនបំពង់ជាច្រើនខ្លីជាងផ្លាសែល
ciliary motion	ការកម្រើករោម
circulation	ចរន្តឈាមក្នុងខ្លួន
circulate	រត់(ឈាមទឹករងៃ)
circulatory	នៃចរន្តឈាមរត់
circulatory system	ប្រព័ន្ធឈាមរត់
claim	ការអះអាង
class	ចំណាត់ថ្នាក់ក្រុម
classification	ការចែកជាចំណាត់ថ្នាក់ក្រុម
classify	ចែកជាចំណាត់ថ្នាក់ក្រុម
clawed	ក្រញាំ ដង្ហៀប
cleavage	ចំណែកកោសិកាដំបូង ៖ ចំណែកកោសិកាមួយក្នុងចំណោមចំណែកកោសិកាដំបូងរបស់ស៊ីតូត
climate	អាកាសធាតុ
climax community	ជាពាក្យចាស់ដែលគេប្រើសម្រាប់រៀបរាប់អំពីរុក្ខជាតិសត្វ និងផ្សិត
climax	ចំណុចកំពូល
climax	ចំណុចកំពូល
clipping	ចំនៀវ អ្វីៗដែលកើតចេញពីអ្វីមួយទៀត
clone	ក្រុមកោសិកាដែលកើតឡើងពីការបង្កាត់ឬផ្សំ
cloning	ការបង្កាត់ ឬផ្សំកោសិកា
close circulatory systems	ប្រព័ន្ធឈាមរត់បិទ
coacervate	កូអាស៊ីវ៉ា ៖ បណ្តុំម៉ូលេគុលសរីរាង្គផ្សេងៗដែលព័ន្ធជុំវិញដោយម៉ូលេគុលទឹកតម្រៀបគ្នា ដើម្បីបង្កើតជាស្នូម
coal	ធ្នងថ្ម
coarse adjustment	ការសម្រួលខ្លោមក្រសួប ដើម្បីឲ្យឆ្លុះមើលកាន់តែឃើញច្បាស់
coast	ឆ្នេរ
coastal ocean	ច្រាំងសមុទ្រ
coastline	ឆ្នេរសមុទ្រ
cocci	បាក់តេរីដែលមានរាងមូល
coccus	បាក់តេរីដែលមានរាងមូល
cockroach	កន្លៀត
cocoon	សម្បកនាងនិងសត្វល្អិតខ្លះ
codominance	អភិភវនជាមួយគ្នា
codon	កូដុង៖ ក្រុម៣នៃសារធាតុជាមូលដ្ឋាន៥នៅក្នុង DNA
coenzyme	សមាសធាតុដែលមិនមែនជាប្រូតេអ៊ីន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	សម្រាប់ធ្វើឱ្យអង់ស៊ីមដំណើរការ
coevolution	សហវិវត្តន៍
cohesion	កំលាំងទាញ ៖ ទំនាញរវាងម៉ូលេគុល និងម៉ូលេគុល
cohesive force	កម្លាំងស្អិតជាប់គ្នា
collect	ប្រមូលរួមវត្ថុមួយពួក
collecting duct	បំពង់ប្រមូលវត្ថុរាវ
colloidal dispersion	ការបំបែកអង្គធាតុអន្តរល
colon	ពោះវៀនធំ
colony	ក្រុម (សត្វច្រើនគ្នា)
color blindness	ខ្វាក់ពណ៌ (មើលឃើញតែស និងខ្មៅ)
coloration	ការឱ្យពណ៌
combat	ការប្រយុទ្ធ, ការតស៊ូ
combination	បន្សំ, ការផ្សំ
commensalism	ទំនាក់ទំនងសហប្រាណដែលការរស់រវើកមួយទទួលផល និងការរស់រវើកទៀតមិនខាតផល, សព្វាង្គកាយ(សរីរាង្គទាំងឡាយ)នៅជាមួយឬនៅជិត
common	រួម, សាមញ្ញ
common ancestor	បុព្វជនរួមគ្នា
common cold	ផ្តាសាយធម្មតា
communicable	នៃរោគឆ្លង
communication	ការឆ្លងរោគ
community	ភាពដូចគ្នា
competition	ការប្រកួតប្រជែង
competitive exclusion principle	គោលការណ៍ឈ្នះដាច់ ៖ នៅក្នុងការប្រកួតប្រជែងរវាងពីរពួក មួយពួកនឹងគ្រប់គ្រងធនធានរួម ដូច្នេះធ្វើឱ្យមួយពួកទៀតត្រូវបាត់បង់។
complementary	បន្ថែម, បំពេញ, បង្កប់
complete protein	ប្រូតេអ៊ីនពេញលេញ
complex multicellular	ការផ្សំឈាយកោសិកាច្រើនចូលគ្នាដែលស្មុគស្មាញ
complexity	ភាពស្មុគស្មាញ
compost	អំពុក កំប៉ុស្ត
compound	អង្គធាតុសមាស
compound eye	ភ្នែកសមាស
compound light microscope	មីក្រូស្ត្របដែលមានភ្លើងសមាស
compound microscope	មីក្រូស្ត្របសមាស
concentration	ការផ្តោតទៅ, បណ្តុំ កំហាប់
concentration gradient	ដាច់ដំណើរការដែលអង្គធាតុរលាយត្រូវរំកិលឆ្លងតាមរយៈ សូលុស្យុង ឬហ្គាស ពីកន្លែងដែលមានអង្គធាតុសមាសច្រើន ទៅកាន់កន្លែងដែលមានអង្គធាតុសមាសតិច
concept	ទស្សនៈ
conception	ការបង្កកំណើត
concerning	ជាប់ទាក់ទង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
conclusion	ការសន្និដ្ឋាន
condensation	ការបង្រួញ
conditioned reflex	ការកត្ត្រាក់ដោយស្វ័យប្រវត្តិចេញពីការរំញ័រចរន្តសរសៃប្រសាទ
conditioning	លក្ខខណ្ឌ
conduct	ការប្រព្រឹត្តិ
conduction	ការចំណងកំដៅ
cone	ដើមកោន (ស្រល់)
conifer	សណ្តានដើមស្រល់
coniferous	នៃដើមស្រល់
coniferous forest	ព្រៃស្រល់
conjugation	ការភ្ជាប់គ្នារវាងរបស់អ្វីមួយ
connective tissue	ការភ្ជាប់គ្នានៃជាលិកា
conservation	អភិរក្ស
conservation of environment	ការអភិរក្សបរិស្ថាន
considered	គ្រិះរិះ
constipation	ការទល់លាមក
construct	ស្ថាបនា, សាងសង់
consumer	អ្នកប្រើប្រាស់
contain	រក្សាទុក
content	ចំណុះ
contour farming	កសិកម្មតាមជម្រាលភ្នំ
contour ploughing	ការភ្ជួរដីតាមជម្រាលភ្នំ
contraception	ការធ្វើកុំឱ្យមានកូន
contractile vacuole	វ៉ាគុយអូលកត្ត្រាក់ ៖ ធាតុកោសិកាដែលរក្សាសម្ពាធអូសូស និងបញ្ចេញទឹកដែលលើសចេញពីប្រូទីស្ត
contribute	បរិច្ចាគ, ធ្វើវិភាគទាន
control	គ្រប់គ្រង
controlled experiment	ការពិសោធន៍ក្រុមដែលមិនបានទទួលអន្តរាគមន៍
controlled variable	អថេរមិនបានទទួលអន្តរាគមន៍
convergent evolution	ការវិវត្តរៀងៗខ្លួន
convert	ផ្លាស់ជា, ប្រែប្រួល
convulsion	នៃការប្រកាច់
coordinating system	ប្រព័ន្ធការសម្របសម្រួល
coordination	ការសម្របសម្រួល
coral	ផ្កាថ្ម
coral reef	ផ្កាថ្មបំប្រះទឹក
coronary circulation	ចរន្តឈាមតាមរយៈអាទែនិងវ៉ែននៃសាច់ដុំបេះដូង
coronary artery	សរសៃឈាមចិត្តិមបេះដូង
corpus luteum	កូរុសលូតេយ៉ូមដែលត្រូវបង្កើតឡើងក្នុងអូវុល
cortex	សម្បក ៖ ផ្នែកខាងក្រៅរបស់សរីរាង្គ ដែលស្ថិតនៅខាងក្នុងអេពីដែម
cortisone	កូទីសូន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
cotyledon	កូទីឡេដុង
covalent bond	ចងគ្នាជាវ៉ាឡង់ពីរ
cover	គ្រប
cover crop	ដំណាំគ្របដី
coverslip	គម្របថ្នាំ
Cowper's gland	គ្រពេញពីរមានរាងគ្រាប់សណ្តែករបស់កេទឈ្មោល ស្ថិតនៅពីក្រោមគ្រពេញប្រូស្តាត
Cranial nerve	សរសៃប្រសាទក្បាល, សំណុំសរសៃប្រសាទចេញពីខួរក្បាល(មានចំនួន១២)
crayfish	បង្កងសមុទ្រម្យ៉ាងគ្មានដង្កាប
crescent	លូតធំ ៖ (ទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ ដូចជាកញ្ចំ) លូតលាស់ធំឡើងៗក្រោយពីចេញផ្កា
cretinism	ភាពភ្លឺភ្លើ, ភាពល្ងើល្ងៃ, ភាពទឡិករឡាក់
cricket	ចង្រ្កីត
crisp	អង្កាញ់ ឬឆ្ងាញ់ ឬខ្លីកខ្វក់ (អំពីទម្រង់របស់រុក្ខជាតិ)
crop	ដំណាំ
crop rotation	ដំណាំវិលជុំ
crop breeding	ការបង្កាត់ពូជដំណាំ
crop fertilization	ការដាក់ជីដំណាំ
crop pollination	ការបង្កាត់ពូជដំណាំតាមលំអដង្កា
crossing-over	បណ្តុរខ្វែង ៖ ការប្តូរហ្សែនរវាងក្រូម៉ូសូមដូចគ្នា ដែលបណ្តាលឱ្យកូនចៅទទួលបានលក្ខណៈចម្រុះពីឪពុកម្តាយ
crustacean	សត្វទឹកមានសំបករឹងដូចជាក្តាមបង្កងជាដើម
cryptic coloration	ការដាក់ពណ៌ដែលមានភាពអាថ៌កំបាំង
cultivated plant	ដំណាំដែលបានដាំដុះ
culture	ដាំដុះ (វប្បកម្ម)
currently	បច្ចុប្បន្ន
cuticle	ស្បែកគល់ក្រចក
cutting	ស្នាមកាត់
cycling	វដ្ត
cyclonic	នៃព្យុះស៊ីក្លូន
cysteine	ជាស្ពាន់ដ័រដែលមានជាតិអាស៊ីដអាមីណូ ដែលកើតឡើងនៅក្នុងប្រូតេអ៊ីននៃជាលិកាស្នែង និងប្រូតេអ៊ីនផ្សេងៗទៀត ដែលជាធម្មតាវាមានទ្រង់ទ្រាយជាអាស៊ីដអាមីននៅក្នុង ប្រូតេអ៊ីន ហើយជាអង្គធាតុ បង្កើតបានជាអង្គស៊ីមមួយចំនួនធំ
cytokinesis	ការបំបែកស៊ីតូប្លាសរបស់កោសិកានៅខាងចុងនៃមីតូស ដែលបង្កើតបានជាកូនកោសិកាពីរ
cytolysis	កោសិកាវិនាស, ការកំទេចកោសិកា, ការរលាយកោសិកា
cyton	កោសិកាប្រសាទ
cytoplasm	ស៊ីតូប្លាស ៖ សារធាតុខាប់អន្លឺដែលស្ថិតនៅពេញ កោសិកាទាំងមូល លើកលែងតែណ្វៃយ៉ូ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
cytoplasmic division	ដំណើរចែកស៊ីតូប្លាស្ទរបស់កោសិកា
cytosine	ស៊ីតូស៊ីន ៖ បាសអាសូតមានរូបមន្ត $C_4H_5ON_3$ ដែលមាននៅក្នុង DNA និង RNA ។
cytoskeleton	គ្រោងឆ្អឹងកោសិកា ៖ ប្រព័ន្ធបំពង់តូចៗ និងប្រូតេអ៊ីនផ្សេងៗនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ ដែលបង្កជាទម្រង់រូបរាងរបស់កោសិកា
D	
damage	ខូចខាត
dangerous	គ្រោះថ្នាក់
dark reaction	ប្រតិកម្មដោយមិនបាច់មានពន្លឺ
Darwinism	លទ្ធិដាវីននិយម (ទ្រឹស្តីនៃវិវត្តរុក្ខជាតិនិងសត្វ)
data	ទិន្នន័យ
daughter cell	កោសិកាដែលវិវត្តន៍ដោយមីតូសពីកោសិកាឪពុកម្តាយ តែមួយ
deamination	ការយកចេញក្រុមអាមីណូ ពីអាស៊ីដអាមីណូ ឬអង្គធាតុសមាសផ្សេងៗទៀត
decay	ពុក
deciduous	ដែលជ្រុះស្លឹកមួយឆ្នាំម្តង
deciduous tree	រុក្ខជាតិជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំ
decomposer (s)	ការរស់ដែលបំបែកសារធាតុកាយស្លាប់ដើម្បីធ្វើជាអាហារ របស់វា
decomposition	ការធ្វើឲ្យខូចពុកផុយ, ជាតិរំលាយ, សារជាតិ រាវរំលាយ ការបំបែកធាតុ
decrease	ថយចុះ
defecation	ការបត់ជើងធំ
defective	ដែលខ្វះកន្លះ
defective gene	ហ្សែនដែលខ្វះកន្លះ
deficiency disease	ជម្ងឺការចុះថយថយ
defoliation	ការជ្រុះស្លឹក
deforestation	ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ
degeneration	ការផ្លាស់ប្តូររាង នៃកោសិកាឬសរីរាង្គ
dehydration	កង្វះទឹកក្នុងខ្លួន
dehydration synthesis	ការធ្វើសំយោគក្រោយពីយកជាតិទឹកចេញ
dehydrogenase	អង់ស៊ីមដែលបញ្ចេញប្រតិកម្មគីមីដើម្បីសម្រួលដល់ការ យកអាតូមអ៊ីដ្រូសែនចេញម៉ូលេគុលណាមួយ
deletion	ការយកចេញ
demand	ការទាមទារតម្រូវការ, ទាមទារ
demographic transition	ការផ្លាស់ប្តូរប្រជាសាស្ត្រ
demography	ប្រជាសាស្ត្រ
denaturation	ការបាត់បង់លក្ខណៈដើម ឬការរលាយ ឬការខូចទម្រង់ ៖ ការធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់របស់ប្រូតេអ៊ីន ដែលធ្វើឲ្យ លក្ខណៈដើមរបស់វាបាត់បង់ ។ វាអាចត្រូវ បង្កឡើងដោយមានកំដៅខ្លាំងពេក អាស៊ីដ ឬបាសខ្លាំង ធាតុរំលាយ សរីរាង្គ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ឬរំញ័រអ៊ុលត្រាសម្លេង
dendrite	ទងនៃកោសិកាសរសៃប្រសាទ, បណ្តាញសរសៃប្រសាទខ្លីៗនៅជ្រុងតួកោសិកាប្រសាទ
denitrification	ការបាត់បង់ ឬការយកអាសូតចេញពីអង្គធាតុសមាស
denitrifying bacteria	បាក់តេរីដែលបំប្លែងនីត្រាតទៅជាឧស្ម័នអាសូត
density-dependent limiting factor	កត្តាកំណត់ដងស៊ីតេមិនឯករាជ្យ
density-independent limiting factor	កត្តាកំណត់ដងស៊ីតេឯករាជ្យ
deoxyribonucleic acid (DNA)	ឌីអុកស៊ីរីបូនុយគ្លីចអាស៊ីត (DNA) ៖ ម៉ាក្រូម៉ូលេគុលអាស៊ីតនុយក្លេអ៊ីតយ៉ាងធំនៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ កោសិកា ដែលកើតឡើងពីឯកតាដែលរួមមានអុកស៊ីរីបូស្វូត និងបាសអាស៊ីតនៅក្នុងការបង្កើតច្រវាក់ទ្វេ ។ DNA ផ្ទុកព័ត៌មានសេនាទីចរបស់កោសិកា
deoxyribose	ឌីអុកស៊ីរីបូស (ស្រដៀងនឹងប្រាញ់ចេញពីកាបូអ៊ីដ្រាត ដោយការជំនួសក្រុមអ៊ីដ្រុកស៊ីល ជាមួយនឹងអ៊ីដ្រូសែន)
dependent variable	អថេរមិនឯករាជ្យ
deplete	ធ្វើឱ្យហិន ធ្វើឱ្យអស់
depletion	ការធ្វើឱ្យហិន
depressant	ភ្នាក់ងារកំហុសកំលាំងប្រព័ន្ធចលករប្រសាទចលករ, ថ្នាំធ្វើឱ្យថយកម្លាំង, ដែលអស់កំលាំងចិត្ត
dermis	ស្បែកសុទ្ធ, ស្បែកពិតប្រាកដ, ស្រទាប់ក្រាស់នៃស្បែករស់
desalination	ការបំបាត់ភាពប្រៃ
desert	វាលរហោរ
desertification	ការប្រែក្លាយជាវាលរហោរ
desirable	ដែលគួរឱ្យចង់បាន
destroy	កម្ទេច, ធ្វើឱ្យវិនាស
destruction	ការធ្វើឱ្យវិនាស
detect	ស៊ើបអង្កេតរកឃើញ
detection	ការរកឃើញ, ការស៊ើបរក
determine	កំណត់
detoxication	ការបំបាត់ជាតិពុល
detrimental	ដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ ដែលធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍
detritus	កំទេចកំទី ៖ កំទេចកំទីសរីរាង្គដែលលិចនៅបាតទឹក
development	ការលូតលាស់
deviation	ការងាកចេញ
dextrose	ជាតិស្ករនៅក្នុងផ្លែឈើ
diabetes	រោគទឹកនោមផ្អែម
diagram	ដ្យាក្រាម
dialysis	វិធីច្រោះឈាមដោយញែក, ការច្រោះ
diaphragm	ស្រទាប់ស្តើងនៃជាលិកា, សន្ទះទ្រូង
diarrhea	ជម្ងឺរាត
diastole	រយៈពេលខួបបេះដូងពន្លា, ឌីយ៉ាស្តូល
diastolic pressure	សំពាធឈាមឌីយ៉ាស្តូល
diatom	ឌីអាក្រូម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
dichotomous	ដែលបែកចេញជាពីរៗ
dichotomous key	គន្លឹះដែលបែកចេញជាពីរៗ (ជាឧបករណ៍ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកប្រើអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃរបស់អ្វីមួយនៅក្នុងធម្មជាតិ ដូចជា ដើមឈើ ផ្កាព្រៃ សត្វ ឬ ត្រី ជាដើម)
died off	ស្លាប់អស់ជាយូរ
diet	វិធីបរិភោគ, របបអាហារ
differ	បែកពីគ្នា, ខុសគ្នា
differences	ភាពខុសគ្នា
differentiation	វិវត្តន៍នៃកោសិកាពិសេសក្នុងដំណាក់កាលដំបូងរបស់អំប្រិយ៉ុង បំបែកឯកទេស
diffusion	ល្បាយរត្តរាវ, បន្លាយភាយ
digest	រំលាយអាហារ
digestion	ការរំលាយអាហារ, ដំណើរការរំលាយអាហារ
digestive enzyme	អង់ស៊ីមសម្រាប់រំលាយអាហារ
digestive juices	ទឹកសម្រាប់រំលាយអាហារ
digestive system	ប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ
dihybrid	កាត់ពូជពីរ
dihybrid cross	ការបង្កាត់ពូជពីរ
dilation of blood vessel	ការពង្រីកសរសៃឈាម
dimorphism	ទ្វេទម្រង់ : ការរស់មួយមានពីរទម្រង់ ដូចជាញី និងឈ្មោល
dinosaur	សត្វងាយណ៍ស័រ
dioxide	ឌីអុកស៊ីដ
dipeptide	ឌីប៉ិបទីត : ម៉ូលេគុលដែលបង្កឡើងដោយអាស៊ីដអាមីណូពីរ
diphtheria	រោគខាន់ស្លាក់
diploid	ដែលមានក្រូម៉ូសូមពីរដាច់គ្នាពីឪពុកម្តាយរៀងៗខ្លួន
direct harvesting	ការបំផ្លាញសត្វមានជីវិតចេញពីបរិស្ថានរបស់វា
direction	ទិសដៅ
directly	ដោយផ្ទាល់
disaccharide	ស្ករគ្រួសារមួយដែលម៉ូលេគុលរបស់វាមានផ្ទុកភាគសំណល់ពីរនៃម៉ូណូសាការីត
disadvantage	ផលវិបាក, គុណវិបត្តិ
disaster	ការខូចការ, មហន្តរាយ
discs	អ្វីៗដែលមូលសំបែក, ថាស
disease	ជម្ងឺ
disjunction	ការញែកក្រូម៉ូសូម
dislocation	ការបែកចេញពីគ្នា
dispersal	ការពង្រាយ
disposal	ការបោះចោល
dispose	ធ្វើអោយចង់កម្ចាត់ចោល
disrupt	បង្អាក់ រារាំង រំខាន
dissecting microscope	មីក្រូស្កូបដែលអាចឆ្លុះមើលឃើញយ៉ាងល្អិតល្អន់

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	(ជាមីក្រូទស្សន៍សម្រាប់មើលរបស់ដែលពង្រីកបានតិច ដោយការប្រើពន្លឺឆ្លុះត្រឡប់ពីវត្ថុ ជាជាងបញ្ជូនរូបទៅតាមពន្លឺ)
dissection	ការរក្សាដើម្បីសិក្សា, ការរុះរើបំបែក បើកចំហ
dissolve	រំលាយ
diuretic	សារធាតុធ្វើឲ្យមានកំណើនទឹកនោម
diurnal	ទិវាចរ
diversity	ភាពចម្រុះ
divide	ចែក
(DNA) deoxyribonucleic acid	(DNA) អាស៊ីដឌីអុកស៊ីរីបូនុយក្លេអ៊ីត
DNA fingerprinting	ស្នាម DNA
DNA polymerase	DNA ប៉ូលីមេរ៉ាស : អង់ស៊ីមដែលភ្ជាប់នុយក្លេអូទីត DNA ថ្មីឲ្យជាប់គ្នានៅពេលដែលវាចាប់តួបាសជាមួយប្រភេទ DNA ដែលមានស្រាប់
dominance	ភាពលុបលើ, សារៈសំខាន់
dominant	ដែលលុបលើ, ដែលមានប្រៀបលើ
dominant gene	ហ្សែនដែលមានភាពលើសលប់លើ
dominant species	ពូជសត្វដែលមានភាពលើសលប់លើ
dominant trait	លក្ខណៈដែលមានភាពលើសលប់លើ
dormancy	រយៈពេលនៅស្ងៀម : រយៈពេលគ្មានសកម្មភាពក្នុងពេលលូតលាស់របស់គ្រាប់ ឬស្បៀង
dorsal	ដែលទាក់ទង ឬស្ថិតនៅជិតឬនៅខ្នង, ខាងក្រោយ, ខ្នង
double fertilization	ការបង្កកំណើតទ្វេ
double helix	រង្វង់ទ្វេ (រចនាសម្ព័ន្ធនៃម៉ូលេគុល DNA ដែលបង្កើតឡើងដោយខ្សែម៉ូលេគុលអាស៊ីដនុយក្លេអ៊ីត ចំនួនពីរ)
Down's syndrome	សហរោគសញ្ញា Down : ជំងឺពិការកំណើតដែលមានផ្ទៃមុខមិនធម្មតា និងបញ្ហាយឺត បណ្តាលមកពីការលើសក្រូម៉ូសូមទី២១ ចំនួនមួយ
drainage	ការបញ្ចេញឬ ហូរដោយខ្លួនឯងនូវវត្ថុរាវពីប្រអប់ ឬបន្ទប់ ឬរូបសន្លឹក
drilling	ការខ្ទង
drone	ឃ្លីឈ្មោល
drosophila	ប្រភេទរុយម្យ៉ាង
drug	ថ្នាំញៀន
drug abuse	ញៀនថ្នាំ
drug dependence	រស់នៅដោយពឹងផ្អែកលើថ្នាំ
drug overdose	ប្រើថ្នាំលើសកម្រិត
duckweed	សារ៉ាយទា
ductless gland	ក្រពេញបញ្ចេញក្នុង, ក្រពេញដែលគ្មានបំពង់បង្ហូរដែល ផលិតអ័រម៉ូន ហើយហូរចេញផ្ទាល់ក្នុងចរន្តឈាម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
dump	ចាក់ចោល
duodenum	ពោះវៀនតូចមួយផ្នែក ដែលតភ្ជាប់មកពីក្រពះ, ផ្នែកទីមួយនៃពោះវៀនតូច, ផ្នែកដើមនៃពោះវៀនតូចមានប្រវែងប្រហែល១២ដងស៊ីម៉េត
dwarfism	ភាពមានកម្ពស់ទាប និងរូបរាងតូច
dynamic	ឌីណាមិក
dynamic equilibrium	សមតុល្យឌីណាមិក
dysentery	រោគមួល
E	
eagle	សត្វគន្ធី
ear	ត្រចៀក
ear canal	រន្ធត្រចៀក
eardrum	ក្រដាសត្រចៀក
earthworm	ជន្លួន
echinoderm	សត្វសមុទ្រឥតឆ្អឹងកង ដូចជាឈ្លើងសមុទ្រជាដើម
ecological	នៃបរិស្ថាន
ecological riche (s)	តួនាទីបរិស្ថាន
ecological pyramid	ព័រាមីតបរិស្ថាន
ecological succession	គំណបរិស្ថាន
ecologically	ជាលក្ខណៈបរិស្ថាន
ecology	បរិស្ថានវិទ្យាអេកូឡូស៊ី
economically	ជាលក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ច ដោយសន្សំសំចៃ
ecosystem	ប្រព័ន្ធបរិស្ថាន
ecosystem diversity	ភាពចម្រុះប្រព័ន្ធបរិស្ថាន
ectoderm	ស្រទាប់ក្រៅបំផុតនៃកោសិកា ឬជាលិការបស់អំប្រិយ៉ុងក្នុងពេលចាប់កំណើតដំបូង
edema	ការហើម
effective	ដែលមានប្រសិទ្ធភាពសមរម្យ
effectiveness	ប្រសិទ្ធភាព, ភាពមានន័យ
effector	សរីរាង្គ ឬកោសិកាដែលជាអ្នកឆ្លើយតប ចំពោះការរំញ័រ
egg	ស៊ីត
ejection	ការព្រួសចេញ, ការបាញ់ចេញ
elbow joint	សន្លាក់កែង
electrocardiogram (EGG) or (EKG)	កំណត់ត្រាអំពីការប្រែប្រួលបន្ទុកអគ្គីសនីដែលកើតមាននៅពេលដែលបេះដូងកន្ត្រាក់ (EGG) ឬ (EKG)
electron	អេឡិចត្រុង
electron microscope	មីក្រូស្តូបប្រើអេឡិចត្រុង
electronic balance	សមតុល្យអេឡិចត្រូនិក
electrophoresis	អេឡិចត្រូហ្វេស
element	វត្ថុធាតុ អង្គផ្សំភាគសំខាន់
elephantiasis	រោគហើមជើងដំរី, រោគហើមដៃហើមជើង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
eliminate	បញ្ចេញកាកសំណល់ពីដងខ្លួន, បំបាត់ចោល
elongation region	តំបន់ពង្រីកឱ្យវែង
elongation zone	កន្លែងពង្រីកឱ្យវែង
embolism	ការស្ទះសរសៃឈាមដោយកំណកឈាម
embolus	ដុំឈាមកក, ខ្យល់ឬខ្លាញ់ដែលស្ទះសរសៃឈាម
embryo	ទារកក្នុងស្បូនចាប់ពីការកកស្ទះរហូតដល់បីខែ
embryo sac	ថង់ទារកក្នុងស្បូន
embryology	វិទ្យាសិក្សាអំពីទារកក្នុងស្បូន, វិទ្យាសិក្សាអំពីអំប្រិយ៉ុង
embryonic	នៃអំប្រិយ៉ុង, ដែលទើបនឹងកើត
embryonic membrane	ភ្នាសអំប្រិយ៉ុង
emigration	ការចាកចេញពីស្រុកខ្លួនទៅតាំងទីលំនៅនៅស្រុកដទៃ
emit	បង្ហូរ, បញ្ចេញ
emphysema	ជំងឺហើមសួត
emulsification	ដំណើរការកើតអេមុលស្យុង
enable	ជួយអោយធ្វើអ្វីមួយបាន, ផ្តល់អំណាច
enamel	សាច់រឹងនៃធ្មេញ, ការចារធ្មេញ
end product	ផលិតផលសម្រេចចុងក្រោយ
endangered species	សត្វ ឬរុក្ខជាតិដែលជិតផុតពូជ
endemic	រោគដែលកើតមាននៅកន្លែងណាមួយហើយយូរៗម្តង
endocrine gland(s)	ក្រពេញបញ្ចេញក្នុង៖ ក្រពេញសរីរាង្គម្យ៉ាង ដែលបញ្ចេញសារធាតុរូបសំរាចូលទៅក្នុងសរសៃឈាមដោយផ្ទាល់
endocrine system	ប្រព័ន្ធបញ្ចេញក្នុង
endocrinology	មុខវិទ្យាសិក្សាអំពីអ័រម៉ូន, ការសិក្សាពីក្រពេញបញ្ចេញក្នុង និងការបញ្ចេញរបស់វា
endocytosis	អង់ដូស៊ីតូសៈ ដំណើរសកម្មដែលកោសិកាខ្លះអាចក្តោប សារធាតុអាហារបង្កើតបានជាថង់ភ្នាសព័ទ្ធជិត ។ ឧសពី អ៊ីចូស៊ីតូស
endoderm	ស្រទាប់ខាងក្នុងគេបំផុតក្នុងចំណោម ស្រទាប់បីដែលរុំជុំវិញស្បែក, ស្បែកក្នុង, ស្រទាប់ក្នុងនៃអំប្រិយ៉ុង
endoparasite	ប៉ារ៉ាស៊ីតដែលរស់នៅក្នុងសរីរាង្គ(ដូចជា រស់នៅក្នុងពោះវៀន)
endoplasmic	ប្រព័ន្ធនៃការតភ្ជាប់រវាងគ្នានឹងគ្នានៃភ្នាសសរីរាង្គមានរន្ធ តូចៗ និងភ្នាសស៊ីតូប្លាស
endoskeleton	រចនាសម្ព័ន្ធរបស់ឆ្អឹងនិងឆ្អឹងខ្ចីផ្នែកខាងក្នុងនៃសត្វ
endosperm	ផ្នែកនៃគ្រាប់ពូជសម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនរុក្ខជាតិក្នុងពេលពន្លក
endosperm nucleus	ស្នូលផ្នែកនៃគ្រាប់ពូជសម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនរុក្ខជាតិក្នុងពេលពន្លក
energy flow	លំហូរថាមពល
energy pyramid	ពីរ៉ាមីតថាមពល
engineering	វិស្វកម្ម
engulf	រុំព័ទ្ធ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
enlist	បញ្ចូលក្នុងបក្សពួក
enrich	អោយមានផល
environment	បរិស្ថាន, បរិយាកាស
environmental	នៃបរិស្ថាន
environmental impact statement	សេចក្តីថ្លែងការណ៍ពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
enzyme(s)	អង់ស៊ីម
enzyme-substrate complex	ភាពស្អាតស្អាញនៃសារធាតុធ្វើឱ្យអង់ស៊ីមមានចលនា
epicotyl	ត្រួយពន្លក ៖ ផ្នែករបស់អំប្រិយ៉ុងរុក្ខជាតិ ស្ថិតនៅខាងលើកូទីឡេដុង ដែលនឹងលូតលាស់ទៅជាស្លឹកនិងដើម
epidemic	ការរាលដាលរបស់មេរោគ, (ជំងឺឆ្លង)ដែលរាលដាលយ៉ាងរហ័ស, ដែលរាតត្បាត
epidermis	ស៊ីស្បែក, ស្បែកក្រៅ
epididymis	បំពង់បង្ហូរទឹកកាម
epiglottis	កន្ត្រឹក, គម្របបំពង់សំលេង, សន្ទះខ្យល់
epinephrine (adrenaline)	អ័រម៉ូនដែលផលិតដោយផ្នែកកណ្តាលនៃកន្សោមលើក ម្រងនោម ដែលបង្កើនចលនាបេះដូង សម្ពាធឈាម និងចលនាដង្ហើម (អាដ្រេណាលីន)
epithelium	ស្រទាប់ជាលិកាគ្របសរីរាង្គ ឬក្រាលជាត្នាស
equatorial plane	ប្លង់អេក្វាទ័រ ជាចំណុចកណ្តាលនៃស្នូលក្នុងការ ចែកកោសិកា ដែលជាចំណុចនៃការផ្លាស់ទីកន្លែងរបស់គ្រូម៉ូសូម ក្នុងដំណាក់កាលមីតូស
equatorial plate	ការរៀបចំចំណុចភ្ជាប់គ្រូម៉ូសូម ដែលវាប្រហែលជាស្ថិតនៅក្នុងចំណុចស្នូលកណ្តាលមួយ
equilibrium	សមតាតុល្យភាព, លំនឹងគីមី
era	យុគសម័យ
erect posture	រូបសណ្ឋានរឹងហើយត្រង់
erosion	ចម្រោះ, សំណឹក
error	កំហុសឆ្គង
Escherichia coli (e. coli)	បាក់តេរីរស់នៅក្នុងពោះវៀនមនុស្សដែលត្រូវបានគេ ប្រើយ៉ាងច្រើនក្នុងការសិក្សាអំពីជីវគីមី និងសេនេទិក (អ៊ីតូលី)
esophagus	បំពង់អាហារ, បំពង់អាហារផ្នែកខាងលើ, ផ្នែកខាងក្នុងនៃបំពង់ក
essential amino acid	អាស៊ីដអាមីណូដែលសំខាន់
estrogen	ក្រុមនៃសារធាតុម្យ៉ាងសម្រាប់បង្កើត អ័រម៉ូនក្នុងខ្លួនមនុស្សដែលជម្រុញការវិវត្តន៍ និងការ រក្សាបាននូវចរិតលក្ខណៈញីនៅក្នុងរាយកាយ
estuary	ច្រាំងទន្លេ, មាត់ទន្លេ
ethyl alcohol	អេទីលអាល់កុល
euglena	ប្រភេទប៉ារ៉ាស៊ីតទឹកសាបមានពណ៌បៃតង និងមាន កោសិកាទោល
eukaryote	អ៊ីការីយ៉ូត ៖ សរីរាង្គដែលមានកោសិកាមួយ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ឬច្រើនដែលហ្សែនរបស់វាគឺជា DNA ស្ថិតក្នុងទម្រង់ត្រូម៉ូសូមដែលមាននៅក្នុងស្នូលខុសៗគ្នា
eukaryotic cell	កោសិកាអិការីយ៉ូ
Eustachian tube	រន្ធខ្យល់ភ្ជាប់ផ្នែកត្រចៀកកណ្តាលទៅដើមក
evaporate	បង្ហួត, ហួត
evaporation	ការរហួត, ទឹក, ការព្រួសទឹក, ដំណើរក្លាយជាចំហាយ
evidence	ភស្តុតាង
evolution	ការប្រែប្រួល, ការវិវត្ត
evolutionary	នៃការវិវត្តន៍
evolve	វិវត្តន៍, ប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់
examination	ការឈ្លង ការពិនិត្យ
except	លើកលែងតែ, វេរ័តែ
excess	ចំនួនលើស
excessive	ដែលលើស
excretion	ការបញ្ចេញសំណល់ពីខ្លួន
excretory	សម្រាប់បន្ទោបង់អាការឥតប្រយោជន៍ពីក្នុងខ្លួន
exercise	ហាត់ប្រាណ, ការអនុវត្ត
exhalation	ការបញ្ចេញដង្ហើម
exhale	ដកដង្ហើមចេញ
exhaust	ធ្វើឱ្យអស់កំលាំងល្អិតល្អៃ
exhibit	បង្ហាញ
exist(s)	មាន
exocrine gland	ក្រពេញបញ្ចេញក្រៅ៖ ជាប្រភេទក្រពេញ (ក្រពេញញើស ក្រពេញទឹកមាត់ ឬក្រលៀន) ដែលបញ្ចេញទឹកក្រពេញខាងក្រៅទៅកាន់ ឬបញ្ចេញដាក់សរីរាង្គទាំងមូលតាមរយៈផ្លូវបង្ហូរ
exon	អិចសុង៖ អង្គក់ DNA របស់សែនមួយ ដែលត្រូវ បានចម្លង និងបកប្រែទៅជាប្រូតេអ៊ីន
exoskeleton	គ្រោងឆ្អឹងខាងក្រៅសម្រាប់ស្រោបរាងកាយចំពោះសត្វ ឥតឆ្អឹងខ្នងមួយចំនួន
experiment	ពិសោធន៍, ល្បង, បទពិសោធន៍
expiration	ការផុតកំណត់
explanation	សេចក្តីពន្យល់
explosive	រំសេវផ្ទុះ
exponential growth	ការកើនឡើងជាអិចស្ប៉ូណង់ស្យែល
expose(d)	លាតត្រដាងបង្ហាញអោយឃើញ
expressed	ច្បាស់លាស់, ជាក់លាក់
expression	កន្សោម
extensor	សាច់ដុំពន្លាតសន្លាក់
extent	ទំហំ
external	នៃផ្នែកខាងក្រៅ
external fertilization	ការបន្តពូជពីខាងក្រៅ មិនមែននៅខាងក្នុងនៃសរីរាង្គបន្តពូជឡើយ
external respiration	ការផ្លាស់ប្តូរខ្យល់រវាងខ្យល់ខាងក្រៅ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	និងអុកស៊ីកាបូនពីក្នុងស្មុត
extinct	ដែលវិនាសសាបសូន្យ, ដែលរលត់
extinction	រលត់ផុតពូជ
extinction of fauna	ការផុតពូជនៃពួកសត្វទាំងឡាយ
extracellular digestion	ការរំលាយអាហារនៅក្រៅកោសិកា
extract	វត្ថុដទៃដែលបានទាញយក
eye	ភ្នែក
eyepiece (ocular)	កែវពង្រីកខាងក្នុងគ្រាប់ភ្នែក (នៃភ្នែក)
F	
facilitated diffusion	ការបំភាយដោយមានការសម្របសម្រួល
Fahrenheit scale	កម្រិតអង្សាហ្វារែនហៃ
fallopian tube (oviduct)	ប្រមោយ (ផ្លូវក្នុងស្បូន)
fallout	ការធ្លាយវិទ្យុសកម្មមកដីវិញ
family	គ្រួសារ អំបូរ
fangs	ចង្កូម
farsightedness	ភាពគំហើញឆ្ងាយ, ការមើលឃើញឆ្ងាយ
fat	ខ្លាញ់
fatal	ដែលស្លាប់
fatigue	ធ្វើអោយអស់កម្លាំង
fatty acid	អាស៊ីដខ្លាញ់
feather	ស្លាប
feces	លាមក
feedback	ប្រតិកិរិយា
feedback mechanism	យន្តការប្រតិកិរិយា
female gamete	មេទឹកកាមញី
female reproductive system	ប្រព័ន្ធបន្តពូជញី
femur	ភ្នំងក្តៅ
fermentation	ដំណើរឡើងពពុះ
fern	បណ្តាងជាតិ
fertilization	ការធ្វើឲ្យមានជីវជាតិឬឲ្យមានផល, ការរួមគ្នារវាងអូវុលនិងស្ពែរម៉ាតូសូអ៊ីត ការបង្កកំណើត
fertilizer(s)	ជី
fetal	នៃគភ៌, នៃទារកក្នុងស្បូន
fetal alcohol syndrome	សហរោគសញ្ញា ដែលជារោគពីកំណើតបណ្តាលពីម្តាយប្រើគ្រឿងស្រវឹង ច្រើនពេកក្នុងពេលមានផ្ទៃពោះ ដែលធ្វើឲ្យពន្លឺតការលូតលាស់ខួរក្បាល និងការ លូតលាស់រាងកាយ ជាពិសេសគឺនៅក្នុងក្បាល និងមុខរបស់ទារក
fetus	ទារកដែលមិនទាន់កើត, ទារកក្នុងស្បូន
fever	ជំងឺគ្រុនក្តៅ, គ្រុនក្តៅ
fewer	តិចជាង
fiber	សរសៃ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
fibrin	សារធាតុនៅក្នុងឈាមកក, ប្រូតេអ៊ីនដែលជួយធ្វើឱ្យឈាមកក
fibrinogen	សារធាតុនៅក្នុងឈាម សំរាប់ជួយឱ្យឈាមកក, កត្តាឈាមកក
fibrous root system	ប្រព័ន្ធ ឬសសរសៃ
field	តំបន់
field of microscope	ទំហំអាចមើលបានរបស់មីក្រូស្កូប
filament	សរសៃឆ្មា
filter out	ច្រោះចេញ
filtered	ដែលត្រង ឬដែលច្រោះ
filtrate	ជ្រាប, ជ្រៀតចូល
filtration	ការហូរជ្រាបតាមតម្រង់
fin	ព្រុយត្រី
finches	សត្វចាបម្យ៉ាង
fine adjustment	សម្រួលឱ្យមើលឃើញច្បាស់
fingerprinting	ស្នាមម្រាមដៃ
finite	ដែលមានកំណត់ព្រំដែន
firm	មិនចុះមិនស្រុត
first filial generation	ជំនាន់ទីមួយនៃកូន
first-level consumer	អ្នកប្រើកម្រិតទីមួយ
fission	ការផ្ទុះ
flagella	ប្រភេទជំរុំស៊ីតនៅក្នុងទឹក
flagellum	ប្រភេទជំរុំស៊ីតនៅក្នុងទឹក
flatworm	ព្រួនសំប៉ែត
flea	ចៃឆ្កែ
flexor	សាច់ដុំដែលធ្វើឱ្យកន្លែងសន្លាក់បត់
flipper of whale	ព្រុយត្រីបាឡែន
fluorescence	ដំណើរមានផ្កា
flow	លំហូរ, ហូរ
flow of energy	លំហូរថាមពល
flower	ផ្កា
fluid	រាវ
fluke	ដង្កូវបរាសិតសំប៉ែត
fluoridation	ការដាក់ជាតិក្លរអ៊ីយ៉ូតក្នុងទឹក
fluoride	សមាសធាតុគីមីនៃក្លរអ៊ីយ៉ូត
folic acid	អាស៊ីដហ្វូលិក
follicle	រន្ធឬថង់តូចៗនៅក្នុងអូវុល ដែលជាកន្លែងកាម៉ែតញីលូតលាស់
follicle stimulating hormone (FSH)	អ័រម៉ូនជម្រុញការលូតលាស់ និងធ្វើឱ្យកាម៉ែតញីទុំ
food allergen	ប្រតិកម្មចំណីអាហារ
food chain	ច្រវាក់ចំណីអាហារ
food poisoning	ការពុលអាហារ
food pyramid	ព័រាមីតអាហារ
food vacuole	បណ្តុំកោសិកាក្នុងកោសិកាដែលមានមុខងាររំលាយអាហារ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	នៅក្នុងមូលដ្ឋានធាតុនៃប្រូតូសូអា
food web	សំណាញ់អាហារ
forceps	ដង្ហៀបឬដង្ហាប់សំរាប់ទាញឬចាប់ឬកៀប
forest conservation	ការអភិរក្សព្រៃឈើ
form	ធ្វើឡើងជារូបរាង
formation	ការបង្កបង្កើត
formula	រូបមន្ត
fossil	ហ្វូស៊ីល
fossil fuel	ហ្វូស៊ីលចំហេះ៖ សារធាតុដុតនេះ ដែលជាសំណល់របស់សត្វ និងរុក្ខជាតិ
fossil record	កំណត់ត្រាហ្វូស៊ីល
four o'clock flower	ផ្កាម៉ោងបួន
fracture	ការបាក់ឆ្អឹង
fragment	បំណែក, ភាគបែក
fraternal twin	កូនភ្លោះខុសគ្នា ឬកូនភ្លោះមិនពិត
freeze drying	ការរហូតជាតិទឹកពីអ្វីម្យ៉ាង
frequently	ញឹកញយ, ញឹកញយ
freshwater	ទឹកសាប
fructose	ស្ករដែលមាននៅក្នុងទឹកផ្លែឈើ និងទឹកឃ្មុំ
fruit	ផ្លែឈើ
fruit fly	រុយផ្លែឈើ
fumes	ផ្សែង, ចំហាយ
fungi	រុក្ខជាតិដំពូកផ្សិត
fungus	រុក្ខជាតិដំពូកផ្សិត
fur	រោម
G	
galactose	ស្ករកើតពីទឹកដោះរំដាប់, ហ្គាឡាក់តូស
galactosemia	ជម្ងឺកម្រដែលឆ្លងតាមហ្វែនដែលធ្វើឲ្យអ្នកជម្ងឺមិនអាចបំប្លែងជាតិស្ករហ្គាឡាក់តូសបាន
gall bladder	ថង់ទឹកប្រមាត់, ប្រមាត់
gallon	ហ្គាលុង(មានចំណុះ ៣,៧៨៥លីត្រ)
gallstone	គ្រួសតម្រងនោម
gamete	ហ្គាម៉ែត
gametogenesis	ដំណើរការនៃការបង្កើតកោសិកាកេរណ្យាល
gamma globulin	ប្រូតេអ៊ីនដែលមាននៅក្នុងប្លាស្មាឈាម ដែលអាចមាននាទីជាអង់ទីគី
ganglion	ក្រុមកោសិកាប្រសាទនៅខាងក្រៅខួរក្បាល ឬខួរឆ្អឹងខ្នង
gas exchange	ដំណើរការដែលអុកស៊ីសែនក្នុងខ្យល់ត្រូវផ្លាស់ប្តូរក្នុងសួត ជំនួសឧស្ម័នកាបូនិកក្នុងឈាម
gaseous exchange	ការដឹកនាំអុកស៊ីសែនទៅកាន់ចលនាឈាមរត់
gasoline	សាំង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
gastric	នៃក្រពះ
gastric juice	ទឹកក្រពះ
gastro vascular cavity	គឺជាសរីរាង្គចម្បងនៃការរំលាយអាហារ និងចលនាឈាមរត់នៅក្នុងប្រភេទសត្វចំនួនពីរ គឺក្រុមដែលមានដូចជាត្រីពពុះទឹក និងក្រុមដែលមានដូចជាព្រូនសំប៉ែត
gastrula	ដំណាក់បន្ទាប់ពីដំណាក់ប្លាស្ទូឡា ដែលស្រទាប់កោសិកាថ្មីត្រូវបានកើតឡើង
gastrulation	កំណត់ស្រួលឡា ៖ ការកើតស្រទាប់កោសិកាថ្មី (ប្លាស្ទូឡា) មួយដោយចលនាកោសិកា នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃអំប៊ីយ៉ុង (ប្លាស្ទូឡា)
gel electrophoresis	ផែនអេឡិចត្រូផរេស៊ីស ៖ បច្ចេកទេសមួយដែលអាស៊ីដនុយក្លេអ៊ីត ឬប្រូតេអ៊ីនត្រូវបានញែកចេញពីគ្នា នៅក្នុងសារធាតុខាបអន្លឺដែលដាក់ក្នុងដែនអគ្គិសនី
gene	សែន ៖ អង្គតំបន់របស់ DNA នៃក្រូម៉ូសូមដែលចម្លងក្រុម សម្រាប់លក្ខណៈ យថាប្រភេទ ដែលជាឯកតាគ្រឹះនៃតំណពូជ
gene expression	កន្សោមសែន
gene frequency	ប្រេកង់សែន
gene linkage	តំណភ្ជាប់សែន
gene mutation	បរិក្ខន៍សែន
gene	សែន ៖ អង្គតំបន់របស់ DNA នៃក្រូម៉ូសូមដែលចម្លងក្រុម សម្រាប់លក្ខណៈ យថាប្រភេទ ដែលជាឯកតាគ្រឹះនៃតំណពូជ
gene(s)	សែន
generalization	ការធ្វើអោយទៅជាទូទៅ
genetic	សេនេទិច
genetic counseling	ការពិគ្រោះយោបល់អំពីហ្សែន
genetic disease	ជំងឺពាក់ព័ន្ធនឹងហ្សែន
genetic diversity	ភាពចម្រុះនៃហ្សែន
genetic engineering	ពន្លឺ (ហ្សែន) វិស្វករ
genetic marker	ប្រដាប់សម្គាល់ហ្សែន
genetic recombination	ការផ្សំហ្សែនឡើងវិញ
genetic variation	ភាពផ្សេងៗគ្នារបស់ហ្សែន
genetically	ជាលក្ខណៈហ្សែន
genetics	ភាពជាហ្សែន
genome	ប្រភេទហ្សែនដែលទទួលមរតកពីម្តាយ ឬឪពុក
genotype	គំរូហ្សែន, សេណូទីប
genus	ប្រភេទ, ពួក, ជំពូក, សណ្ឋាន
geographic isolation	ការនៅដាច់ពីគេតាមភូមិសាស្ត្រ
geologic time scale	កម្រិតពេលវេលាជាលក្ខណៈធរណីវិទ្យា
geotropism	ធរណីទំនោរ ៖ គឺជាការលូតលាស់នៃផ្នែករបស់រុក្ខជាតិ ដោយអនុលោមទៅតាមកម្លាំងទំនាញ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
germ theory of disease	និយមន័យមេរោគអំពិជម្ហូ
German measles	ជំងឺស្លូត
germination	ការបណ្តុះមេរោគ
gestation period	រយៈពេលមានគភ៌
GH (growth hormone)	ការបណ្តុះអ័រម៉ូន
gigantism	ជំនួសប្រកតី
gibberellin	ជីប៊ីរេលីន ៖ អ័រម៉ូនរុក្ខជាតិដែលជម្រុញការលូតលាស់ កោសិកាតាមបណ្តោយ
gill	ស្រកី
gizzard	កោះ ៖ សរីរាង្គសាច់ដុំដែលមានមុខងារកិនកំទេច និងជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ ចំពោះដង្កូវខ្លួនកង់ និងបក្សី
gland	ក្រពេញ
global warming	ការឡើងកំដៅពិភពលោក
glomerulus	ក្រុមសរសៃឈាមតូចៗដែលចិតនៅក្នុងវត្ថុ (តំរងនោម)
glucagon	អរម៉ូនដែលបង្កើនកំរិតស្ករក្នុងឈាម
glucose	គ្លុយកូស
glycerol	គ្លីសេរ៉ុល ៖ អាល់កុលដែលមានកាបូនបី និងក្រុម OH បី
glycine	អាស៊ីតអាមីណូមួយបែបក្នុងប្រូតេអ៊ីន
glycogen	គ្លីកូសែន ៖ កាបូអ៊ីដ្រាតដែលកើតឡើងពីម៉ូលេគុលគ្លុយកូស និងត្រូវបានប្រើជាម៉ូលេគុលអាហារបម្រុងដោយសត្វ
glycolysis	គ្លីកូលីស ៖ ដំណាក់កាលគ្មានខ្យល់នៃដង្ហើមកោសិកា ដែលគ្លុយកូស ឬកាបូអ៊ីដ្រាតផ្សេងទៀត ត្រូវបានបំបែកជាអាស៊ីត ពីរុយវិច និងអាស៊ីដឡាក់ទិច អាដេណូស៊ីនទ្រីផូស្វាត និងនីត្រូទីណាមីតអាដេនូស៊ីន ឌីនុយក្លេអូទីត
gaiter	ស្រោមជើងត្រឹមក្បាលជង្គង់
Golgi body (apparatus)	ភាពស្មុគស្មាញនៃសារធាតុរាវ ឬចង់ខ្យល់ ព្រមទាំងភ្នាសផ្ទុកៗនៅក្នុងស៊ីតូប្លាសនៃកោសិកាអ៊ីការី យ៉ូតភាគច្រើន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបញ្ចេញចោល និងការដឹកជញ្ជូន (ប្រដាប់ក្នុងសរីរាង្គកាយ)
gonad	សរីរាង្គបង្កើតកោសិកាបង្កកំណើត (ពងស្វាស ឬអូវុល) ក្រពេញភេទ ដែលផលិតកាម៉ែត
gonadotropin	ជាក្រុមអ័រម៉ូនណាមួយ ដែលលាក់កំបាំងដោយក្រពេញស្ថិតនៅខាងក្រោមខួរ ក្បាល ដែលរំញ័រចេញសកម្មភាពនៃពងស្វាសអូវុល
gonorrhea	រោគប្រមេ
gorilla	ប្រភេទសត្វស្វាសនៅអាហ្វ្រិក
gout	រោគប្រត្រីវ
gradualism	ដំណើរយឺតៗ
graduated cylinder	ឧបករណ៍សាមញ្ញរបស់ការពិសោធន៍ដែលគេប្រើសម្រាប់ វាស់មាឌនៃវត្ថុរាវ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
grafting	សរីរាង្គឬជាលិកាដែលត្រូវផ្សំ
gram	ក្រាម
grana	ក្រាណា : តំបន់របស់គ្លាសត្រូវបាន ដែលម៉ូលេគុលក្លរូផ្សិតត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ
graph	ក្រាប
grasshopper	កណ្តុប
grassland	វាលស្មៅ
gray matter	សារធាតុប្រផេះ : ជាលិកាប្រសារនៅក្នុង ប្រព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលប្រសារ ដែលបង្កឡើងជាសំខាន់ដោយកូរ៉េកាសិកាប្រសារ
green algae	ស្បែកពណ៌បៃតង
green revolution	បដិវត្តន៍ពណ៌បៃតង
greenhouse effect	ឥទ្ធិពលឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់
greenhouse gas	ឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់
grid	ប្រព័ន្ធរាងការមានលេខ
growth	ការលូតលាស់
guanine	កានីន : បាសអាសូត (ពុយរីន) មានរូបមន្ត C ₅ H ₅ ON ₅ ដែលមាននៅក្នុង DNA និង RNA ដែលជានិច្ចកាលគូជាមួយស៊ីតូសីន
guard cell(s)	កោសិកាការពារ
gullet	បំពង់អាហារ
gymnosperm	ស៊ីមណូស្បែរ : ជារុក្ខជាតិមានគ្រាប់ ដែលមានគ្រាប់ននល មិនស្ថិតនៅក្នុងអូវ៉ែ និងលូតលាស់ នៅលើស្រករបស់កោនគ្មានសំបកការពារ ដូចជាពពួកស្រល់ប្រង់ និងគីងកូ
gypsy moth	សត្វខ្ចីកម្មយប្រភេទនៅអាមេរិកខាងជើង
H	
habit	ទម្លាប់
habitat	ដែលជាទីរស់នៅរបស់សត្វមានជីវិត
habitat fragmentation	បំណែកនៃទីរស់នៅរបស់សត្វមានជីវិត
hair follicle	រន្ធសក់, រណ្តៅសក់
half-life	កន្លះជីវិត
haploid (monoploid)	មានចំនួនដូចគ្នានូវសំណុំក្រូម៉ូសូម ដែលដើរតួជាកោសិកាសម្រាប់បញ្ចេញពន្លក ឬក៏មានចំនួនពាក់កណ្តាលនៃក្រូម៉ូសូមដែលបានទទួល ពីឪពុកម្តាយនៃកោសិកាដងខ្លួន
Hardy Weinberg law	ច្បាប់ហាឌីវែនប៊ែក
harm	គ្រោះថ្នាក់
harmful	ដែលមានគ្រោះថ្នាក់
harmless	ដែលមិនមានគ្រោះថ្នាក់
harvesting	ការប្រមូលផល
hatching	ញាស់ (កូន បក្សី)
Haversian canal	រន្ធដែលបង្កើតជាបណ្តាញក្នុងអ្វីង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	និងមានសរសៃឈាមនៅខាងក្នុង
hay	ស្មៅស្ងួតសម្រាប់ជាចំណីសត្វ, ចំបើង
hay fever	ជំងឺក៏ងច្រមុះ(រោគផ្តាសាយម្យ៉ាង), ផ្តាសាយមួយបែបមានអាការក្តៅខ្លួនហើយហត់
heart	បេះដូង
heart attack	គាំងបេះដូង
heart transplant	វះកាត់ប្តូរបេះដូង
heart-lung machine	ម៉ាស៊ីនប្រើជំនួសបេះដូងនិងសួតនៅពេលវះកាត់បេះដូង, ម៉ាស៊ីនដែលគេប្រើដើម្បីបូមឈាមជុំវិញដងខ្លួនរបស់អ្នកជំងឺហើយរក្សាការផ្តល់ អុកស៊ីសែនទៅឲ្យឈាមក្នុងពេលវះកាត់បេះដូង
heart beat cycle	វដ្តនៃចង្វាក់បេះដូង
helix	តែមក្រៅត្រចៀកដែលមានរាងកោង
hemoglobin	អេម៉ូក្លូប៊ីន
hemolysis	ការរំលោភលោហិតធាតុ
hemophilia	រោគបណ្តាលឲ្យឈាមក្រខន់ ឬមិនខន់សោះ
heparin	សារធាតុប្រឆាំងឈាមកក
hepatic artery	អាទែដែលនាំឈាមក្រហមទៅចិញ្ចឹមថ្លើម
hepatic portal circulation	ចលនាសម្ពាធឈាមខ្ពស់ក្នុងសរសៃវ៉ែនថ្លើម
herb	ស្មៅ, ជី ឬឱសថជាតិរុក្ខជាតិ
herbivore(s)	តិណសី (ស៊ីតែរុក្ខជាតិ)
hereditary	ដែលតពូជ, តំណពូជ, ដែលស្បែកពូជ
heredity	តំណពូជ
hermaphrodite	ខ្ចីយ
heterotroph	បរជីបៈ ការរស់ដែលមិនអាចបង្កើតអាហារដោយខ្លួនឯងបាន ហើយត្រូវតែទទួលប្រើប្រាស់អាហារពីបរិស្ថានរបស់វា
heterotroph hypothesis	សម្មតិកម្មបរជីបៈ ៖ ទស្សនៈស្នើឡើងដោយ A.I. Oparin ដែលថាការរស់ ដំបូងគេបង្អស់គឺជាបរជីប
heterotrophic	បរជីប ៖ ដែលអាចប្រើប្រាស់តែសារធាតុសរីរាង្គ សម្រាប់ជាប្រភពថាមពល
heterotrophic nutrition	ជីវជាតិអាហារដែលទទួលបានដោយការរំលាយ សរីរាង្គសមាស
heterotrophs	បរជីពៈ ការរស់ដែលមិនអាចបង្កើតអាហារដោយខ្លួនឯងបាន ហើយត្រូវតែទទួលប្រើប្រាស់អាហារពីបរិស្ថានរបស់វា
heterozygous	អេតេរ៉ូស៊ីកូត ៖ ជាហ្សែនមួយគូដែលមួយមាន កម្លាំងគ្របពីលើ និងមួយទៀតថយកម្លាំងចុះ
heterozygous genotype	សេណូទីបនៃហ្សែនមួយគូដែលមួយមាន កម្លាំងគ្របពីលើ និងមួយទៀតថយកម្លាំងចុះ
hibernation	ការសម្លៀកក្នុងសិរីរដូវ
high blood pressure	សម្ពាធឈាមខ្ពស់
high energy bond	ចំណងថាមពលខ្ពស់

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
hindbrain	ផ្នែកនៃខួរក្បាលអំប្រើយ៉ុង
hip joint	សន្លាក់ត្រគាក
histamine	វត្ថុធាតុមានក្នុងខ្លួនដែលធ្វើឱ្យមានប្រតិកម្ម, អ៊ីសស្តាមីន
histidine	ហ៊ីស្ទីឌីន ៖ អាស៊ីដអាមីណូមួយ ក្នុងចំណោមអាស៊ីដអាមីណូទាំង២០ មានជាទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន
histology	ជាលិកាសាស្ត្រ
histone	អ៊ីស្តូន ៖ ប្រូតេអ៊ីនភ្ជាប់ជាមួយ DNA នៅក្នុងណ្វៃយ៉ូ ដែលផ្ទុកសមាសធាតុប្រូតេអ៊ីននៃក្រូម៉ាទីន
homeostasis	ស្ថេរភាពនៃជាតិក្នុង
homeowner	ម្ចាស់ផ្ទះ
hominid	ហូមីនីត៖ ពពួកមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងអំបូរហូមីនីដ ដែលរួមមានមនុស្ស និងផូស៊ីលលក្ខណៈដូចមនុស្សបានមកពីយុគផ្លេស្តូសែន
homo sapiens	អូម៉ូសាប៊ីន
homologous chromosome	ក្រូម៉ូសូមអូម៉ូឡូក ៖ ក្រូម៉ូសូមមួយគូក្នុងកោសិកា ឌីប្លូអ៊ីដែលមានសែនដូចគ្នានៅលើអង្កត់ត្រូវគ្នា
homologous structure	រចនាសម្ព័ន្ធអូម៉ូឡូក
homozygous	នៃអូម៉ូស៊ីកូត
homozygous genotype	សេណូទីបអូម៉ូស៊ីកូត
hoofed animal	ក្រចកជើងសត្វ
hookworm	ព្រូនទំពក់
hormone	អ័រម៉ូន
host	សត្វ ដែលសត្វឯទៀតមកតោងនៅដោយសារ
hot	ក្ដៅ
hot water bath	អាងទឹកក្ដៅ
huge	ធំ
hull	សំបក(ធុញ្ញជាតិ)
humerus	ឆ្អឹងដើមដៃ (សរីរាង្គវិទ្យា)
humidity	សំណើម (ក្នុងអាកាស) / ភាពសើម
hummingbird	សត្វបក្សីម្យ៉ាង
humoral immunity	ទិដ្ឋភាពនៃភាពសុំនឹងមេរោគដែលសម្រុះសម្រួលដោយ ម៉ូលេគុលម៉ាក្រូដែលមាននៅក្នុងកោសិកាខាងក្រៅនៃ ត្បាញ ដូចជាអ័រម៉ូនអង្គបដិបក្ស ប្រូតេអ៊ីនបង្កប់ និងប៊ីបទីតសម្រាប់ប្រឆាំងមីក្រុបណាមួយ
humus	មមោក
hunting	ការបរបាញ់
hybrid	អ្វីៗដែលកាត់ពូជ, ការបង្កាត់ពូជ
hybrid vigor	កម្លាំងបង្កាត់ពូជ
hybridization	ការបង្កាត់ពូជ
hydra	ប្រភេទសត្វទឹកសាប
hydrocarbon	អ៊ីដ្រូកាបូន
hydrochloric acid	អាស៊ីដអ៊ីដ្រូក្លរី

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
hydrogen acceptor	អ្នកទទួលអ៊ីដ្រូសែន
hydrolysis	អ៊ីដ្រូលីសៈប្រតិកម្មគីមីដែលម៉ូលេគុលធំមួយត្រូវបានបំបែកជាម៉ូលេគុលតូចៗដោយការបន្ថែមទឹកមួយម៉ូលេគុល
hydroponics	ការដាំរុក្ខជាតិដោយមិនប្រើដី៖ វិទ្យាសាស្ត្រដាំរុក្ខជាតិដោយមិនប្រើដីដែលឫសរបស់វាត្រូវបានព្យួរក្នុងខ្យល់ទឹកដែលមានផ្ទុកនូវបរិមាណសារធាតុគីមីដែលគេបានស្គាល់
hydrotropism	ទំនោរទឹក ៖ ជាការលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិដែលឆ្លើយតបចំពោះភាពរំញ័រ ឬកំហាប់នៃទឹក
hyper parasitism	ប៉ារ៉ាស៊ីតភាពច្រើនហួសប្រមាណ
hypertension	ការឡើងសម្ពាធឈាម
hyperthyroidism	ស្ថានភាពបណ្តាលមកពីការផលិតទីរ៉ូកស៊ីនច្រើនពេក
hypertonic solution	សូលុយស្យុងអ៊ីពែតូនីក
hypocotyl	ដើមក្រោមគ្រាប់ ៖ ផ្នែករបស់អំប្រិយ៉ុងរុក្ខជាតិចន្លោះក្រួយពន្លក និងឫសពន្លក
hypo secretion	ផលិតផលនៃការបញ្ចេញ ក្នុងអត្រាយឺតខុសប្រក្រតី
hypothalamus	ផ្នែករបស់ខួរក្បាលខាងលើ
hypothesis	សម្មតិកម្ម
hypothyroidism	ជំងឺខ្វះទីរ៉ូកស៊ីន
hypotonic solution	សូលុយស្យុងដែលមានសម្ពាធអូស្សសទាប
I	
ibuprofen	អ៊ីប៊ុយប្រូហ្វែន
ICF (intercellular fluid)	ICF (សារធាតុរវាវនៅចន្លោះកោសិកា)
identical	ដែលដូចសុទ្ធសាធ
identical twin	កូនភ្លោះដែលដូចគ្នាសុទ្ធ
identity	អត្តសញ្ញាណ
ileum	អ៊ីល្យ៉ុម
illustrate	បំភ្លឺ
immigration	អន្តោប្រវេសន៍
immune	ដែលបានចាក់ថ្នាំបង្ការ, ដែលមានភាពស៊ាំ, ដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិ
immune response	ការឆ្លើយតបនឹងភាពស៊ាំ
immune system	ប្រព័ន្ធភាពស៊ាំ
immunity	ភាពស៊ាំនឹងមេរោគ
inorganic	ដែលគ្មានជីវិត
immunization	ការធ្វើឱ្យស៊ាំនិងជំងឺ
impact	ឥទ្ធិពល, ផលប៉ះពាល់
implantation	ការផ្សាំ, កន្លែងឬផ្នែករបស់រាងកាយដែលត្រូវផ្សាំ
import	នាំចូល
importation	ការនាំចូល
imprint	ស្នាមផ្ដិត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
impulse	សន្ទុះ
in vitro fertilization	វិធីព្យាបាលភាពគ្មានកូនបណ្តាលពីហ្វែន
inappropriate	មិនសមរម្យ
inborn immunity	ភាពសុំនឹងមេរោគដែលអ្នកទទួលបានពីកំណើត
inbreeding	ការបង្កាត់ពូជតែមួយ
incidence	កំរិតចំនួននៃការកើតឡើងរបស់រោគម្យ៉ាង, ចំនួនករណីថ្មីនៃជំងឺណាមួយប្រចាំឆ្នាំ
incisors	ធ្មេញមុខ
include	រួមបញ្ចូល
incomplete dominance	ហ្វែនមួយដែលទទួលពីកំណើតរាមិនអាច គ្របដណ្តប់បានទាំងស្រុងចំពោះហ្វែនមួយទៀត
incomplete protein	ដែលមិនមានប្រូតេអ៊ីនពេញលេញ
increase	កើនឡើង
incubation period	អំឡុងពេលក្រាបពង អំឡុងពេលជម្ងឺនៅក្រាប
independent (manipulated) variable	អថេរឯករាជ្យ (សម្របសម្រួល)
independent assortment	ចំណាត់ថ្នាក់ឯករាជ្យ
index fossil	ហ្វូស៊ីលប្រើជាសន្ទស្សន៍
indicate	ចង្អុលបង្ហាញ
indicator	សូចនាករ
individual	ដែលផ្ទាល់ខ្លួន
industrial hazard	គ្រោះថ្នាក់ឧស្សាហកម្ម
industrial melanism	មេឡានីនឧស្សាហកម្ម
industrialization	ឧស្សាហកម្មនិយម
infantile paralysis	រោគស្វិតដៃជើង
infection	ការឆ្លងមេរោគ
infectious	ដែលឆ្លងមេរោគ
infer	សន្និដ្ឋាន
inference	សេចក្តីសន្និដ្ឋាន
inferior vena cava	វ៉ែនការក្រោម, សរសៃឈាមខ្មៅធំនៅខាងក្រោមបេះដូង
infinite	គ្មានព្រំដែន
inflammation	ការរោល, ការរលាក
Inflammatory response	ការឆ្លើយតបចំពោះការរលាក
influence	មានឥទ្ធិពលលើ
ingestion	ការញុំអាហារឬថ្នាំ
inhibition center	មណ្ឌលបង្កាត់
inhalation	ការស្រូបចូល
inherit	តពី
inheritance	ការទទួលតពី
innate behavior	អាកប្បកិរិយាពីធម្មជាតិ
inorganic compound	អង្គធាតុសមាសគ្មានជីវិត
insect	សត្វល្អិត
insecticide(s)	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត
insectivorous plant	រុក្ខជាតិស៊ីសត្វល្អិតជាអាហារ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
insert	ស៊ីកបញ្ចូល
Inspect	ត្រួតពិនិត្យ
inspiration	ការដកដង្ហើមចូល
instinct	សភាវគតិ
insulin	អ៊ីនស៊ុលីន (ថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលជំងឺទឹកនោមផ្អែម)
interaction	អន្តរកម្ម
interbreed(ing)	បង្កាត់ពូជក្នុងអំបូរជាមួយគ្នា
Intercellular fluid	សារធាតុរាវនៅចន្លោះកោសិកា
interference	ការជ្រៀតជ្រែក
interferon	ប្រូតេអ៊ីនឈាមដែលត្រូវបានគេគិតថាមានឥទ្ធិពលក្នុងការធ្វើឱ្យកោសិកាមួយចំនួនប្រឆាំងនឹងការរាយការលុករបស់វីរុស
internal development	ការរីកលូតលាស់ និងឈានចូលដំណាក់កាលពេញវ័យនៃសរីរាង្គផ្នែកផ្លូវភេទនៅក្នុងរាងកាយ
internal fertilization	គឺជាការជួបគ្នានៃកោសិកាពង ជាមួយនឹងទឹកស្ពែមក្នុងអំឡុងពេលរួមភេទនៅខាងក្នុងរាងកាយភេទញី
internally	នៃខាងក្នុង
interneuron	អន្តរកោសិកាខួរក្បាល
interphase	ដំណាក់កាលបំបែកខ្លួនរបស់កោសិកា, ចន្លោះគ្រា (ចន្លោះវគ្គឬ ខួប)
interspecific competition	ការប្រណាំងប្រជែងអន្តរប្រភេទ ៖ ការប្រណាំងប្រជែងរវាងសមាជិកនៃប្រភេទផ្សេងៗគ្នាដើម្បីដណ្តើមធនធានដូចគ្នា
intestinal juice	ទឹកពោះវៀនតូច
intestine	ពោះវៀនតូច
intracellular digestion	ការបំបែកសារធាតុនៅខាងក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទរបស់កោសិកា
introduce	បង្ហាញ
intron	ផ្នែកនៃម៉ូលេគុល DNA ឬ RNA ដែលមិនបានដាក់ក្នុងសម្រាប់ប្រូតេអ៊ីន និងវាបានលំដាប់ដោយនៃហ្សែន
invasion	ការរាតត្បាតរបស់មេរោគទៅក្នុងសារពាង្គកាយ
invasive species	វត្ថុមានជីវិតដែលមិនមែនមានដើមកំណើតនៅក្នុងប្រព័ន្ធ បរិស្ថានណាមួយ
inversion	ការបង្វិលឬបត់ចូលក្នុងសារពាង្គកាយ, ការដាក់ឬរៀបបញ្ជាក់
invertebrate	ដែលគ្មានឆ្អឹងកង ឬសត្វគ្មានឆ្អឹងកង
investigation	ការស្វែងរក
involuntary muscle	សាច់ដុំដែលកម្រិតដោយខ្លួនវា
involve(ing)	ចូលទាក់ទិន, ធ្វើអោយចូលទាក់ទិន
iodine	អ៊ីយ៉ូដ
ion	អ៊ីយ៉ុង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
ionic bond	ចងគ្នាដោយអ៊ីយ៉ុង
iron	សារធាតុខនីជ, ជាតិដែក
irradiation	ដំណើរការបញ្ចាំងកាំរស្មី, ព្យាបាលដោយប្រើកាំរស្មី
irritability	ភាពឈឺចាប់ ឬរមាស់, ភាពមានប្រតិកម្មដោយរលាក
islet of Langerhans	ជាលិការបង្កើតអ៊ីងស៊ុយលីន
isolated	ធ្វើកុំអោយឆ្លងចរន្តអគ្គីសនី បំបែកធាតុរួម
isotonic solution	សំពាធ ឬក៏ហប់អ៊ីសូតូនីក (ដូចគ្នា)
isotope	អ៊ីសូតូប (ធាតុគីមីដែលមានលក្ខណៈគីមីដូចគ្នាតែមានចំនួនអេឡិចត្រុងខុសគ្នា)
J	
jellyfish	ជំពុលទឹក, ខ្មែសមុទ្រ
joint	ការភ្ជាប់, សន្លាក់
juvenile hormone	ជាអ័រម៉ូនមាននៅក្នុងសត្វល្អិតជិតពេញវ័យ ដែលបញ្ចេញដោយអង្គអាឡាទុមរបស់ខ្នារក្សាល
K	
karyotype	កាឃ្លីទីប
karyotyping	មុខងាររបស់កាឃ្លីទីប ដូចជាសម្រាប់ រកឲ្យឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៃក្រូម៉ូសូម
kelp forest	ព្រៃសារាយសមុទ្រ
keratin	ប្រូតេអ៊ីនក្នុងជាលិកាស្នែង
kernels	គ្រាប់រុក្ខជាតិ
kidney	ក្រលៀន
kinetic energy	ថាមពលចលនា
kingdom(s)	អាណាចក្រ
Klinefelter's syndrome	ជម្ងឺចំពោះភេទឈ្មោលដែលធ្វើឲ្យកោសិកាមានបរិមាណ X ច្រើនជាងប្រក្រតី (ជម្ងឺឆ្នើយប្រុស)
knee joint	សន្លាក់ជង្គង់
knee-jerk reflex	ការរលាស់របស់ជង្គង់
knowledge	ចំណេះដឹង
L	
labor	ពលកម្ម ការសំរាលកូន
laboratory	បន្ទប់ពិសោធន៍
labyrinth	ប្រព័ន្ធបំពង់ឬរន្ធដែលភ្ជាប់គ្នាខ្វាត់ខ្វែងពិសេសផ្នែកក្រចៀកក្នុង
lack	កង្វះខាត, អវត្តមាន
lactase	អង់ស៊ីមដែលបំបែកស្ករក្នុងទឹកដោះក្លាយជាគ្លុយកូស
lacteal	ជាដោះ, នៃទឹកដោះ, ដែលទាក់ទងនឹងទឹកដោះ
lactic acid	អាស៊ីដទឹកដោះ
lactose	ស្ករធ្វើពីទឹកដោះ, ឡាក់តូស (ស្ករក្នុងទឹកដោះ)
ladybug	អណ្តើកមាស
lake	បឹង គ្រុនចាញ់

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
Lamarckism	ទ្រឹស្តី Lamarck ដែលថារុក្ខជាតិមានជីវិតអាចផ្តល់ចរិតលក្ខណៈរបស់ខ្លួនក្នុងឆាកជីវិតទៅឲ្យកូនចៅរបស់វា
lamella	បន្ទះជាលិកាស្តើង
lancet	កាំបិតមុខពីរប្រើសំរាប់វះឬកាត់
landfill	កន្លែងកប់ ឬ ចាក់សំរាម
large intestine	ពោះវៀនធំ
larva	កូនញាស់(ដង្កូវ)
larynx	បំពង់សំលេងក្នុងក
latitude	ទំហំ
law of dominance	ច្បាប់លុប ៖ នៅពេលដែលការរស់មួយមានអាឡែលពីរផ្សេងគ្នាសម្រាប់លក្ខណៈមួយ អាឡែលដែលសំដែងចេញហើយលុបលើការសំដែងចេញរបស់អាឡែលមួយទៀតគេហៅថា លុប ។ អាឡែលដែលសំដែងរបស់វាមិនលេចចេញហៅថាអន់
law of independent assortment	ច្បាប់នៃការផ្តាច់ចេញដោយឯករាជ្យ ៖ ច្បាប់ទីពីររបស់ម៉ង់ដែល ដែលចែងថា គូរបស់អាឡែលទាក់ទងទៅនឹងការបង្កាត់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា
law of segregation	ច្បាប់នៃការផ្តាច់ចេញ ៖ ច្បាប់ទីមួយរបស់ម៉ង់ដែល ចែងថា ឯកត្តៈនីមួយៗ មានហ្សែនពីរសម្រាប់ប្រគល់លក្ខណៈទាំងអស់ ហើយអាចបញ្ជូនហ្សែនមួយក្នុងចំណោមហ្សែនទាំងពីរឲ្យទៅហ្សែនរបស់វា ដែលមានប្រភេទស្មើគ្នា ហើយថាមានតែកូនដែលមានហ្សែនអន់ទាំងពីរទេដែលនឹងបង្ហាញពីលក្ខណៈអន់
law of use and disuse	ច្បាប់នៃការប្រើប្រាស់ និងមិនប្រើប្រាស់ ៖ ជាគំនិតមួយដែលនិយាយថា ការរស់អាចបញ្ជូនចរិតលក្ខណៈដែលខ្លួនទទួលបានក្នុងឆាកជីវិតទៅឲ្យកូនចៅរបស់វា
laxative	ថ្នាំបញ្ឆេះ
layering	ការបណ្តុះដោយទាញមែកកប់ ៖ ប្រភេទនៃការបណ្តុះរុក្ខជាតិដោយទាញមែកកប់ក្នុងដីដែលឬសត្រូវបានដុះចេញពីមែកនោះ
loop of Henle	ភ្លើងអង់លេ ៖ ផ្នែកនៃបំពង់ដែលស្ថិតនៅចន្លោះបំពង់បត់បែនជិត និងបំពង់បត់បែនឆ្ងាយរបស់នេហ្រ្វុង កន្លែងដែលទឹកនោមត្រូវបានច្រោះ
leaf sheath	ស្នប់ស្លឹក ៖ ផ្នែកស្ថិតនៅខាងគល់ស្លឹក ដែលស្ថិតនៅពីមុខដុំវិញទងស្លឹក ដូចជាមានចំពោះស្មៅ
leaflet	កូនស្លឹក ៖ ស្លឹកមួយ ក្នុងចំណោមស្លឹកតូចៗជាច្រើនដែលភ្ជាប់ទៅនឹងទងស្លឹកតែមួយ
leaks	ការលេចធ្លាយ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
learning	ការរៀនសូត្រ
least	ចំនួនតូចជាងគេ
legume	ត្រកួល បន្លែផ្លែមានគូ, សណ្តែកក្នុងវែង
leguminous plant	រុក្ខជាតិសណ្តែកក្នុងវែង
lens	កញ្ចក់, កែវ (ភ្នែក)
leopard	ខ្លាឈ្នង, ខ្លាដំបង
leucine	ឡីស៊ីន ជាអាស៊ីតអាមីណូអ៊ីដ្រូផូប៊ីច ដែលជាអង្គធាតុមួយចំនួនធំរបស់ប្រូតេអ៊ីន
leukemia	រោគគោលិកាស
leukocyte	គោលិកាស
lichen(s)	ប្រភេទជំងឺស្បែកម្យ៉ាងដែលធ្វើឱ្យស្បែកឡើងក្រាស់ និងខូចខាត
life cycle	វដ្តនៃជីវិត
lifespan	ជារយៈពេលដែលមនុស្ស ឬសត្វអាចរស់នៅបាន ឬជារយៈពេលដែលរបស់អាចប្រើការបាន
ligament	សរសៃភ្ជាប់ត្រង់គន្លាក់, សរសៃចំណងឆ្អឹង, សរសៃព្រួរ, សរសៃចង (សរសៃតង្វឹងត្រង់សន្លាក់ ឬចងទប់សរីរាង្គ ផ្សេងៗ)
light microscope	ភ្លើងមីក្រូស្តុប
light-dependent reaction	ភ្លើងដែលអាស្រ័យលើប្រតិកម្ម
lily	រុក្ខជាតិមួយបែប
limestone	ថ្មកំបោរ
limit	ដែនកំណត់, កម្រិតចំណត់, ព្រំដែន
limiting factor(s)	លក្ខណៈបរិស្ថានដែលដាក់ព្រំដែនចំពោះការលូតលាស់ ភាពសម្បូរបែប ឬរបាយនៃសរីរាង្គនៅក្នុង ប្រព័ន្ធបរិស្ថាន
limiting nutrient	ពេលដែលសារធាតុអាហារប្រភេទណាមួយពិបាករក សម្រាប់រុក្ខមានជីវិតណាមួយ
litmus paper	ក្រដាសពណ៌ទឹកប៊ិច
linked gene	ហ្សែនដែលតភ្ជាប់គ្នា
lipase	សារធាតុអង់ស៊ីមដែលជួយរំលាយខ្លាញ់
lipid	លីពីត
lipid bilayer	លីពីតមានស្រទាប់ពីរ
lithosphere	ស្រទាប់ខាងក្រៅរបស់ផែនដី
liver	ថ្លើម
livestock	បសុសត្វ
lizard	សត្វបង្អួយ
lobster	បង្កងសមុទ្រ
lock	សោរ
lockjaw	ជំងឺរឹងថ្គាម, ការរឹងថ្គាម
locomotion	ការផ្លាស់ប្តូរកន្លែង, ចលកម្ម (អំពើកម្រើក)
log	ដើមឈើកាត់ជាកំណាត់ៗ
logging	ការកាប់ឈើ
logistic growth	ការកើនក្នុងពេលដែលអត្រាកំណើនថយចុះ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
longitudinal muscle	ស្រទាប់ខាងក្រៅនៃសរសៃសាច់ដុំរលោងនៅក្នុងស្រទាប់សាច់ដុំមពោះ
louse	ថៃ
lubricating oil	ប្រេងរំអិល
luminescent	ជាការបំភាយពន្លឺបណ្តាលពីការរំជួលរបស់អាតូមដោយថាមពល ជាជាងការប្រើកំដៅ
lung	សួត
Luteinizing hormone (LH)	អ័រម៉ូនលុយតេស៊ីន ៖ អ័រម៉ូនរបស់អ៊ីប៉ូភីសដែលធ្វើឲ្យផលិតគុលឆ្កាយនិងវីត្រីនទៅជាអង្គលៀង
lymph	លលិកា
lymph gland	ក្រពេញលលិកា
lymph node	បណ្តុំតូចៗនៃលលិកា
lymph vessel	សរសៃឈាមលលិកា
lymphatic system	ប្រព័ន្ធលលិកា
lymphocyte	ប្រភេទនៃកោសិកាឈាមដែលពេញវ័យ
lysosome	លីសូសូម ៖ ធាតុកោសិកាមានភ្នាសព័ទ្ធជុំវិញដែលផ្ទុកអង់ស៊ីមរំលាយ
M	
macroevolution	វិវត្តន៍កម្ពុទ្រវង្ស, ក្រុម, ពួក, បក្ស ។ល។
macromolecule	ម៉ាក្រូម៉ូលេគុល
maggot	ដង្កូវ
magnification	ការពង្រីកឲ្យធំឡើងដោយស្រួលមើល
maintaining	ការរក្សាទុក
malaria	គ្រុនចាញ់
malathion	ប្រភេទថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិត
malfunction	ខូច
malignant	ដែលគំរាមកំហែងជីវិត ឬបណ្តាលឲ្យស្លាប់
malnutrition	ការទទួលអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់, ជំងឺខ្វះជីវជាតិ
maltase	ប្រភេទអង់ស៊ីមក្នុងពោះវៀន
maltose	ស្ករដែលកើតឡើងពីម្សៅ ឬក្លាយកូស
mammal(s)	ថ្មីសត្វ, សត្វដែលចិញ្ចឹមកូនដោយទឹកដោះ
mammary gland	ក្រពេញទឹកដោះ, ក្រពេញដោះ
manage	គ្រប់គ្រង, ចាត់ចែង, សម្រេច
manageable	ដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន
mane	សំណុំរោមសត្វចតុប្បាទមានសិដ្ឋជាដើម
manipulated (independent) variable	អថេរ (ឯករាជ្យ) សម្របសម្រួល
manufacturing	ការផលិត
marine	នៃសមុទ្រ, សមុទ្រ
marine biome	ជីវសមាគមន៍សមុទ្រ (ទឹកប្រៃ)
marrow	ខួរឆ្អឹង
marsupial	ថ្មីសត្វ, ពពួកសត្វនៅពោះមានចង់សម្រាប់ដាក់កូនដូចសត្វកង់ហ្លួងជាដើម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
mass	ចំនួនច្រើន
mass extinction	ការបាត់បង់ (វត្តមានជីវិត) ក្នុងចំនួនច្រើន
mass number	លេខចំនួនច្រើន
mate	ពាក់គ្នា
material	សម្ភារៈ
maternal immunity	ភាពសុខដុម្ហិមទទួលបានពីម្តាយ
melting	ការរលាយ
measles	កញ្ជ្រើល
measurement	ការវាស់វែង
mechanism	យន្តការ
medulla oblongata	ខួរកញ្ជឹងកៈ តំបន់របស់ខួរក្បាលដែលត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពអចេតនានៃសារពាង្គកាយ
meiosis	ដំណើរដែលកោសិកាបំបែកខ្លួនជាពីរ, មីតូស
melanin	សារធាតុដែលផ្តល់ពណ៌ស្បែកនិងសក់
melanocyte cell	កោសិកាពណ៌ខ្មៅ, កោសិកាបញ្ជូនសារធាតុផ្តល់ពណ៌
melt(ing)	ការរលាយ
membrane	ភ្នាស
Mendelism	ទ្រឹស្តីការទទួលបានភាពតំនពូជ ដែលបង្កើតឡើងដោយលោក Mendel
meninges	ស្រោមខួរ
meningitis	រោគរលាកស្រោមខួរ, រោគរលាកស្រោមខួរក្បាលដោយវីរុស
meniscus	បន្ទះឆ្អឹងខ្ចីនៅចន្លោះឆ្អឹងភ្លៅនិងឆ្អឹងកំភួនជើង
menopause	ការអស់រដូវ
menstrual cycle	វដ្តនៃការមករដូវ
menstruation	ការមករដូវ
mention	ការនិយាយពី
mesentery	ក្រពេញវិល, ស្រទាប់រាវដែលភ្ជាប់ពោះវៀន និងសរីរាង្គពោះទៅផ្ទៃពោះ
mesoderm	មេសូដែម : ស្រទាប់កោសិកាកណ្តាល របស់អំប្រិយ៉ុងដែលវិវត្តទៅជាជាលិកា និងសរីរាង្គមួយចំនួនរបស់សត្វពេញវ័យ រួមមានសាច់ដុំ និងក្រពេញភេទ
mesophyll	ជាលិកាខាងក្នុងរបស់ស្លឹកឈើដែលមានជាតិក្លរូប្រូតេអ៊ីន ច្រើន
mesophyte	រុក្ខជាតិដែលត្រូវការបរិយាកាសសើមខ្លាំង និងដីដែលសំបូរទឹក
messenger RNA (mRNA)	ARN នាំសារ ឬ ARNm : ប្រភេទមួយនៃ ARN ដែល ដឹកនាំព័ត៌មានសម្រាប់សំយោគប្រូតេអ៊ីនពី AND ទៅរីបូសូមដែលដើរតួជាពុម្ពគំរូ
metabolic	ដែលរំលាយអាហារក្នុងរាងកាយ
metabolic waste	កាកសំណល់ពីការរំលាយអាហារក្នុងរាងកាយ
metabolism	នៃការរំលាយអាហារក្នុងរាងកាយ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
metal	លោហធាតុ
metamorphic rock	ថ្មភ្លើងរូប
metaphase	ដំណាក់កាលទីពីរនៃការបំបែកកោសិកា
metastasis	ការរាលដាលនៃជំងឺមហារីក, កំណើតថ្មីថែម, បុសនៃជំងឺមហារីក
method	វិធីសាស្ត្រ
methylene blue	មេទីលែនក្បូរ
metric ruler	បន្ទាត់ម៉ែត្រ
metric system	ប្រព័ន្ធដែលប្រើម៉ែត្រជាមូលដ្ឋាន
microbe(s)	មីក្រូប
microclimate	អតិសុខុមអាកាសធាតុ (អាកាសធាតុក្នុងតំបន់តូចៗ)
micro dissection	ការរក្សាតម្រូវមីក្រូដើម្បីសិក្សា
microfilament	មីក្រូភីឡាម៉ង់ : ទម្រង់សរសៃវែងៗ បង្កឡើងដោយប្រូតេអ៊ីនដែលមាននៅក្នុងកោសិកា និងច្រើនតែជាមួយកូនបំពង់ដើម្បីទ្រទ្រង់ទម្រង់ និងធ្វើឲ្យមានចលនា
micrometer	មីក្រូម៉ែត្រ
micronucleus	ស្នូលកោសិកាមីក្រូ
microorganism	សរីរាង្គមីក្រូ
microscope	មីក្រូស្កូប
microscopic	ដែលធ្វើដោយមីក្រូទស្សន៍
microtubule	កូនបំពង់ : ទម្រង់ប្រូតេអ៊ីន (tubulin) រាងស៊ីឡាំងវែងស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទដែលទ្រទ្រង់ កោសិកា និងនៅក្នុងរោមញ័រ និងប្លាស្ទែល
midbrain	ចំណុចកណ្តាលនៃប្រព័ន្ធប្រសាទខួរក្បាល
migration	ការចាកចោលស្រុកកំណើតទៅនៅទីដទៃ
milk	ទឹកដោះគោ
milk tooth	ធ្មេញទឹកដោះ
milligram	មីល្លីក្រាម
milliliter	មីល្លីលីត្រ
millimeter	មីល្លីម៉ែត្រ
mimicry	គំរាប់, ការត្រាប់, របស់ត្រាប់, ការធ្វើត្រាប់
mineral	ថ្ម
mitochondria	មីតូកុងដ្រី
mitochondrion	មីតូកុងដ្រី
mitosis	គំណាក់កាលបំបែកនៃកោសិកា, មីតូស
mitotic cell division	ការបែងចែកកោសិកាមីតូស នៅក្នុងកោសិកា អ៊ីការីយ៉ូត ដែលកើតឡើងនៅពេលកោសិកាឪពុកម្តាយ បែងចែកដើម្បីបង្កើតកោសិកាកូនស្រីដែលដូចគ្នា
mixture	ល្បាយ, ចម្រុះ
model	ម៉ូដែល
modification	ការកែសម្រួល
molar	ថ្នាមធ្មេញ, ក្រអូម
mold	ផ្សិត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
molecular	ម៉ូលេគុល
molecular formula	រូបមន្តម៉ូលេគុល
molecule(s)	ម៉ូលេគុល
Mollusca	សហ្ស៊ីសត្វ
mollusk	សិហ្ស៊ីជាតិ, សិហ្ស៊ីសត្វ
Monera	ម៉ូនេរ៉ា : ការរស់ប្រកាសយ៉ូត នៅក្នុងប្រព័ន្ធចំណែកថ្នាក់ចាស់ ក្រុមនេះរួមមានស្យាណូប្រូត និងបាក់តេរី
monocotyledon	ម៉ូណូកូទីឡេដុដ
monocycle	វត្តមួយ
monohybrid cross	ការបង្កាត់ម៉ូណូអ៊ីប្រីដ : ការបង្កាត់សេនេទិចដែលមានអាឡែលតែមួយគូ
monomer	ម៉ូណូមែរ
monoploid	ម៉ូណូប្លូអ៊ីដ : ការរស់ ឬកោសិកាដែលមានក្រូម៉ូសូមតែមួយ គឺមិនមែនមានពីរដូចធម្មតានោះទេ
monosaccharide	ម៉ូណូសាការីត
monoxide	ម៉ូណូអុកស៊ីដ
morphine	ជាតិមរហ្វីន
morphology	រូបសាស្ត្រ
mortality	ភាពអាចនឹងស្លាប់, មរណភាព
morula	ម៉ូរុយឡា : ដុំកោសិកាវិង បានមកពីការធ្វើចំណែករបស់ស៊ុតបង្កពិកំណើត ។ វាត្រូវបានបង្កើតពីម៉ាសនៃប្លាស្ទូមែរ និងដែលបន្ទាប់មកត្រូវវិវត្តទៅជាប្លាស្ទូយឡា
mosaic	ម៉ូសាអ៊ិច : ១. ការរស់ទាំងឡាយណា ដែលបង្កឡើងពីល្បាយកោសិកា ដែលមានសម្ភារៈសេនេទិចខុសៗគ្នា ដូចជាហ្ស៊ីនអង់ដ្រូម៉េហ្វ ។ ២. គំរូនៃការតម្រៀបស្លឹកនៅលើដើម ដើម្បីបង្កើតភាពប្រឈមរបស់ស្លឹកទៅនឹងពន្លឺព្រះអាទិត្យ ដូច្នេះវាបង្កើតនូវកម្រិតស្លឹកសំយោគ
mosquito	មូស
moss(es)	ស្ពៃ
moth	សត្វខ្នុត
motile	កាម៉ែត
motility	ចលនា
motor nerve	សរសៃប្រសាទចលករ, សរសៃប្រសាទដែលនាំពីខួរក្បាលដល់សាច់ដុំ
motor neuron	សរសៃប្រសាទចលនា
movement	ចលនា
mucous membrane	ភ្នាសដែលរអិលដូចសំបោរ
mucus	ស្ពែស
multicellular	ពហុកោសិកា
multiple allele(s)	ពហុហ្គែន
multiple birth	ពហុកំណើត
multiple-gene inheritance	គំណាញ់ពហុហ្គែន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
multiple	ពហុ
multiply	គុណ
mumps	ស្រឡាវីទេន
muscle	សាច់ដុំ
muscle contraction	ការកម្រិតសាច់ដុំ
muscle fatigue	ការអស់កម្លាំងសាច់ដុំ
muscular	នៃសាច់ដុំ
muscular system	ប្រព័ន្ធសាច់ដុំ
mushroom	ផ្សិត
mussel	សត្វគ្រុំចំពុះទា
mutagen	ការផ្លាស់ប្តូរហ្សែន
mutagenic agent	ភ្នាក់ងារធ្វើឲ្យហ្សែនផ្លាស់ប្តូរ
mutant	នៃការផ្លាស់ប្តូរហ្សែន
mutate(d)	ផ្លាស់ប្តូរ
mutation	ការផ្លាស់ប្តូរ
mutualism	ភាពនិយមជួយគ្នា
mycelia	ផ្នែករបស់ផ្សិតដែលហូបបាន
mycelium	មីសេល្យូម ៖ បណ្តាញសរសៃអ៊ីហ្សរបស់ផ្សិត ។ ម៉ាស់អ៊ីហ្សទាំងអស់របស់ផ្សិត បង្កជាផ្នែកលូតលាស់ (ផ្ទុយពីកន្សោមស្បៀង)
myelin sheath	ភ្នាសមីយេលីន ៖ ភ្នាសសារធាតុខ្លាញ់រួមជាមួយប្រូតេអ៊ីនដែលនៅស្រាប់ពីទុរវិញសរសៃប្រសាទរបស់សត្វឆ្អឹងកង ។ ភ្នាសនេះបង្កឲ្យមានលំហូរចរន្តបានល្អជាង ដូច្នេះវាបានបង្កើតឈ្លីនឆ្លងកាត់របស់ចរន្តប្រសាទ
myofibril	សរសៃកម្រិតនៅក្នុងសាច់ដុំ, សរសៃឆ្មាររបស់សាច់ដុំ
myopia	ភាពងងឹតឆ្ងាយ (ម្នប់)
N	
narcotic drug	ថ្នាំញៀនណាតូទិក
nasal cavity	ក្រហូងនៅក្រោយរន្ធចម្រុះខាងក្នុង
natural immunity	ភាពសុំនឹងធម្មតាជាតិ
natural selection	ជម្រើសដោយធម្មជាតិ
naturally	ដោយធម្មជាតិ
nature and nurture controversy	ធម្មជាតិ និងវិវាទកម្មធម្មជាតិ
nearby	នៅជិត នៅក្បែរ
nearsightedness	ការមើលឃើញជិត
nectar	ទឹកដមផ្កា
negative feedback	យោបល់ត្រឡប់អវិជ្ជមាន
negative	អវិជ្ជមាន
nematode	អៀន, ប្រភេទព្រូនមូលណេម៉ាតូតប្តូរជាតិស្ថិតនៅក្នុងសត្វ
nephron	រចនាសម្ព័ន្ធតូចៗក្នុងតំរងនោម
nerve	សរសៃប្រសាទ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
nerve cell (neuron)	កោសិកាសរសៃប្រសាទ (ខួរក្បាល)
nerve cord	ពួរប្រសាទ
nerve fiber	សរសៃនសរសៃប្រសាទ
nerve impulse	សន្ទុះសរសៃប្រសាទ
nerve net	បណ្តាញសរសៃប្រសាទ
nervous system	ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ
neural plate	ថាសសរសៃប្រសាទ
neurohormone (neurotransmitter)	អ័រម៉ូនផលិតដោយកោសិកាសរសៃប្រសាទ (សារធាតុគីមីដែលបញ្ជូនរំញ័រចេញពីកោសិកាសរសៃប្រសាទមួយទៅមួយ)
neuromuscular junction	ទីប្រសព្វនៃសរសៃប្រសាទ និងសាច់ដុំ
neuron	កោសិកាប្រសាទ (កោសិកាខួរក្បាល)
neurotransmitter	សារធាតុគីមីដែលបញ្ជូនរំញ័រចេញពីកោសិកាសរសៃប្រសាទមួយទៅមួយ
neutral	ដែលអព្យាក្រឹត
neutralization	ប្រតិកម្មគីមីកើតឡើងពីការផ្សំរវាងអាស៊ីតនិងបាសដែលបានអំបិលនិងទឹក
neutron	ណឺត្រុង
niche(s)	របៀបដែលការរស់ធ្វើអន្តរាគមន៍ជាមួយកត្តាមានជីវិតឬកត្តាគ្មានជីវិតនៃបរិស្ថាន
nicotine	សារធាតុញៀននីកូទីន
night blindness	ខ្វាក់មាត់
nitrification	នីត្រាផកម្ម : ដំណើរអុកស៊ីដកម្មនៃអ៊ីយ៉ុងអាម៉ូញ៉ូមឬអាម៉ូញ៉ាក់ ទៅជានីត្រាតដោយបាក់តេរីមួយចំនួនរស់នៅសេរីក្នុងដី
nitrifying bacteria	បាក់តេរីភ្ជាប់អាសូត : បាក់តេរីដែលអាចបំប្លែងអ៊ីយ៉ុងអាម៉ូញ៉ូម ទៅជាអ៊ីយ៉ុងនីត្រាត
nitrogen cycle	វដ្តអាសូត
nitrogen fixation	ចំណាប់អាសូត
nitrogen-fixing bacteria	បាក់តេរីចំណាប់អាសូត
nitrogenous	ដែលមានលាយជាតិអាសូត
nitrogenous waste	កាកសំណល់ដែលមានលាយជាតិអាសូត
nocturnal	នៃរាត្រីចរ
node	កន្លែងដែលស្លឹកភ្ជាប់ទៅដើម
nodule	ពកតូចៗ, កំពកឬស, បណ្តុំកោសិកាតូចៗ
noise pollution	បំពុលបរិយាកាសដោយសារសម្លេង
non-communicable	មិនឆ្លង (ជម្ងឺ)
nondisjunction	មិនប្រសព្វគ្នា
no placental mammal	ចំនួនថនីកសត្វមានសុក
nonrenewable resources	ធនធានដែលមិនអាចប្រើឡើងវិញបាន
nonvascular plant	រុក្ខជាតិដែលមិនមានសរសៃឈាម
noradrenaline	នអាដ្រេណាលីន : សារធាតុបញ្ជូនត្រូវបានផលិតនៅខាងចុងប្រសាទ ដែលមានឥទ្ធិពលប្រហែលគ្នានឹងអាដ្រេណាលីនដែរ ។

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	វាត្រូវបានបង្កាក់សកម្មភាពដោយម៉ូលេអុយលីន អ្នកស៊ីដាស និងថ្នាំមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដូចជាមេស្តាលីនដែលធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈរើរវាយ
nostril	រន្ធច្រមុះ
notochord	ពួរប្រសាទ ៖ បំពង់ទ្រទ្រង់បត់បែនបាន ស្ថិតនៅតាមបណ្តោយខាងខ្នងនៃករដេថ្នាក់ទាប និងអំប្រិយុំសត្វឆ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់
nourish	ចិញ្ចឹម, ឲ្យអាហារ
nuclear fuel	ឥន្ធនៈបរិមាណ
nuclear membrane (envelope)	ភ្នាសនៃស្នូលបរិមាណ (ស្រោម)
nuclei	ណ្វៃយ៉ូ (ផ្និតនៃកោសិកា)
nucleic acids	អាស៊ីដនុយក្លេអ៊ីច
nucleoli	រចនាសម្ព័ន្ធក្នុងនុយក្លេអ៊ីច
nucleolus	រចនាសម្ព័ន្ធក្នុងនុយក្លេអ៊ីច
nucleotide	នុយក្លេអ៊ីត
nurture	ចិញ្ចឹម, ថែទាំ
numerous	ដែលច្រើន, ជាច្រើន
nutrient(s)	សារធាតុចិញ្ចឹម, ដែលបំរុងរាងកាយ
nutrition	របបអាហារ
nutritional	នៃរបបអាហារ
nymph	ដឹកដើរ ៖ ដំណាក់កាលមិនទាន់ពេញវ័យ នៃបម្រែបម្រួល ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងសត្វពេញវ័យដែរ
O	
objective	កែវពង្រីកក្រោម ឬអុបសិចទីប
observation	ការសង្កេត
observe	សង្កេត
obtain	ទទួលបាន
occasionally	យូរៗម្តង
occur	កើតឡើង
octopus	មីក
ocular	នៃភ្នែក
official	ជាផ្លូវការ
offset	សំណង
offspring	កូនចៅ
olfaction	ឃានវិញ្ញាណ, ក្លិន
olfactory bulb	ចុងនៃផ្លូវសរសៃឃានវិញ្ញាណ
olfactory cell	កោសិកាឃានវិញ្ញាណ
omnivore	សត្វសិសត្វ
oncogene	ហ្សែនដែលបណ្តាលឱ្យកើតជំងឺមហារីក
one gene-one polypeptide hypothesis	សម្មតិកម្មហ្សែនមួយ ប៉ូលីប៊ីបទីតមួយ
ontogeny	អនុច្ចេននី ៖ ការលូតលាស់នៃឯកត្តៈមួយ ពីស៊ីត រហូតដល់ចាស់
oocyst	អូអូស៊ីស្ត ៖

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
oocyte	គឺស្ត្រីដែលមានផ្ទុកកាំម៉ែត្រូមនៅក្នុងស្បូនស្បែក អូអូស៊ីត ៖ ដំណាក់កំឡុងនៃកំណកាំម៉ែត្រូមរបស់សត្វព្រី ដែលអូអូស៊ីតទីមួយគឺឌីប្លូអ៊ីត ចំណែកឯ អូអូស៊ីតទីពីរគឺជាអាប្លូ អ៊ីត ដែលបានធ្វើចំណែកមេប៉ូសទីមួយ ។ មនុស្សស្រីកើតមានអូអូស៊ីសទីមួយស្រេច ដែលអាច មានកំណើននៃការគ្រោះថ្នាក់ បណ្តាលពីការមិន ដាច់ចេញពីគ្នានៃក្រូម៉ូសូម
oogenesis	កំណអូស៊ីត ៖ គឺជាឈ្មោះដែលគេដាក់ទៅលើដំណើរការកំណកាំម៉ែត្រូមដែលនាំទៅដល់ការបង្កើតអូស៊ីត ៖
open circulatory system	ប្រព័ន្ធណាមរត់បើក
operon	ក្រុមរបស់ហ្សែនដែលត្រួតពិនិត្យការផលិតនៃអង់ស៊ីម
opinion	គំនិត
opium	អាភៀន
opossum	ថនិកសត្វក្រុមអូប៉ូសូម
opportunity	ឱកាស
optic nerve	សរសៃប្រសាទចក្ខុ, សរសៃប្រសាទចក្ខុវិញ្ញាណ
optical microscope	មីក្រូស្ត្រប្រើភ្លើងដើម្បីមើល
optimum	ភាពប្រសើរធុត
order	លំដាប់លំដោយ
organ	សរីរាង្គ
organ system	ប្រព័ន្ធសរីរាង្គ
organelle(s)	រចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងកោសិកា
organic	នៃសរីរាង្គ
organic acid	អាស៊ីដសរីរាង្គ
organic compound	អង្គធាតុសមាសសរីរាង្គ
organism	សរីរៈសព័ន្ធកាយ
osmosis	អូស្មូស
osmotic potential	សក្តានុពលអូស្មូស
osmotic pressure	សម្ពាធអូស្មូស
ossification	ការបង្កើតឆ្អឹង
osteoarthritis	រោគឈឺគន្លាក់ឆ្អឹង
osteoblast	កោសិកាបង្កើតឆ្អឹង
osteocyte	កោសិកាឆ្អឹង
osteology	ការសិក្សាពីឆ្អឹង
osteoporosis	សភាពដែលឆ្អឹងប្រែជាស្លើងនិងប្រេស្រួយ
outbreeding	បង្កាត់ពូជពីឪពុកម្តាយដែលមិនពាក់ព័ន្ធគ្នាជិតស្និទ្ធ
ova	ពង
ovaries	អូវែរ
ovary	អូវែរ
overall	សរុប, ទាំងមូល
overfishing	ការនេសាទហួសប្រមាណ
overgraze	ស៊ីស្មៅហួសប្រមាណ (ស្មៅតិចជាងសត្វ)

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
overproduction	ផលិតហួសប្រមាណ
oviduct	ដៃស្បូន ៖ បំពង់ដែលនាំកាម៉ែតពីអូវែរ
oviparity	អូវីប៉ា ៖ ការបន្តពូជដែលស៊ីតត្រូវបានពងចេញមកក្រៅដោយមេរបស់វា ។ ការលូតលាស់នៃកូនប្រព្រឹត្តទៅនៅក្រៅខ្លួនមេ
oviparous	ដែលកើតពីស៊ីត
ovulation	ការបញ្ចេញអូវុល, ការបញ្ចេញពងទុំ
ovule	អូវុល
ovum	ពង
oxidation	ដំណើរលាយជាមួយអុកស៊ីហ្សែន
oxygen consumption	ការប្រើអុកស៊ីសែន
oxygen cycle	វដ្តនៃអុកស៊ីសែន
oxygen-carbon dioxide cycle	វដ្តនៃអុកស៊ីសែនកាបូនឌីអុកស៊ីដ
oxyhemoglobin	អុកស៊ីអេម៉ូគ្លូប៊ីន
oyster	ងាវសមុទ្រ
ozone	ឧស្ម័នអូសូន
ozone layer	ស្រទាប់អូសូន
ozone shield	របាំងអូសូន
P	
pacemaker	អ្នកកំណត់ចលនាបេះដូង
paired	ជាគូគ្នា
Paleozoic	បឋមស័ក
palisade mesophyll	ប៉ាលីសាតមេសូភីល ៖ កោសិកាតូចៗវែងៗមួយស្រទាប់ស្ថិតនៅក្រោមអេពីដែមខាងលើនៃស្លឹក
pancreas	លំពែង (អាការៈក្នុងខ្លួន)
pancreatic duct	បំពង់បង្ហូរត្រូវនៃលំពែង
pancreatic juice	ទឹកលំពែង
paramecium	ប៉ារ៉ាមេស៊ី ៖ ពូជមួយរបស់ប្រូតូស្ទីអ៊ែរទឹកសាបដែលមានដងខ្លួនរាងពងក្រពើ មានរោមញ័រ និងចង្កូរផ្នែកពោះមានរោមប្រើសម្រាប់ចាប់ចំណី
parasite	ប៉ារ៉ាស៊ីត
parasitic relationship	ទំនាក់ទំនងប៉ារ៉ាស៊ីត
parasitism	ប៉ារ៉ាស៊ីតភាព
parasympathetic nervous system (PNS)	ប្រព័ន្ធប្រសាទប៉ារ៉ាសាំប៉ាទីច ៖ ផ្នែកនៃប្រព័ន្ធប្រសាទស្វ័យប្រវត្តិដែលធ្វើឲ្យសារពាង្គកាយវិលមកសភាពដើមវិញបន្ទាប់ពីមានគ្រោះអាសន្ននិងរក្សាលំនឹងក្នុងសារពាង្គកាយ
parathyroid hormone	អ័រម៉ូនក្រពេញប៉ារ៉ាទីរ៉ូអ៊ីត
parent cell	កោសិកាមេឬដើម
parent generation	កោសិកាជំនាន់ឪពុកម្តាយ
parental care	ការថែទាំឪពុកម្តាយ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
parietal lobe	កំពកសៀតផ្តា, ភ្លើបចំហៀងនៃខួរក្បាល
parrot	សត្វសេក
Parthenogenesis	ប៉ាតីណូស៊ីនេស : ការលូតលាស់នៃស៊ីតមិនបង្កកំណើតទៅជាសត្វពេញវ័យមានគ្រប់លក្ខណៈ
partial	នៃភាគខ្លះ
particular	ជាពិសេស
passive immunity	ភាពសុំ អភិប្ប
passive transport	ជាចលនាជីវគីមី និងអាតូម ឬម៉ូលេគុលផ្សេងៗទៀតនៅទូទាំងកោសិកាដោយមិនចាំបាច់មានថាមពលចូលទៅជំនួយ
pasteurization	ការកំដៅសំលាប់មេរោគ
patella	ស្ទឹងអង្គញ
pathogen(s)	ភ្នាក់ងារបង្កមេរោគ
pathogenic	នៃភ្នាក់ងារបង្កមេរោគ
peat	វត្ថុពុករលួយ
pedigree	ពង្សាវលី : ក្នុងសេនេទិចមនុស្ស ជាដ្យាក្រាមបង្ហាញពីទំនាក់ទំនង និងការបញ្ជូនលក្ខណៈសេនេទិចរបស់បុព្វន្ឋងកាត់ច្រើនជំនាន់ក្នុងគ្រួសារមួយ
pedigree chart	តារាងពង្សាវលី
peer review	ការវាយតម្លៃកិច្ចការសរសេរដោយអ្នកដទៃមួយឬច្រើននាក់
pellagra	ជំងឺខ្វះវីតាមីន, ជំងឺខ្វះជីវជាតិម្យ៉ាងដែលធ្វើឱ្យឈឺចាប់ស្បែក ក្នុងមាត់ និងក្នុងគ្រឿងរំលាយអាហារ
pelvis	ល្អាងត្រកៀក
penicillin	ថ្នាំប៉េនីស៊ីលីន
penis	អង្គជាតិ, លិង្គ
pepsin	អង់ស៊ីមនៃទឹកក្រពះដែលសំរាប់ជួយរំលាយប្រូតេអ៊ីន, ទឹកក្រពះ (សំរាប់ជួយរំលាយអាហារ)
peptic ulcer	ដំបៅក្រពះឬដំបៅផ្នែកដើមនៃពោះវៀនតូច
peptidase	អង់ស៊ីមសម្រាប់បំបែកប៊ុបទីតទៅជាអាស៊ីដអាមីណូ
peptide bond	ការចងជាប់គ្នាដោយប៊ុបទីត
percentage	ភាគរយ
perennial	ភីរេនេរៀល : រុក្ខជាតិដែលរស់បានជាងពីររដូវលូតលាស់
perform	សម្តែង
pericardium	ប្រអប់បេះដូង, ស្រោមបេះដូង
period	រដូវ
peripheral nervous system	ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទខាងចុង
peristalsis	ចលនានៃសរីរាង្គអាហារបំពេញ, ចលនាពោះវៀន
permafrost	កំណកដែលគង់នៅបានយូរ
permeable	ដែលអាចជ្រៀបបាន
permit	អនុញ្ញាត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
perspiration	ការបញ្ចេញញើស
pest	សត្វល្អិត
pesticide(s)	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត
petal	ត្របកផ្កា
petri dish	ប្រអប់ប៉េត្រី
petrification	ដំណើរការក្លាយទៅជាថ្ម : ការផ្លាស់ប្តូរ សារធាតុសរីរាង្គទៅជាថ្ម ។ ដំណើរនេះអាច ហៅបានដែរថាជាផ្លូវស៊ីលីកម្ម
pH indicator	នាឡិកាបង្ហាញកម្រិត pH
pH scale	កម្រិត pH
phagocyte	កោសិកាស៊ីមេរោគ, ជាពិសេសគោលិកាសដែលស៊ីមេរោគ
phagocytosis	ផាគូស៊ីតូសៈ : លំនាំដែលបំណែកអាហារត្រូវបាន រុំព័ទ្ធដោយភ្នាសកោសិកា និងក្តោបបញ្ចូលទៅក្នុងស៊ីតូប្លាស បង្កើតបានជាវ៉ាគុយអូលអាហារ
pharynx	បំពង់អាហារផ្នែកខាងលើ
phase contrast microscope	បច្ចេកទេសប្រើអតិសុខុមទស្សន៍សម្រាប់មើលវត្ថុផ្លាត្វា នពណ៌ ដែលផ្នែកផ្សេងៗរបស់វត្ថុនោះអាចមើលឃើញបានដោយ សារបម្រែបម្រួលនៃសន្ទស្សន៍ចំណាំងបែររបស់វា
phenol	ផេណុល : ស៊ីចអាវ៉ូម៉ាទិចណាដែលមានក្រុម OH ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាផេណុល ។ ផេណុលក៏ជាឈ្មោះ របស់ធាតុដែលងាយជាងគេនៅក្នុងថ្នាក់នេះដែរ
phenotype	ផេណូទីប
phenylalanine	ផេនីលអាឡានីន : អាស៊ីដអាមីណូមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីដអាមីណូទាំង២០ ដែលមានទូទៅក្នុងប្រូតេអ៊ីន ដែលមាន ទម្រង់មិនប៉ូលែ និងមិនរលាយក្នុងទឹក ។ ចំណុចអ៊ីសូអេឡិចត្រូរបស់ផេនីលអាឡានីនគឺ ៥,៥
phenylketonuria(PKU)	ជម្ងឺតំណពូជម្យ៉ាងដែលធ្វើឲ្យសារធាតុផេនីលអាឡានីនក្នុង ឈាមកើនឡើង
pheromone	ការបញ្ចេញជាតិញីដើម្បីទាក់ទាញជាតិឈ្មោល
phloem	ជាលិការសំនៅក្នុងរុក្ខជាតិ
phosphate	ហ្វូស្វាត
phospholipid	ហ្វូស្វីលីពីត (ជាក្រុមលីពីតដែលជាផ្នែកចម្បងនៃភ្នាសកោសិកា)
phosphorus	ហ្វូស្វ័រ
phosphorylation	ផូស្វ័រកម្ម : ដំណើរបញ្ចូលក្រុមផូស្វាតមួយ ឬច្រើនទៅក្នុងម៉ូលេគុលមួយ
photic zone	តំបន់ភ្លឺ
photolysis	ហ្វូតូលីស៊ីស (ការបំបែកម៉ូលីគុលដោយពន្លឺ)
photon	ហ្វូតុង : សំណុំរលកពន្លឺ ដែលជួនកាលគេហៅថា កង់ទុម របស់ពន្លឺ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
photosynthesis	(ហ្វូតូសំសង់ទែរ) រុក្ខជាតិដែលស្រូបយកពន្លឺថ្ងៃ ដើម្បីប្តូរជាតិកាបូនឌីអុកស៊ីដ និងទឹកជាជាតិស្ត្រូនិងអុកស៊ីហ្សែន
phototropism	ការលូតលាស់របស់សរីរាង្គដោយសារពន្លឺ
phylum	ក្រុមធំនៃថ្នាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងនៅក្នុងចំណែកថ្នាក់សត្វ
physical	នៃរូបរាង
physiology	សរីរៈសាស្ត្រ, សរីរវិទ្យា
physiotherapy	ធម្មជាតិព្យាបាល (ការព្យាបាលរោគដោយប្រើធម្មជាតិដូចជាពន្លឺ, ត្រជាក់, កំដៅ, អគ្គិសនី, វិធីហាត់ប្រាណ ។ល។)
phytoplankton	ជលជាតិអណ្តែត (រុក្ខជាតិដែលដុះ ឬ រស់នៅក្នុងទឹក)
pigment	ជាតិពណ៌
pill	ថ្នាំគ្រាប់
pimple	មុនមុខ (រោគស្បែកមុខ)
pineal	ដូចផ្លែស្រល់
pineal body	អង្គជាញីនៅលើផ្នែកលូតចេញនៅផ្នែកបាតរបស់ខួរមុខ ។ ផ្នែកខាងក្រោយមានមុខងារជាអង្គគ្រិន និងបង្កាក់ការវិវត្តរបស់ក្រពេញភេទ និងទាក់ទងជាមួយនឹងការគ្រប់គ្រងចង្វាក់សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ ។ ផ្នែកខាងមុខបង្កើតទម្រង់មួយមានលក្ខណៈដូចជាភ្នែកចំពោះពពួកសត្វបង្គួយ ។ វាមានទម្រង់ជាស្នាមចំពោះឡំប្រេ និងគ្មានទេចំពោះសត្វឆ្អឹងកងដទៃទៀត
pinocytosis	បាតុភាពកោសិកាជ្រាបទឹក
pioneer	អ្នកក្រសួត្រាយ, ធ្វើជាអ្នកត្រាយផ្លូវ
pioneer species	ក្រុមមកមុនគេ
pistil	កញ្ចប់កេសរញី
pituitary dwarfism	ជាស្ថានភាពដែលក្រពេញស្ថិតនៅក្រោមខួរក្បាលមិនបញ្ចេញសកម្មភាពគ្រប់គ្រាន់ចំពោះអ័រម៉ូនសម្រាប់ការលូតលាស់របស់រាងកាយ
pituitary gland	ក្រពេញម្យ៉ាងស្ថិតនៅក្រោមខួរក្បាល
placenta	សុក
placental mammal	ថនិកសត្វដែលមានសុក
placental membranes	ភ្នាសមានសុក
plague	ជម្ងឺពិស
plankton	ប្លង់តុង
plant	ដំណាំ
plasma	ប្លាស្មា
plasma membrane	ភ្នាសប្លាស្មា
plasmid	ប្លាស្មីត : ម៉ូលេគុល DNA តូចៗរាងជាដង្កូវស្ថិតនៅក្នុងបាក់តេរី ដោយសារតែពួកវាមានលទ្ធភាពទទួលយក DNA ពីខាងក្រៅបាន ដូច្នេះប្លាស្មីតបាក់តេរីត្រូវបានប្រើជាវិធីទីក្នុងវិស្វកម្មសេនាទីចនិងការស្រាវជ្រាវ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
plasmolysis	ប្លាស្មូលីស : ការបាត់បង់សម្ពាធដោងក្នុងកោសិកាក្នុងរាងកាយដែលបណ្តាលមកពីការបាត់បង់ទឹក
plastid	ប្លាស្ទីត : ធាតុកោសិកាមួយប្រភេទដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយភ្នាសពីរជាន់ និងស្ថិតនៅជាមួយនឹងជាតិពណ៌ផ្សេងៗ និងផលិតផលបម្រុង
platelet	ប្លាកែត : កោសិកាឈាមដែលចូលរួមក្នុងកំណកឈាម
Platyhelminthes	ផ្លេតធីហេលមីន (ដង្កូវខ្លួនសំប៉ែត)
pleura	ស្រោមសួត
pleural cavity	ចន្លោះរវាងស្រោមនៃសួត
plexus	ដុលសរសៃ : បណ្តាញសរសៃប្រសាទ ឬសរសៃឈាម
pneumonia	រលាកសួត
poaching	ការលួចចូល
point mutation	មុយតាស្យុងចំណុច : មុយតាស្យុងដែលបាត់មួយត្រូវបានជំនួសដោយបាត់មួយទៀត នៅក្នុងច្រវាក់ DNA
poisonous	នៃការពុល
polar zone	តំបន់ប៉ូល
pole	ប៉ូល
polio	គ្រុនស្វិតដៃជើង
pollen grain	គ្រាប់លំអង
pollen tube	បំពង់លំអង : ខ្លែងបំពង់នៃគ្រាប់លំអងដែលឆ្លងកាម៉ែតឈ្មោលធ្វើដំណើរទៅកាម៉ែតញី
pollination	ការបន្តពូជតាមផ្កាដោយប្រើលំអង
pollutant	អ្វីៗប្រឡាក់ ឬ កខ្វក់
pollution	ការធ្វើអោយខូច, ធ្វើអោយកខ្វក់
polygenic	នៃពហុពន្ធុ
polygenic traits	លក្ខណៈពហុពន្ធុ
polymer	ប៉ូលីមែរ
polymerase chain reaction(PCR)	ប្រតិកម្មចង្វាក់ប៉ូលីមែរ
polymorphism	ពហុសណ្ឋាន : ការលេចចេញផេណូទីបផ្សេងៗច្រើន ឬច្រើនក្នុងប្រព័ន្ធភូពុយឡាស្យុងមួយ
polyp	សាច់ដុះមានកហើយរាងស្មើ (ឧ. នៅក្នុងច្រមុះឬយោនីជាដើម), ដុំឬសដូង
polypeptide	ប៉ូលីប៊ីបទីត
polyploidy	ប៉ូលីប្លូអ៊ីឌី : ស្ថានភាពដែលកោសិកាមានច្រើន n គ្រូម៉ូសូម
polysaccharide	ប៉ូលីសាការីត
pond	ស្រះ
population	ប្រជាជន
population density	ដង់ស៊ីតេប្រជាជន
population genetics	សេនេទិចប្រព័ន្ធភូពុយឡាស្យុង : ការសិក្សាពីការអនុវត្តច្បាប់សេនេទិចទៅលើប្រព័ន្ធភូពុយឡាស្យុងទាំងមូល
positive feedback	យោបល់ត្រឡប់វិជ្ជមាន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
posterior	ដែលស្ថិតនៅខាងក្រោយ
potential	សក្តានុពល
pouched mammal	ថនីកសត្វដែលមានថង់ដាក់កូន
precipitation	ការធ្វើអោយឆាប់កើតឡើង
predation	ការប្រមាញ់ចំណី
predator	អ្នកចាប់សត្វដទៃជាអាហារ
predator-prey relationship	ទំនាក់ទំនងអ្នកចាប់គេស៊ី និងអ្នកត្រូវគេចាប់ស៊ី
predatory	នៃការចាប់គេស៊ីជាចំណី
predict	ទាយ
prediction	ការទាយ
pregnancy	គភ៌ (មានផ្ទៃពោះ)
premature birth	កើតមុនកំណត់
prepare	ត្រៀម
present-day	បច្ចុប្បន្ន
preserve	អភិរក្ស
prevent	បង្ការ
prevention	សេចក្តីបង្ការ
prey	អ្នកត្រូវគេចាប់ស៊ីជាចំណី
primarily	ជាចម្បង
primary consumer	អ្នកប្រើប្រាស់ចម្បង
primary productivity	ផលិតភាពចម្បង
primary root	ឫសចម្បង
primary succession	អ្នកស្ទង់តំណែងចម្បង
primate	វាសនជាតិ
probability	ប្រូបាប
procedure	ទម្រង់ការ
process	ដំណើរការ
producer	អ្នកផលិត
product	ផលិតផល
progesterone	ប្រូសេស្តេរ៉ូន ៖ អ័រម៉ូនភេទញីដែលបញ្ចេញដោយអង្គធាតុលឿង និងសុកដែលមានមុខងាររៀបចំស្បូនត្រៀមទទួលស៊ីតបង្កកំណើត និងរក្សាសមត្ថភាពស្បូនក្នុងការទ្រទ្រង់ អំប្រិយ៉ុង និងគភ៌
prohibit	ហាមឃាត់
prokaryote	ប្រូការីយ៉ូត ៖ ប្រភេទកោសិកាមួយក្នុងចំណោមកោសិកាសំខាន់ៗពីរប្រភេទដែលគ្មានភ្នាសណ្តែយ និងគ្មានធាតុកោសិកាដែលមានភ្នាសផ្សេងទៀត
promoter	ប្រូម៉ូទ័រ ៖ តំបន់មួយរបស់ AND នៅកន្លែងចាប់ផ្តើមសែននីមួយៗនៅជាប់ពីមុខក្រមចាប់ផ្តើម
property	កម្មសិទ្ធិ
prophase	ប្រូផាស ឬរៀងទី១ ៖ ដំណាក់កាលទីមួយនៃមីតូសដែលក្រូម៉ូសូមរួមខ្លួន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	និងសរសៃក្រហមអាជ្ញាធិបណ្តុះបណ្តាល
proportion	សមាមាត្រ, ទំហំ
proposal	សំណើ
prostaglandin	អ័រម៉ូនដែលប្រើដើម្បីរក្សាកូនឬពន្លតកូន
prostate gland	ក្រពេញប្រស្នាត
protease	អង់ស៊ីមសម្រាប់បំបែកអាហារ
protect	ការពារ
protein	ប្រូតេអ៊ីន
prothrombin	វត្ថុធាតុមួយនៃឈាមដែលជួយក្នុងការធ្វើឱ្យឈាមកក
proton	ប្រូតុង
protoplasm	មូលជីវធាតុ
protozoan	ប្រូតូសូអា
provide(d)	ផ្តល់ឱ្យ
pseudopod	ដើងបញ្ឆោត ៖ ផ្នែកឈាមចេញគ្មានរាងពិតប្រាកដនៃស៊ីតូប្លាស្ទ ដែលមានមុខងារបង្ហាត់ទី និងចាប់អាហារនៃអាមីប និងប្រូតូសូអ៊ែរមានដើងបញ្ឆោត ដើងរបស់រ៉ូទីហ្វេរី
psychosis	ចិត្តរោគ
ptyalin	ផ្លៀងឈាម ៖ អង់ស៊ីមដែលបំបែកកាបូអ៊ីដ្រាតទៅជាឯកតាតូចៗ ដោយអ៊ីដ្រូលីស លើសម្ព័ន្ធគីមីកូស៊ីត α -1,4-
puberty	ពេញជំទង់, ភាពពេញវ័យ
pulmonary artery	អាក័ទែ សួត
pulmonary circulation	ចលនា សួត
pulmonary vein	វ៉ែនសួត
pulp	សាច់ (ផ្លែឈើ)
pulse	ជ័រចរ
punctuated equilibrium	លំនឹងខ្លី ៖ ទ្រឹស្តីវិវត្តន៍ដែលរយៈពេលខ្លីនៃការប្រែប្រួល រហ័ស ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយរយៈពេលវែងៗនៃការប្រែប្រួល បន្តិចបន្តួច
pupa	ដឹកជឿ ៖ ដំណាក់កាលមិនទាន់ពេញវ័យ នៃបម្រែបម្រួលសត្វល្អិតដែលក្នុងកំឡុងពេលនេះ ជាលិការបស់សារពាង្គកាយបំបែកឯកទេសពេញលេញ
pupil	កែវភ្នែក, រន្ធប្រស្រី
pure	សុទ្ធ, បរិសុទ្ធ, ច្បាស់
pure dominant	លុបសុទ្ធ
pure recessive	អន់ខ្ចាំង
purine	ពុយរីន ៖ បាសអាសូតរង្វង់ពីរ ដែលជាផ្នែកមួយនៃនុយក្លេអូទីត ។ ប្រភេទពុយរីនដែលទូទៅបំផុតនោះ គឺអាដេនីន និងកាសីន
purple	ពណ៌ស្វាយ
pus	ខ្លុះ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
pyloric sphincter	សាច់ដុំ ទ្វារក្រោមក្រពះ
pyramid	ពីរ៉ាមីត
pyramid of biomass	ពីរ៉ាមីតនៃជីវម៉ាស់
pyramid of energy	ពីរ៉ាមីតនៃថាមពល
pyrimidine	ពីរីមីឌីន ៖ បាសអាសូតរង្វង់មូល ដែលជាផ្នែកមួយនៃនុយក្លេអូទីត ។ ប្រភេទពីរីមីឌីនដែលទូទៅបំផុតនោះគឺ ទីមីឌីន ស៊ីតូស៊ីន និងអ៊ុយរ៉ាស៊ីល
pyruvic acid	អាស៊ីដពីរូវិច
Q	
qualitative	នៃគុណភាព
quality	គុណភាព
quantitative	នៃបរិមាណ
quarantine	ដាក់ដោយឡែក (ការពាររោគឆ្លង)
quinine	ថ្នាំគីនីន
quotation	ការស្រង់សម្តី
R	
radial symmetry	ស៊ីមេទ្រីកាំ ៖ ប្រភេទស៊ីមេទ្រីដែលសារពាង្គកាយអាចត្រូវបានចែកទៅជាពីរចំហៀងស្មើគ្នា ដោយអ្នកស្រង់អ័ក្សកណ្តាលសារពាង្គកាយតាមទិសណាក៏ដោយ
radiant energy	ថាមពលកាំរស្មី
radiation	កាំរស្មី, ការភាយ
radiation	កាំរស្មី, ការភាយ
radicle	ឫសសរសៃវិញ្ញាណ, ឫសសរសៃឈាមតូចៗ
radioactive	វិទ្យុសកម្ម
radioactive dating	ការកំណត់វិទ្យុសកម្ម
radioactive element	ធាតុវិទ្យុសកម្ម
radio-carbon method	វិធីសាស្ត្រកាបូនវិទ្យុសកម្ម
radiotherapy	ការព្យាបាលដោយប្រើកាំរស្មី
radius	ឆ្លឹងកំភូនដៃខាងលើ
ragweed	រុក្ខជាតិផ្កាក្នុងប្រភេទអាំប្រូស្សានៃគ្រួសារអាស្តែរ
random	ច្រើនៗ, ស្មានៗ
rapidly	ជាប្រញាប់
reabsorption	ការស្រូបយកឡើងវិញ
reactant	ប្រតិករ (ធាតុគីមី)
reaction rate	អត្រាប្រតិកម្ម
recently	កាលពីពេលថ្មីៗ
receptacle	ប្រដាប់សម្រាប់ដាក់ (កន្លែងនៃកញ្ចប់ផ្កា)
receptor	ចុងសរសៃប្រសាទ
receptor molecule(s)	ម៉ូលេគុលចុងសរសៃប្រសាទ
recessive	អន់
recessive gene	ហ្សែនអន់
recombinant DNA	បណ្តុំ DNA ឡើងវិញតាមការពិសោធន៍

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
recombination	ការធ្វើបណ្តុំឡើងវិញ
recombination gamete	ការធ្វើបណ្តុំហ្គាម៉ែតឡើងវិញ
record	កំណត់ត្រា
recover	បានមកវិញ បានឡើងវិញ
rectum	ចុងពោះវៀនធំ
recycle	កែច្នៃឡើងវិញ
recycling	ការកែច្នៃប្រើឡើងវិញ
red blood cell	កោសិកាគ្រាប់ឈាមក្រហម
red corpuscle (red blood cell)	គ្រាប់ឈាមក្រហម (កោសិកាគ្រាប់ឈាមក្រហម)
reduced	ដែលកាត់បន្ថយ
reduction	ការកាត់បន្ថយ
reduction division (meiosis)	ដំណើរដែលកោសិកាបែកខ្លួនជាពីរ (មីតូស)
reflex	ប្រតិកម្មដោយអចេតនា
reflex arc	ផ្លូវរន្ធដូច
reflex center	តំបន់នៅក្នុងខួរក្បាល ឬនៅក្នុងខួរឆ្អឹងខ្នង ដែលការតភ្ជាប់ ត្រូវបានកើតឡើងរវាងការចូល និងការចេញនៃសរសៃប្រសាទដើម្បីរន្ធដូច
reforestation	ការដាំដើមឈើឡើងវិញ
refractory period	រយៈពេលសម្រាក ៖ រយៈពេលគ្មានរំញ័រ ដែលជាធម្មតាមានរយៈពេលប្រហែលជាបីមីលីវិនាទី ដែលក្នុងអំឡុងពេលនោះ អាត់សូនវិលមករកសភាពដើមវិញ បន្ទាប់ពីវាបានបញ្ចូលចរន្តរួច ។ ក្នុងអំឡុងពេលសម្រាកនេះ អាត់សូនមិនអាចបញ្ចូលចរន្តបានទៀតទេ ពីព្រោះគ្នាសក់ពុះតែធ្វើប៉ូលកម្មឡើងវិញដោយចលនាអ៊ីយ៉ុង
refute	ឆ្លើយបដិសេធ
regeneration	ដំណើរដុះឡើងវិញ (សរីរាង្គ)
regular	ទៀងទាត់
regulated	ដែលធ្វើនិយត្តកម្ម
regulation	និយត្តកម្ម
related	ដែលពាក់ព័ន្ធ
relationship	ទំនាក់ទំនង
relative dating	ការកំណត់ជៀប
release	ការបញ្ចេញ
reliable	ដែលទុកចិត្តបាន
rely on	ពឹងពាក់លើ
remain	សល់នៅ
remote	ដាច់ស្រយាល
renal artery	អាក់ទែតម្រងនោម
renal circulation	ប្រព័ន្ធឈាមរត់នៃតម្រងនោម
renal portal vein	ប្រព័ន្ធវ៉ែនតម្រងនោម
renal vein	វ៉ែនតម្រងនោម
renewable	ដែលអាចប្រើជាថ្មីបាន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
renewable resource(s)	ធនធានដែលអាចយកមកប្រើជាថ្មីបាន
rennin	រេនីន : អង់ស៊ីមបំបែកប្រូតេអ៊ីន ត្រូវបានបញ្ចេញទៅក្នុងឈាមដោយកោសិកាដែលពាស សរសៃឈាមរលនាំចេញរបស់តម្រងនោម
replicate	ធ្វើសារជាថ្មី
replication	ការធ្វើសារជាថ្មី
represent	តំណាង
reproduce	បង្កើតកូនចៅ, ចម្លងតាម
reproduction	ការបង្កើតកូនចៅ, ការចម្លងតាម
reproductive isolation	របាំងបន្តពូជ : របាំងដែលធ្វើមិនឱ្យមានការបង្កាត់គ្នា ទៅវិញទៅមកបាន ដែលបណ្តាលមកពីពេលវេលាបន្តពូជខុសគ្នា ឬមកពីកត្តាភូមិសាស្ត្រ
reptile	សត្វលូន, ឧរង្គសត្វ
require	ត្រូវការ មានបំណង
research plan	ផែនការស្រាវជ្រាវ
researcher	អ្នកស្រាវជ្រាវ
resemble	មានសណ្ឋាន
residue	សំណល់
resistance	ភាពស៊ាំ, ការមិនចាញ់ជំងឺ, ការមិនចាញ់អាកាសធាតុ
resource(s)	ធនធាន
resources management	ការគ្រប់គ្រងធនធាន
respiration	ការដកដង្ហើម
respiratory chain	ចង្វាក់នៃការដកដង្ហើម
respiratory surface	ផ្ទៃដង្ហើម : តំបន់ពិសេសដែលបង្កើតឡើងសម្រាប់បង្ហាត់ ប្តូរឧស្ម័នចំពោះការរស់រាន។ ឧទាហរណ៍ស្រទាប់ក្រៅ ស្រទាប់ក្នុង សួត ហើយចំពោះសត្វល្អិត គឺបំពង់ខ្យល់
respiratory tract	ផ្លូវដង្ហើម
response	ការឆ្លើយតប, ប្រតិកម្ម
resting potential	ប៉ូតង់ស្យែលអកម្ម : ប៉ូតង់ស្យែលអគ្គិសនី ដែលមាននៅខាងក្នុង និងខាងក្រៅសរសៃប្រសាទ ឬសរសៃសាច់ដុំ នៅពេលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពសម្រាក
resting stage (interphase)	ដំណាក់កាលសម្រាក (ដំណាក់កាលបំបែកខ្លួនរបស់កោសិកា)
restriction enzyme	អង់ស៊ីមកម្រិត : អង់ស៊ីមមួយក្រុមដែលអាចកាត់ DNA នៅត្រង់ចំណុចយថាប្រភេទតាមបណ្តោយច្រវាក់
result	លទ្ធផល
reticulum	ថតទីពីរនៃក្រពះរបស់សត្វទំពារអៀង
retina	រេទីន : ភ្នាសស្តើងនៅក្នុងគ្រាប់ភ្នែក
retrovirus	ប្រតិវីរុស
Rh negative blood	ឈាមដែលគ្មានកត្តាអេស៊ីល
Rh positive blood	ឈាមដែលមានកត្តាអេស៊ីល
Rhesus factor (Rh factor)	កត្តាអេស៊ីល (កត្តា Rh) :

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ប្រភេទអង់ទីសែននៃគោលិកាក្រហម ។ មនុស្សដែលមានកត្តា Rh ហៅថា Rh វិជ្ជមាន និងមនុស្សដែលគ្មានកត្តា Rh ហៅថា Rh អវិជ្ជមាន
rheumatic fever	ជំងឺរលាកសន្លាក់ឆ្អឹងដោយមេរោគ
rheumatoid arthritis	ជំងឺរលាកខួចសន្លាក់ជាច្រើន
rhizoid	វិស្វអ៊ីត : ទម្រង់ឬសរបស់ផ្សិត និងប្រីប្រួលភិត
rhizome	ក្បៀង : ដើមដែលដុះក្នុងដីដែលមានស្លឹក និងត្រូវពន្លក ។ វាមានតួនាទីជាសរីរាង្គកម្រិតអាហារ និងសម្រាប់បន្តពូជដោយឥតភេទនៃរុក្ខជាតិ
rib	ឆ្អឹងជំនី
rib cage	គ្រោងឆ្អឹងជំនី
riboflavin	វ៉ាយបូហ្សាវីន : វីតាមីនស្ថិតក្នុងក្រុម B-កុំផ្លិច នៃវីតាមីនរលាយក្នុងទឹក ។ វាមាននៅក្នុងអាហារជាច្រើនប្រភេទ និងមានតម្រូវការនៅគ្រប់មេតាបូលីសរបស់សត្វទាំងអស់
ribonucleic acid (RNA)	អាស៊ីដរីបូនុយក្លេអ៊ីត (RNA)
ribose	រីបូស : ម៉ូលេគុលស្ត្រុកាបូនប្រាំដែលជាធាតុរបស់ RNA
ribosomal RNA	អាស៊ីដរីបូនុយក្លេអ៊ីតរីបូសូម RNA : ម៉ូលេគុលអាស៊ីដរីបូនុយក្លេអ៊ីត ដែលមាននៅក្នុងរីបូសូម
ribosome(s)	រីបូសូម : ធាតុកោសិកាតូចៗស្ថិតនៅរាយប៉ាយក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ ។ វាជាអ្នកបកប្រែក្រុម mRNA ដើម្បីបង្កើតជាប្រូតេអ៊ីន ។ រីបូសូមនីមួយៗបង្កឡើងដោយ ប្រូតេអ៊ីន និង RNA ហើយមានឯកតាពីរ ដែលមានទំហំខុសគ្នា
rickets	ជំងឺក្រេះ (ជំងឺកូនក្មេង ម្យ៉ាងខ្លះជីវជាតិ Ca និង D ធ្វើឱ្យឆ្អឹងទន់ និងលូតលាស់ខុសពីធម្មតា), ជំងឺឆ្អឹងមិនលូតលាស់ដោយខ្លះវីតាមីន D
ringing	ដែលខ្វរ
ringworm	រោគស្រែង
rip	ស្នាមរំហែក
ripped	ដែលមានស្នាមរំហែក
risk	ហានិភ័យ
RNA polymerase	ប៉ូលីមេ RNA
roach	សត្វកន្ទ្ទាត
Rocky mountain spotted fever	ជម្ងឺមួយប្រភេទបណ្តាលពីបាក់តេរី Rickettsia rickettsia ។ មេរោគនេះគឺជាសក្តានុពលនៃមូលហេតុធ្វើឱ្យមនុស្សឈឺអាចស្លាប់បាន នៅអាមេរិកខាងជើង និងអាស៊ីខាងត្បូង ហើយវាឆ្លងទៅមនុស្សតាមរយៈចៃដន្តដែលមានផ្ទុកមេរោគនេះមកខាំមនុស្ស
rodent	ពួក សត្វកកែរ
root	ឬស
root hair	រោមជញ្ជក់

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
root module	កំពកឫស
root pressure	សម្ពាធក្នុងឫស
rotation of crops	ការដាំដំណាំឆ្លាស់
roughage	ផ្នែកមិនសូវមានប្រយោជន៍របស់ដំណាំ
roundworm	ព្រូនរាងមូល
routine	ទំលាប់, ដដែលៗ, ទម្រង់ការ
rubella	រោគកញ្ជ្រើលស្រាល. ប៉ុន្តែគ្រោះថ្នាក់ដល់កូនក្នុងពោះម្តាយ បើម្តាយកើតជំងឺនេះ
rudimentary organ	សរីរាង្គនៅដំណាក់ដំបូងនៃការវិវត្តន៍
ruminant	សត្វទំពាររៀង
runner	ដើមដេកដែលដុះស្របនឹងផ្ទៃដី សម្រាប់ការបន្តពូជយ៉ាងរហ័ស
S	
Sabin vaccine	វ៉ាក់សាំង Sabin
saccharide	សាការីត
saccharin	ជាតិផ្អែមម្យ៉ាងប្រើជំនួសស្ករ, សាការីន
salamander	សត្វជំពូក ត្រកួតផ្លែន ។ល។
saline	ប្រៃ
salinity	ដែលមានភាពប្រៃ
saliva	ទឹកមាត់
salivary amylase	អាមីឡាសទឹកមាត់ ៖ អង់ស៊ីមមាននៅក្នុងទឹកមាត់ ដែលបំបែកម៉ូលេគុលអាមីឌុនឲ្យទៅជាម៉ូលេគុលតូចៗ
salivary gland	ក្រពេញទឹកមាត់
Salk vaccine	វ៉ាក់សាំង Salk
salmon	ត្រីស្វម្បង
salmonella	សែលមីនេលីវ ៖ ពួកមួយរបស់បាក់តេរី រួមមានប្រភេទជាច្រើនដែលជាភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមនុស្ស និងសត្វផ្សេងៗទៀត ។ ជាធម្មតា វាស់នៅក្នុងពោះវៀនដូចជា S. typhi បង្កជំងឺគ្រុនពោះវៀន ហើយ S. typhimurium បង្កជំងឺរលាកពោះវៀន និងក្រពះ
salt marsh	ស្រែអំបិល
salt water	ទឹកប្រៃ
sample	សំណាក
sand	ខ្សាច់
sandy soil	ដីខ្សាច់
sanitary	ដែលមានអនាម័យ
sap	រុក្ខរសៈសារធាតុរាវស្ថិតនៅក្នុងវ៉ាគុយអូលរបស់កោសិកា រុក្ខជាតិ
saprophyte	សាប្រូហ្វីតៈ ការរស់ដែលស្រូបយកអាហារពីសារធាតុ សរីរាង្គដែលងាប់ ឬរលួយ
saturated fats	ខ្លាញ់ផ្អែត
scale	ជញ្ជីង ស្រកា

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
scallop	លាសសមុទ្រម្យ៉ាង
scarcity	កង្វះខាត, ការក្រខ្វះ
scavenger	សត្វដើររកអាហារខ្លួនឯង សត្វស៊ីសាកសពស្អុយ
schizophrenia	ជំងឺវិកលចរិត
Schwann's cell	កោសិកា Schwann ឬកោសិកា ភ្ជាសប្រសាទ គឺជាកោសិកាណាមួយនៅក្នុងប្រព័ន្ធប្រសាទកណ្តាល ដែលជាអ្នក ផលិតភ្ជាសមីយ៉ែលីននៅជុំវិញខ្លួនឆ្អឹងខ្នង
science	វិទ្យាសាស្ត្រ
scientific method	វិធីសាស្ត្រមានលក្ខណៈជាវិទ្យាសាស្ត្រ
scientific theory	ទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រ
scientist	អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ
scion	ខ្មែងបំបៅ ៖ ត្រួយ ឬពន្លកមែកដែល យកមកពីរុក្ខជាតិមួយ ហើយត្រូវបាន យកទៅភ្ជាប់នឹងទំរំខ្មែងបំបៅរបស់រុក្ខជាតិមួយទៀត នៅក្នុងការបំបៅ
sclera	សាច់ដុំភ្ជាស, ស្រទាប់សរសៃឆ្មារនៃគ្រាប់ភ្នែក, ស្រោមភ្នែក
sclereid	ក្លេរេអ៊ីត ៖ កោសិកាក្លេរ៉ង់ស៊ីម ដែលមាននៅក្នុងជាលិកាដែលប្រែប្រួលពីផ្លែឈូកទៅស ម្យូករឹងរបស់គ្រាប់មួយចំនួន
sclerosis	ស្បែកឡើងរឹង, ភាពឡើងរឹងក្រិនរបស់កោសិកា
scorpion	ខ្សាដំរី
scrotum	ថង់ស្វាស
scurvy	ជំងឺរាក់ធ្មេញ (ជម្ងឺកង្វះវីតាមីន C)
sea anemone	ត្រីសមុទ្រមួយបែប
sea cucumber	ប្រភេទឈ្លើងសមុទ្រ
sea urchin	សត្វសមុទ្រម្យ៉ាងមានបន្លាជុំវិញ
seal	សត្វឆ្មាទឹក (សត្វម្យ៉ាងប្រហែលនឹងផ្សោត)
sebaceous gland	ក្រពេញនៅក្នុងអេពីដែមដែលផលិតជាតិប្រេង
sebum	ជាតិប្រេងនៃក្រពេញផលិតជាតិប្រេង
second filial generation	តំណទីពីរនៃកូនចៅ
secondary consumer	អ្នកប្រើប្រាស់បន្ទាប់បន្សំ
secondary mycelium	មីសេលូមបន្ទាប់បន្សំ
secondary sexual characteristics	លក្ខណៈភេទទីពីរ
secondary succession	តំណទីពីរ ៖ តំណភ្ជាប់នៃអេកូឡូស៊ីនៅក្នុងតំបន់មួយ ដោយលុបបំបាត់សហគមន៍មុនរបស់វា
secretin	អ័រម៉ូនដែលរ៉ាប់រងក្នុងការបញ្ចេញទឹកប្រមាត់ពីថ្លើម
secretion	ដំណើរបញ្ចេញសារធាតុដែលសម្រាប់បំពេញមុខងារមួយ ចំនួន
sedimentary strata	ឯកត្តផលិតប្រភេទក្រុមឈាម ABO អង់ទីសែន (រួមទាំងសារធាតុ H) នៅក្នុងទឹកមាត់ ទឹកកាម និងសារធាតុបញ្ចេញរបស់សារពាង្គកាយ ដោយសារមានយ៉ាងហោចណាស់ក៏អាចឡើយលុបមួយដែរ របស់សែនអូតូសូម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
seed	គ្រាប់ពូជ
seed dispersal	ការពង្រាយគ្រាប់រុក្ខជាតិ
seep out	ជ្រាបចេញ
segment	បំណែក
segregation	ការបំបែក
selection	ការជ្រើសរើស
selective breeding	ការបង្កាត់ជម្រើស : ការបង្កាត់សត្វ និងរុក្ខជាតិ ដើម្បីទទួលបានលក្ខណៈដែលចង់បាន
selective permeability	ជម្រាបជ្រើស (លក្ខណៈដែលអនុញ្ញាតឱ្យតែសារធាតុមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ ដែលឆ្លងកាត់បាន)
selective permeable membrane	ភ្នាសជម្រាបជ្រើស
self-fertilization	ស្វ័យបង្កកំណើត : ការរលាយចូលគ្នារវាងកាម៉ែតញី និងកាម៉ែតឈ្មោលចេញពីឯកត្តទ្វេភេទ
self-pollination	ស្វ័យដំណើរលំអង : ដំណើរលំអងដែលកើតឡើងក្នុងផ្កាតែមួយ
semen	ទឹកកាម
semicircular canal	រន្ធពាក់កណ្តាលរង្វង់៖ សរីរាង្គដែលបង្កឡើងដោយរង្វង់បីដែលផ្ទុកវត្ថុរាវនៅក្នុងត្រចៀកក្នុង និងដែលមានមុខងារលំនឹង និងល្បិចពោះសត្វឆ្អឹងកង
semicircular valve	ប្រើសពាក់កណ្តាលរង្វង់
seminal vesicle	ថង់ពូជ
seminiferous tubule	បំពង់នៅក្នុងពងស្វាសសំរាប់បញ្ចេញទឹកកាម
semipermeable membrane	ភ្នាសស្ទើរជ្រាប
sensitivity	ភាពឆាប់រំភើប
sensitization	ការធ្វើឱ្យឆាប់រំភើប
sensor	ឧបករណ៍ធ្វើឱ្យឆាប់រំភើប
sensory area	បរិវេណឆាប់រំភើប
sensory nerve fiber	សរសៃនៃសរសៃប្រសាទធ្វើឱ្យឆាប់រំភើប
sensory neuron	កោសិកាសរសៃប្រសាទទទួលរំញ័រ
sensory receptor	សរសៃប្រសាទសំរាប់វិភាគការផ្លាស់ប្តូររូបវិទ្យាកាសខាងក្រៅ
separate	ញែក បំបែកចេញ
septum	សន្ទះខណ្ឌ ឬចែក (ដូចជាចែកជាពីរផ្នែកនៃនូចមុខ) សន្ទះថ្នាំង
sequence(s)	លំដាប់លំដោយ
series	ស៊េរី
serum	សេរ៉ូម (ផ្នែកថ្លាដែលនៅសល់ក្នុងរាងកាយក្នុងខ្លួន ជាពិសេសទឹកដែលនៅក្នុងឈាម)
served as	ដែលធ្វើជា
sessile	ជាប់នឹងកន្លែង
setup	ការរៀបចំ
sewage	ទឹកស្អុយ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
sex cell	កោសិកាកេន
sex chromosome	ក្រូម៉ូសូមកេន
sex hormone	អ័រម៉ូនកេន
sex organ	សរីរាង្គកេន
sex-linkage inheritance	តំណពូជពាក់ព័ន្ធនឹងកេន
sex-linked gene	ហ្សែនពាក់ព័ន្ធនឹងកេន
sex-linked trait	លក្ខណៈពាក់ព័ន្ធនឹងកេន
sexual	នៃកេន
sexual generation	បន្តពូជដោយកេន
sexual maturity	ភាពពេញវ័យខាងកេន
sexual reproduction	ការបន្តពូជ
sexually transmitted diseases	ជម្ងឺឆ្លងតាមការរួមកេន
shark	ត្រីឆ្មា
shore	ច្រាំង
shortsightedness	ភាពមើលមិនបានឆ្ងាយ
shoulder joint	សន្លាក់ស្នា
shrub(s)	គុម្ពឈើ
Siamese twin	ភ្លោះជាប់ខ្នងគ្នា
sibling(s)	បងប្អូន
sickle cell	កោសិកាក្រហមមានរាងកណ្តៀវ
sickle cell anemia	ខ្វះគ្រាប់ឈាមក្រហម
side effect	ផលប៉ះពាល់
significance	សេចក្តីសំខាន់
simple microscope	មីក្រូស្តូបសាមញ្ញ
simple reflex action	សកម្មភាពរេផ្លិចធម្មតា
simple sugar (monosaccharide)	ជាតិស្ករធម្មតា (ម៉ូណូសាការីត)
single circulation	ចរន្តឈាមរត់ទៅល ជាប្រព័ន្ធចរន្តឈាមរត់ នៅក្នុងខ្លួនត្រី ដែលក្នុងមួយជុំនៃចរន្តឈាមរត់ គឺឈាមឆ្លងកាត់បេះដូង តែម្តងទេ
single-gene trait	លក្ខណៈសែនទោល
Sino-atrial node (S-A node)	កំពកស៊ីណូអាត្រៀលៈ មជ្ឈមណ្ឌលប្រសាទ ដែលត្រួតពិនិត្យអត្រាកន្ត្រាក់របស់បេះដូង
sinus	ប្រហោងរីកធំក្នុងបំពង់ ឬក្នុងប្រព័ន្ធបំពង់
siphon	ទម្រង់ដែលមានរាងដូចក្បាលទុយោ ដែលសិប្បីសត្វសិប្បីប្រើសម្រាប់បង្ហាត់ទឹកលឿន
site	ទីតាំង
skeletal muscle	សាច់ដុំជាប់ឆ្អឹង
skeletal system	ប្រព័ន្ធគ្រោងឆ្អឹង
skeleton	គ្រោងឆ្អឹង
sketch	គូសព្រៀង
skin	ស្បែក
skull	លលាដ៍ក្បាល
sleeping sickness	ជំងឺងងុយដេក
slide	រំអិល

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
sludge	ភក់, កករខាប់, អំពើថោកទាប, អំពើឈាមក
small intestine	ពោះវៀនតូច
smallpox	ជំងឺអុកតូច
smog	ផ្សែងលាយអំពូ
smooth muscle	សាច់ដុំរលីង
sneezing reflex	រន្ធដកណាស់
soak	សើម ទទឹក
soda	ទឹកសូដា
sodium	សូដ្យូម
sodium bicarbonate	សូដ្យូមប៊ីកាបូណាត
sodium chloride	សូដ្យូមក្លរ
sodium ion	អ៊ីយ៉ុងសូដ្យូម
soil	ដី
soil conservation	ការអភិរក្សដី
soil depletion	ភាពរេចរិលនៃដី
soil erosion	ការហូរច្រោះដី
solar energy	ថាមពលព្រះអាទិត្យ
solid bone	ឆ្អឹងតាន់
solute	ដែលរលាយបាន
solution	សូលុស្យុង
solvent	ធាតុរំលាយ
somatic	លូតលាស់ : សំដៅទៅលើសារពាង្គកាយ ដូចជាកោសិកាលូតលាស់ដែលផ្ទុយពីកោសិកាបន្តពូជ
somatic cell	កោសិកាលូតលាស់
somatic nervous system	ប្រព័ន្ធ ប្រសាទលូតលាស់
soot	ម្រៃងភ្លើង
sort	ប្រភេទ, បែប
source	ប្រភព
specialized	ដែលមានឯកទេសលើអ្វីមួយ
speciation	ការបង្កាត់ពូជថ្មី
species	ប្រភេទ ជំពូក ពូជ
species diversity	ភាពចម្រុះនៃពូជ
specific	ជាក់លាក់
specificity	ភាពជាក់លាក់
specimen	គំរូ, គំណាង
spectacular	ដែលគួរអោយគេចង់មើល
spectrum	វិសាលគម
sperm	ទឹកកាម មេជីវិត
sperm duct	បំពង់ឫស្សីបង្ហូរមេជីវិត
sperm nuclei	ណ្វៃយ៉ូកាម៉ែតណ្ឌាល : ណ្វៃយ៉ូអាប្សអ៊ីតពីរដែល កើតពីណ្វៃយ៉ូបង្កកំណើតនៅក្នុងបំពង់លំអង
spermatid	កោសិកាបន្តពូជដែលនៅក្មេង
spermatocyte	ស្ពែម៉ាតូស៊ីស : ដំណាក់ឱ្យអ៊ីត ឬអាប្សអ៊ីត នៅក្នុងដំណើរកំណាម៉ែត

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
spermatogenesis	កំណើតស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត : ឈ្មោះនៃដំណើរបង្កើតកាម៉ែតដែលឈានដល់ការបង្កើតស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត
spermatophyte	ស្ពែម៉ាតូភីត : រុក្ខជាតិសរសៃនាំដែលមានគ្រាប់
sphincter	សាច់ដុំម្យ៉ាងរាងរង្វង់មូលដែលបិទបើកបំពង់ដោយការកន្ត្រាក់បង្រួម
spike	ទងផ្កា
spill	កំពប់
spinal column	តួឆ្អឹងខ្នង
spinal cord	ខួរឆ្អឹងខ្នង, ខួរខ្នង
spinal nerve	សរសៃប្រសាទឆ្អឹងខ្នង
spindle	ក្រយូងអាក្រូម៉ាទីច
spindle fiber	សរសៃក្រយូងអាក្រូម៉ាទីច
spleen	ផាល
splice	តំណ
splits	បំបែក
sponge	ស្ពោត
sponge bone	ឆ្អឹងស្ពោត
spongy layer	ស្រទាប់ឆ្ពោះ
spongy mesophyll	មេសូភីលស្ពោត : ស្រទាប់កោសិការង្វើលៗស្ថិតនៅពីក្រោមផែរលីសាតមេសូភីល
spongy tissue	ជាលិកាឆ្អឹងស្ពោត
spontaneous generation theory	ទ្រឹស្តីកំណើតកើតឯង : គំនិតដែលថាភារវស់អាចកើតពីរូបធាតុគ្មានជីវិត
spontaneous mutation	មុយតាស្យុងធម្មជាតិ : បម្រែបម្រួលដោយធម្មជាតិក្នុង DNA ដែលបណ្តាលមកពីកត្តាបរិស្ថានដែលមិនស្គាល់
sporangium	ស្ប៉ូវង់ : សរីរាង្គបង្កើតស្បៀ
spore	ស្បៀ, លំអងរុក្ខជាតិ
spore reproduction	ការបន្តពូជដោយលំអងផ្កា
sporophyte generation	ដំណាក់កាលឌីប្លូអ៊ីតរបស់រុក្ខជាតិឆ្លាស់នឹងជំនាន់ដែលបង្កើតស្បៀ
sporulation	តំណស្បៀ : ការបង្កើតស្បៀ ។ ទម្រង់នៃការបន្តពូជដោយឥតភេទ ដែលកោសិកាឯកទេសត្រូវបានរុំព័ទ្ធដោយភ្នាសការពាររឹង ហើយបន្ទាប់មកវាផ្តាច់ចេញពីកោសិកាមេរបស់វា ។ កំណស្បៀនេះមានជាទូទៅចំពោះផ្សិត
spot	ចំណុច, កន្លែង
sprain	គ្រុចឬថ្លោះ
spray	បាញ់ (ទឹក ថ្នាំ ប្រេង)
sputum	ស្ពេស, កំហាក, ការស្ពោះទឹកមាត់
square	ក្រឡាបួនជ្រុងស្មើ
squid	មីក
stability	ភាពមានលំនឹង
stable	ដែលមានលំនឹង

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
stain	ស្នាមប្រឡាក់
staining	ដែលប្រឡាក់
stalk	កោសិកាដើម, ដើម, ទង, មែក
stamen	លំអងផ្កាឈើ, ទងលំអងផ្កាឈ្មោល
staminate flower	ផ្កាឈ្មោល : ផ្កាដែលផ្នែកបន្តពូជមានតែកញ្ចក់កេសរឈ្មោល ។ ផ្កាពោតដែលស្ថិតនៅផ្នែកខាងចុងរបស់ដើមពោតគឺជាឧទាហរណ៍នៃផ្កាឈ្មោល
staphylococcus	មេរោគម្យ៉ាងបង្កឱ្យមានខ្លុះលើស្បែក
starch	ម្សៅធញ្ញជាតិ
starfish	ក្រចាប់សមុទ្រ
statement	សេចក្តីថ្លែងការណ៍
steady state	ស្ថានភាពនឹងមាំ
stem	ជាលិកាស្លើងដោយភ្ជាប់ទៅសរីរាង្គផ្សេងៗ, ដើម, មែក, ទង
stereomicroscope	ស្តេរីអូមីក្រូស្កូប
stereoscope	គ្រឿងមើលរូបថតឃើញ ក្រឡោត
sterile	មិនអាចមានកូន, អា
sterility	ភាពមិនមានកូន
sterilization	ការធ្វើឱ្យគ្មានកូន
sterilizing	ដំណើរការគ្មានកូន
sternum	ឆ្អឹងសន្ទះទ្រូង
steroid	ស្តេរ៉ូអ៊ីត : សារធាតុម្យ៉ាងសំរាប់បង្កើតអរម៉ូនក្នុងខ្លួនមនុស្ស
stethoscope	សោតាទស្សន៍, ប្រដាប់ស្តាប់ត្រចៀកនៅសួតឬបេះដូង
stigma	ស្ទិចម៉ា : ផ្ទៃរបស់កេសរញីដែលទទួលគ្រាប់លម្អងចុងរបស់កញ្ចក់កេសរញី ស្នាម
stimulate	ជំរុញលើកទឹកចិត្ត, ធ្វើឱ្យកំរើកឡើង, ភ្លេច
stimuli	អ្វីមួយដែលអាចបង្កើតឬកែប្រែសកម្មភាពនៅក្នុងខ្លួន
stimulus	អ្វីមួយដែលអាចបង្កើតឬកែប្រែសកម្មភាពនៅក្នុងខ្លួន
stinging cell	កោសិកាចាក់
stock	ទំរំខ្នងបំបៅ
stolon	ដើមដេកដែលដុះស្របនឹងផ្ទៃដីសម្រាប់ការបន្តពូជយ៉ាងរហ័ស
stomach	ត្រពះ
stomata (stoma)	ប្រហោងដែលមានលក្ខណៈដូចមាត់ (កន្លែងបើក)
stops	ឈប់
storage	ការដាក់នៅមួយកន្លែងសិន
storage tissue	ជាលិកាសម្រាប់ផ្ទុកថាមពល
strains	ពូជ
strand	រំបុំ ខ្សែ
stream	ចរន្ត ហូរ
streptococcus	ស្ត្រិបតូខកខីស : បាក់តេរីរាងមូលដែលបង្កឡើងពីច្រវាក់របស់ឌីប្លូខកខាយ
streptomycin	ស្ត្រិបតូមីស៊ីន

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
striated muscle	សាច់ដុំឆ្មុត
strip	បន្ទះ; ចម្រៀក
strip cropping	ការដាំដំណាំដោយប្រើដំណាំប្រភេទខុសៗគ្នាទៅតាមចម្រៀកដីនីមួយៗដើម្បីការពារការហូរច្រោះដី
stroma	សារធាតុរាវដែលមានអង់ស៊ីមស្ថិតនៅក្នុងក្លរ៉ូប្លាស្ទ
structural formula	រូបមន្តដែលបង្ហាញការរៀបចំអាតូមក្នុងម៉ូលេគុលអង្គធាតុសមាស
structure	រចនាសម្ព័ន្ធ
style	ម៉ូត
subsoil	ស្រទាប់ដីក្រោម
subspecies	ប្រភេទរង (ប្រភេទសត្វ)
substance	វត្ថុធាតុ
substrate	សារធាតុដែលមានសកម្មភាពនៅពេលមានអង់ស៊ីម
succession	ដំណើរជំនួសជីវិត ដំណើរមានតៗគ្នា
sucker	ពន្លកដុះចេញពីឫស ខ្នែងរុក្ខជាតិដុះ ចេញពីគល់ឈើ, ខ្នែងឈើ
sucrase	អង់ស៊ីមម្យ៉ាងនៅក្នុងពោះវៀនសំរាប់រំលាយជាតិស្ករ
sucrose	ជាតិស្ករក្នុងរុក្ខជាតិ
suction pressure	សម្ពាធដែលធ្វើឲ្យកោសិកាស្រូបយកជាតិទឹក
sulfa drug	ជាមូលដ្ឋាននៃក្រុមថ្នាំមួយចំនួន
sulfur	ស្ពាន់ផឺរ
sulfur dioxide	ស៊ុលហ្វួរឌីអុកស៊ីដ
superior vena cava	សរសៃឈាមនាំឈាមគ្មានអុកស៊ីសែនចូលក្នុងបេះដូង
surface tension	តំណឹងផ្ទៃ
surgery	ការវះកាត់
surrogate parent	ឪពុកម្តាយចិញ្ចឹម
surround	ព័ន្ធជុំវិញ
survival	ការរស់រានមានជីវិត
survival of the fittest	ការរស់រានមានជីវិតដោយការបន្តពូជបានជោគជ័យ
survive(d)	ដែលរស់រានមានជីវិត
suspension	ព្យួរ
sustainable use	ប្រើប្រាស់ដោយនិរន្តរភាព
suture	ខ្សែតាមបណ្តោយផ្លែដែលផ្លែឈើបែកឬប្រេះនៅពេលវាទុំ
swamp	វាលភក់ល្បាប់
sweet gland	ក្រពេញញើស
swim-bladder	ប្លោកខ្យល់
symbiosis	សហប្រាណៈអន្តរកម្មរវាងសរីរាវិរដែលរស់នៅក្នុងបរិស្ថានរាងកាយរួបរួមគ្នាដើម្បីជាប្រយោជន៍របស់ពួកវាទាំងពីរ
symbiotic	ដែលមានសម្ព័ន្ធដីវិតរួមគ្នា
sympathetic	មានសណ្តានចិត្ត, ដែលបង្ហាញការគាំទ្រ
sympathetic nervous system	ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទស្វ័យឥត
symptom	រោគសញ្ញា

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
synapse	តំណភ្ជាប់កោសិកាសរសៃប្រសាទ
synthesis	សំយោគ
synthesize	ធ្វើសំយោគ
synthetic circulation	ចលនាសំយោគ
systole	ការកន្ត្រាក់ថតក្រោម ៖ ដំណាក់កាលពេលសាច់ដុំបេះដូងកន្ត្រាក់ និងបូម ឈាមចូលទៅក្នុងបន្ទប់សរសៃអាទិរ
systolic pressure	សម្ពាធ ឈាមពេលបេះដូងកន្ត្រាក់
T	
tadpole	កូនភ្នំក
taiga	ព្រៃទឹកកក
tail fin	ព្រុយកន្ទុយ
tanker	នាវា ឬយន្តហោះដឹកប្រេង
tap root	ឫសកែវ
tapeworm	តេនព្យូ, ព្រូនវែងសំប៉ែត
tar	ជ័រកៅស៊ូក្រាលថ្នល់
taste bud	អញ្ញាញអណ្តាត
taxonomy	ការសិក្សាអំពីចំណែកថ្នាក់ការរស់
Tay-Sachs disease	ជំងឺតៃសាច ៖ ជំងឺដែលមនុស្សអាចស្លាប់បាន ដែលគ្រប់គ្រងដោយអាឡែលអន់របស់ហ្សែនដែលស្ថិត នៅលើក្រូម៉ូសូមទី១៥ ។
technique	បច្ចេកទេស
technology	បច្ចេកវិទ្យា
telophase	តេឡូផាស ៖ ដំណាក់កាលទីបួននៃមីតូសដែលក្រូម៉ូសូមញែកចេញពី គ្នា ហើយភ្នាសណ្តែងក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើង
temperate deciduous forest	ព្រៃជ្រុះស្លឹកប្រចាំឆ្នាំនៃតំបន់ត្រជាក់មធ្យម
temperate zone	តំបន់មធ្យម
temperate inversion	សកម្មភាពការធ្វើអ៊ីបព្រាសមកវិញ
template	ប្រដាប់រាស់, ខ្នាត, គំរូ
tend to	ហាក់ដូចជា
tendon	សរសៃពួរ (សត្វ)
tentacle	ដៃព្រុយនៃសត្វខ្លះ
terminal bud	តំបន់ជាលិកាមិនលូតលាស់នៅខាងចុងដើម
termite	កណ្តៀរ
terrace	ផ្ទៃរាបស្មើនៅជម្រាលភ្នំ
terrestrial	រស់នៅលើគោក
terrestrial biome	តំបន់នៅលើផែនដីដែលមានអាកាសធាតុស្រដៀងគ្នា
territory	ដែនដី
test cross	ការបង្កាត់សេនេទិចដោយប្រើពូជអន់មួយស៊ីក្រូហ្គត ដើម្បីកំណត់ថាតើ ឯកត្តៈមួយមានលក្ខណៈលុបមួយស៊ីក្រូហ្គត ឬអេតេរ៉ូស៊ីក្រូហ្គត
testis	ពងស្វាស (មនុស្សសត្វ)

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
testosterone	តេស្តូស្តេរ៉ូន ជាអ័រម៉ូនភេទចម្បងរបស់ភេទឈ្មោល
tetanus	តេតានុស
tetrad	ក្រុមដែលមាន៤
tetraploid	កោសិកាដែលមានសំណុំគ្រូម៉ូសូមបួន
thalassemia	ជម្ងឺឈាមម្យ៉ាងដែលជាតំណពូជ វាធ្វើឲ្យទម្រង់អេម៉ូក្លូប៊ីនក្នុងឈាមខុសប្រក្រតី
theory	ទ្រឹស្តី
theory of use and disuse	ទ្រឹស្តីនៃការប្រើ និងមិនប្រើ
therapy	ការព្យាបាល
thermal pollution	ការខូចគុណភាពទឹកដោយសារដំណើរការដែលធ្វើឲ្យប្តូរ សីតុណ្ហភាពទឹកដែលនៅជុំវិញ
thicker	ក្រាស់ជាង
third-level consumer	អ្នកប្រើប្រាស់កម្រិតបី
thoracic duct	បំពង់មួយក្នុងចំនោមបំពង់សំខាន់ៗ ដែលបង្ហូរទឹករំលាយនៅចំហៀង ខាងឆ្វេងនៃក
thorax	ទ្រូង
threshold	កម្រិតទាបបំផុតនៃរំញោចដែលបង្កឲ្យមានចម្លើយតប
thrombin	អង់ស៊ីមម្យ៉ាងកើតនៅពេលដែលឈាមហូរមកក្រៅហើយ យកជួយក្នុងការកកឈាម
thromboplastin	ប្រូតេអ៊ីនប្លាស្ទូឡីនឲ្យឈាមកកតាមរយៈប្រតិកម្មគីមី ដោយការបង្វែរពីការធ្វើឲ្យឈាមកក ទៅជាអារ
thrombosis	កំណកឈាមជាដុំតូចៗ
thrombus	ឈាមកកមួយកន្លែងស្ទុះក្នុងសរសៃឈាម, សរសៃទឹករំលាយឬចតនៃបេះដូង, ដុំឈាមកក
thymine	សារធាតុ DNA
thymus gland	ក្រពេញសរីរាង្គតូចម្យ៉ាងមានរាងដូចក្រពេញស្លឹកនៅចន្លោះកន្លងទ្រូង ហើយគេមិនដឹងវាមានមុខងារអ្វីទេ, ក្រពេញអង់ដូគ្រីននៅក្រោយអ្វីងសន្ទះទ្រូង
thyroid gland	ក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីដ
thyroid-stimulating hormone (TSH)	អ័រម៉ូនរំញោចទីរ៉ូអ៊ីដ (TSH)
thyroxine	អ័រម៉ូនបញ្ចេញដោយក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត
tibia	ស្ទឹងស្ទង់ជើងខាងក្នុង
tissue culture	ការចិញ្ចឹមជាលិកា
tissue fluid	សារធាតុរាវរបស់ជាលិកា
tissue(s)	ជាលិកា
tobacco	ថ្នាំជក់
ton	តោន
tongue rolling	សមត្ថភាពរមួរអណ្តាតឲ្យទៅជាមូល
tonsil	សាច់ដុំនៅសងខាងបំពង់ក
tonsillitis	រោគរលាកក្រពេញអាមីដាល់ (រលាកសាច់ដុំនៃបំពង់ក)
tooth decay	ពុកធ្មេញ
tooth root	ឫសធ្មេញ
toothpick	ឈើចាក់ធ្មេញ
topsoil	ដីស្រទាប់លើ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
toxic	ដែលពុល
toxin(s)	ជាតិពុលមកពីបាក់តេរី រុក្ខជាតិឬសត្វ, ជាតិពុល
trace element	សារធាតុគីមីដែលបង្ហាញមួយពេលខ្លីក្នុងសំណាក ឬបរិស្ថានណាមួយ
trachea	បំពង់ខ្យល់
tracheophyte	ត្រាកេអូភីត ៖ រុក្ខជាតិដែលមានជាលិកាសរសៃនាំ
trade-off	ដោះដូរ
traffic	ចរាចរ
trait(s)	លក្ខណៈ
transcription	ការកត់ត្រា, កំណត់ហេតុ, ការចម្លង
transduction	ដំណើរការបង្ហាញឌីអ៊ិនអេក្រោមកក្កដកោសិកាដោយវិស ឬវីរុសវិច័យ
transfer	ផ្ទេរ
transfer RNA (t RNA)	ផ្ទេរ RNA (t RNA)
transformation	ការបំប្លែង
transfusion	ការបញ្ចូលឈាម
transgenic	ឆ្លងហ្វែន
translation	ការបកប្រែ, ការបកស្រាយ
transmission	ការបញ្ជូន, ការផ្ទេរ
transmit	បញ្ជូន
transpiration	ការបញ្ជូនទឹកពីឫកមកស្លឹក
transpiration pull	កម្លាំងជំនួយក្នុងការបើកទឹកពីឫសមកស្លឹក
transplant	បន្ទុះ, បណ្តុះជាលិកា, ប្តូរសរីរាង្គ
transport system	ប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន
transverse colon	ពោះវៀនធំកាត់ទទឹង
transverse section	ផ្នែកឆ្លងកាត់ទទឹង
trauma	ដំណើរទង្គិចយ៉ាងខ្លាំង របួស
treatment	ការព្យាបាល
treat	ព្យាបាល
trend	ទំនោរ
trial	ការសាកល្បង ពិសោធ
triceps	សាច់ដុំមានពង្រីករួមបញ្ចូលក្នុងពួរសរសៃតែមួយ (សាច់ដុំដើមដៃ)
trilobite	ទ្រីឡូប៊ីត ៖ ផូស៊ីលរបស់អាក្រូប៉ូត របស់ថ្នាក់ទ្រីឡូប៊ីតាមានមកពីសម័យកុំប្រីយ៉េន និងស៊ីលុយយ៉េន
translocation	ការបំប្លែងនៃក្រូម៉ូសូម
triple-beam balance	សមតុល្យឆ្នើមបី
triplet code	កំណែជាបទដ្ឋាននៃកូដទូទៅ ដែលលំដាប់លំដោយនៃនុយក្លេអូទីតបីនៅក្នុងម៉ូលេគុល DNA ឬ RNA មួយ បង្កើតកូដចំពោះការធ្វើសំយោគប្រូតេអ៊ីននៅក្នុងអាស៊ីដអាមីណូ
triploid	ដែលមានសំណុំក្រូម៉ូសូមដូចគ្នាចំនួនបី
trophic level	ដំណាក់អាហារ ៖ ដំណាក់នៃការបញ្ជូនថាមពលតាមឋានប្រព័ន្ធ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
tropical rain forest	ព្រៃក្រាស់នៅតំបន់ត្រូពិក
tropical zone	តំបន់ត្រូពិក
tropism	តំណបលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិទៅនឹងរំញ័រចររបស់បរិស្ថានដែលបណ្តាលមកពីរបាយមិនស្មើគ្នានៃអរម៉ូនលូតលាស់របស់រុក្ខជាតិ
trypsin	អង់ស៊ីមបញ្ចេញដោយពោះវៀនតូចសំរាប់បំលែងជាតិសាច់
tuber	មើមក្រោមដីរាងប៉ោង
tuberculosis	របេង
tubing	ការបត់ជាអង្គបំពង់, បំពង់, ប្រឡាក់បំពង់
tubule	បំពង់តូចៗក្នុងសារពាង្គកាយ
tumor	ដុំពក (សាច់)
tundra	ទុនដ្រា (វាលឥតដើមឈើនៅអឺរ៉ុបខាងជើង)
turbidity	ភាពល្អក់ ភាពច្របូកច្របល់
turgid	ដែលហើមប៉ោងដោយសារទឹក
turgor pressure	សម្ពាធភាពប៉ោង
Turner's syndrome	អាការរោគ Turner (បញ្ហាក្រមួម្អូមប៉ះពាល់ដល់ការលូតលាស់ភេទញី)
typhoid	គ្រុនពោះវៀន
U	
ulcer	ដំបៅក្រពះ, រោគដំបៅរលួយ
ulna	ឆ្អឹងកំភួនដៃតូច, ឆ្អឹងកំភួនដៃក្រោម
ultracentrifuge	ម៉ាស៊ីនបំបែកធាតុរ៉ែនធាតុដែលមានល្បឿនលឿន
ultrafiltration	អ៊ុលត្រាផ្រាតេស្យុង៖ ដំណើរដែលម៉ូលេគុលតូចៗនិងអ៊ុយ៉ុងត្រូវបានញែកចេញពីម៉ូលេគុលធំៗក្នុងឈាមដើម្បីបង្កើតជាសារធាតុរាវអាំងទែស្ទ្រូលឬបង្កើតសរធាតុចម្រោះតម្រងនោម
ultrasound	អ៊ុលត្រាសោន៖ បច្ចេកទេសប្រើរលកសម្លេងដើម្បីរកទីតាំងគត់ក្នុងស្បូន
ultraviolet light	ពន្លឺការ៉ាស្ទីពណ៌ស្វាយ
umbilical cord	ទងទឹក, ទងសុក
umbilicus	ទឹក, ផ្សិត (កាយវិភាគវិទ្យា)
undergo	ទទួលរង, ទទួល, ធ្វើ
unicellular	កោសិកាទោល
universal recipient	មនុស្សដែលអាចទទួលឈាមបានគ្រប់ប្រភេទ
unsaturated fats	ខ្លាញ់មិនឆ្អែត
uracil	អ៊ុយរ៉ាស៊ីល ៖ បាសអាស៊ីតមានរូបមន្ត C ₄ H ₄ N ₂ O ₂ ដែលមានតែនៅក្នុង RNA ។ វាតែងតែភ្ជាប់គ្នាជាមួយ អាដេនីន
uranium	អ៊ុយរ៉ាញ៉ូម
urban desert	រត់ចោលក្រុងដោយខ្វះអាហារ
urbanization	នគរូបនីយកម្ម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
urea	អ៊ុយរ៉េ
urease	អ៊ុយរ៉េអាស : អង់ស៊ីមដែលជំរុញការបំបែកអ៊ុយរ៉េ ឱ្យទៅជាឧស្ម័នកាបូនិច និងអាម៉ូញាក់
ureter	បំពង់ទឹកមូត្រ, បំពង់នោម
urethra	ទ្វារតូច, ទ្វារនោម, ទ្វារម៉ូត្រ
uric acid	អាស៊ីតអ៊ុយរិក (អាស៊ីតក្នុងទឹកនោម)
urinary bladder	ក្រពះនោម
urinary system	ប្រព័ន្ធទឹកនោម
urine	ទឹកនោម
uterine lining	ស្រទាប់ខាងក្នុងនៃស្បូន
uterus	ស្បូន
utilize	ប្រើប្រាស់
V	
vacant	ទំនេរ
vaccinated	ចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ
vaccination	ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ
vaccine	ថ្នាំបង្ការរោគ
vacuole(s)	វ៉ាកុយអូល : លំហក្លាសបិទជិតពេញដោយសារធាតុរាវ ស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទរបស់កោសិកាដែលផ្ទុកសារធាតុបញ្ចេញ ផលិតផលបម្រុង ។ល។
vagina	ទ្វារមាស
valid	មានសុពលភាព
valine	វ៉ាលីន : អាស៊ីដអាមីណូមួយក្នុងចំណោមអាស៊ីដអាមីណូទាំង២០ នៃប្រូតេអ៊ីន ។
valuable	ដែលមានតម្លៃ
valve	សន្ទះបិទបើក
vane	ស្លាបកង្វារ
variability	ភាពប្រែប្រួល, ការផ្លាស់ប្តូរ
variable	ដែលផ្លាស់ប្តូរ
variable factor	កត្តាដែលនាំផ្លាស់ប្តូរ
variation	ការផ្លាស់ប្តូររឺប្រែប្រួល
variegated leaf	ជាស្លឹកឈើដែលមានទាំងផ្នែកពណ៌បៃតង និងផ្នែកដែលមិនមែនជាពណ៌បៃតង
variety	ភាពចម្រុះមុខ, ភាពខុសពីគ្នា
various	ផ្សេងៗពីគ្នា
vas deferens	បំពង់យ៉ង : បំពង់ចេញពីពងស្វាស ដែលដឹកនាំ ស្ពែម៉ាតូសូអ៊ីត
vascular bundle	ដុំសរសៃឈាម
vascular cylinder	ស៊ីឡាំងសរសៃឈាម
vascular plant	សរសៃឈាមរុក្ខជាតិ
vascular ray	ពន្លឺសរសៃឈាម
vascular system	ប្រព័ន្ធសរសៃឈាម

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
vascular tissue	ជាលិកាសរសៃឈាម
vasoconstriction	ភាពរួមនៃសរសៃឈាមរួម
vasodilation	ការរីកសរសៃឈាម : ការរីកសរសៃឈាមដោយសារការប្តូរទីតាំងរបស់សាច់ដុំ ជាពិសេសត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយប្រព័ន្ធប្រសាទសំប៉ាទិច
vasopressin	វ៉ាសូប្រេស៊ីន : ជាអ័រម៉ូនដែលផលិតដោយអ៊ីប៉ូតាឡាមុសនិងបញ្ចេញដោយកំពកក្រោយរបស់ក្រពេញអ៊ីប៉ូភីស
vector	វ៉ិចទ័រ
vegetation	សារពើរុក្ខជាតិ, លូតលាស់នៃរុក្ខជាតិ
vegetative propagation	ការរាលដាលនៃការលូតលាស់នៃរុក្ខជាតិ
vein	សរសៃឈាមខ្មៅ សរសៃវ៉ែន
vena cava	សរសៃឈាមខ្មៅធំៗ
venereal disease	ជម្ងឺកាមរោគ
venous flow	លំហូរឈាមខ្មៅ
ventral	នៃពោះ
ventral blood vessel	សរសៃឈាមពោះ
ventral nerve cord	ខ្សែសរសៃប្រសាទពោះ
ventral root	គល់ខាងពោះ
ventricle	ថតបេះដូងផ្នែកខាងក្រោម
venule	កូនវ៉ែន
Venus flytrap	រុក្ខជាតិម្យ៉ាងចាប់សត្វល្អិត
vertebra(e)	ឆ្អឹងកងខ្នង
vertebral column	ជួរឆ្អឹងកងខ្នង
vertebrate(s)	ដែលមានឆ្អឹងខ្នង, សត្វមានឆ្អឹងខ្នង)
vesicle	កូនថង់ : ថង់រាងស្វែតូចៗមានភ្លាសព័ទ្ធជុំវិញស្ថិតនៅក្នុងស៊ីតូប្លាស្ទ
vessel	សរសៃ (ឈាម)
vestigial	ស្នាម, ដំណែល (សំណល់អ្វីៗដែលរលុបអោយទៅ), ដាន, សម្លាក
vestigial	ដែលនៅតែស្នាមឡើងតូច
vigorously	យ៉ាងស្វាហាប់
villi	សភាពរុក្ខម្យ៉ាងមានរាងដូចរោម ស្ថិតនៅក្នុងពោះវៀននិងនៅលើស្រទះស្នេស
villus	សភាពរុក្ខម្យ៉ាងមានរាងដូចរោម ស្ថិតនៅក្នុងពោះវៀននិងនៅលើស្រទះស្នេសខ្លះទៀត
viral disease	ជម្ងឺបណ្តាលពីវីរុស
virus	វីរុស
viscera	សរីរាង្គក្នុង
visceral muscle	សាច់ដុំរលីង
visible spectrum	ជាតិពណ៌ក្នុងចក្ខុប្រសាទ
vital	សំរាប់ទ្រទ្រង់ជីវិត, ដែលទាក់ទងនឹងជីវិត
vital capacity	ទំហំខ្យល់ដែលអាចបញ្ចេញពីសួតបានក្រោយការដកដ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
	ងើមចូលពេញស្លឹក
vitamin	វីតាមីន
viviparous	ដែលកើតចេញពីគភ៌
vocal cords	ខ្សែសម្លេង ៖ ភ្នាសក្នុងបំពង់សម្លេងដែលញ័រដើម្បីបង្កើត សម្លេង
volume	ទំហំ
voluntary action	សកម្មភាពចេញមកដោយអចេតនា
voluntary behavior	អាកប្បកិរិយាស្តែងចេញដោយអចេតនា
voluntary muscle	សាច់ដុំកន្ត្រាក់ដោយអចេតនា
volunteer	អ្នកស្ម័គ្រចិត្ត
W	
waiting	ការរង់ចាំ
walnut	ដើមឈើម្យ៉ាងនៅប្រទេសក្រដាក់
warm-blooded	ឈាមក្តៅ
warning coloration	ពណ៌ព្រមាន ៖ ពណ៌សារពាង្គកាយភ្លឺដូចសត្វល្អិតស៊ីមិនបាន ដែលសម្រាប់ព្រមានសត្វរំពា
waste	កាកសំណល់
water potential	ការវាស់សក្តានុពលនៃថាមពលក្នុងទឹក
water vascular system	ប្រព័ន្ធបំពង់ទឹក ៖ សេរីបំពង់មានទឹកក្នុងសារពាង្គកាយអេគីណុដែម ដែលមានមុខងារបន្លាស់ទី
water-cycle	វដ្តនៃទឹក
wavelength	ប្រវែងរលក
wax layer	ស្រទាប់ក្រមួន
weasel	សត្វដើម្បីប្តូរម្យ៉ាងខ្លួនតូចហើយវែង
weather	ធាតុអាកាស
weathering	នៃធាតុអាកាស
web	សំណាញ់
weed killer	ថ្នាំសម្លាប់ស្មៅ
wetland	ដីសើម
wet-mount slide	ឧបករណ៍មានផ្ទៃរលោងសម្រាប់មើលការរស់ និងសារធាតុទឹកដោយប្រើមីក្រូទស្សន៍
whale	ត្រីបាឡែន
wheat	ស្រូវសាឡី
white blood cell	កោសិកាឈាមស
white corpuscle	គ្រាប់ឈាម, ម៉ាស់មូលតូចៗ, គោលិកា, កោសិកាតូចៗ, វត្ថុតូចៗ
white matter	សារធាតុស (ជាលិកាសរសៃប្រសាទ)ក្នុងប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទកណ្តាល
whole blood	ឈាមដែលបូមយកទាំងដុល
whooping cough	ក្អកមាន់
wildlife conservation	ការអភិរក្សសត្វព្រៃ

Living Environment Glossary - High School Level

English	Khmer
wilt	ស្រពោន, ធ្វើអោយស្រពោន, ស្លោក
wind break	របាំងខ្យល់
wind erosion	សំណឹកដោយសារខ្យល់
wind pollination	ការបន្តពូជរបស់រុក្ខជាតិដោយលំអងឈ្មោលហោះទៅកាន់ផ្កាញឹតាមខ្យល់បក់
windpipe	បំពង់ខ្យល់
wingspan	ប្រវែងទទឹងស្លាប
within	នៅក្នុង
womb	ស្បូន
woody fiber	សរសៃសំបកឈើ
woody stem	មែកឈើ
woolly mammoth	ដំរីភ្លុកវែងរោមក្រាស់រស់នៅលើផែនដីកាលពីជំនាន់ដើម
worker bee	កូនឃ្មុំ (អ្នកហើរទៅក្របល់អងផ្កា និងផ្សេងៗ)
worm	ដង្កូវ ជន្លេន
X	
xanthophyll	សង់តូភីល ៖ កាបូតេណូអ៊ីតពណ៌លឿង
xanthoproteic test	ការធ្វើតេស្តសាន់តូប្រូតេអ៊ីច
X-chromosome	ក្រូម៉ូសូម X
xylem	ភ្នាសសរសៃឈាមក្នុងរុក្ខជាតិដែលនាំជាតិទឹកសារធាតុចិញ្ចឹមដែលបានរំលាយពីឫសទៅចិញ្ចឹមដើមទាំងមូល
Y	
Y-chromosome	ក្រូម៉ូសូម Y
yeast	មេន់ប៉ុង
yeast fermentation	ការកម្ដាយមេន់ប៉ុង
yolk	ស៊ីតក្រហម
yolk sac	ថង់ស៊ីតក្រហម
Z	
zonation	ការបែងជាតំបន់
zooplankton	ប្លង់តុងនៃសរីរៈដែលអណ្តែតនៅលើផ្ទៃទឹក ឬក្បែរផ្ទៃទឹក ដែលមានលទ្ធភាពបម្លាស់ទីមានកម្រិត
zygote	កោសិកាឌីប្លូអ៊ីតដែលកើតឡើងពីការរលាយចូលគ្នានៃកាម៉ែតឈ្មោល និងកាម៉ែតញី។